

marksist teori 46

Ocak-Şubat 2021 ❖ 7.50 TL

Zoru başarmak
Antifaşist yangını büyütme
Toprak Akarsu

Faşist şeflik rejiminde
iç kriz
Ziya Ulusoy

Kuşatma, tasfiye,
ayrışma, direniş
Arın Çıya

Erkek komünistleri
"işlevlendirememe" sorunu
Özgür Kadın Dergisi

Güncel işçi mücadelesi
Cemil Veli Yılmaz

İşçi mücadelesini
faşizme yöneltmek
Olca Çelik

Kitle çalışmasında
özgün bir örnek:
İzmir deprem çalışması
D. Altun

Covid-19 aşısı
ve rekabet
İbrahim Okçuoğlu

Marksist Teori

46

Ocak-Şubat
2021

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Şengül Güneş Bali
Sorumlu Yazışları Müdürü: Şengül Güneş Bali
Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Müezzin Sok. İlhan Apt. No: 12/1 D:7 Fatih/İSTANBUL
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212) 529 06 75
Web Sitesi: www.marksistteori1.org
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Varyos Yayıncılık 17182760

İçindekiler

7 | Zoru başarmak, antifaşist yangını büyütme
Toprak Akarsu

19 | Faşist şeflik rejiminde iç kriz
Ziya Ulusoy

31 | Kuşatma, tasfiye, ayrışma, direniş
Arin Çiya

43 | Erkek komünistleri
“işlevlendirememe” sorunu

49 | Güncel işçi mücadelesi
Cemil Veli Yılmaz

63 | İşçi mücadelesini faşizme yöneltmek
Olca Çelik

75 | Kitle çalışmasında özgün bir örnek:
İzmir deprem çalışması
D. Altun

81 | Covid-19 aşısı ve rekabet
İbrahim Okçuoğlu

Zoru başarmak, antifaşist yangını büyütmek

Toprak Akarsu

Kampanyanın politik iddiası cüretkardır, faşist diktatörlüğe karşı mücadelede işçi sınıfı ve ezilenlerin, büyük kadın kitlelerinin, gençliğin, halklarımızın faşist şefflik rejimine karşı direnişi geliştirme ihtiyaç, özlem ve yönelimine güvenmektedir. Ne Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da faşist şefflik rejiminin yıkılmasını isteyen "yüzbinler ve milyonların" varlığından ve ne de bu yüzbinler ve milyonları harekete geçirmek için yıldırıcı faşist teröre karşı her mevzide direnen, uğraşan, milyonlara gitme çabası içerisindeki örgütlü politik öncü güçler ve verili düzeyi ile kitle hareketinin öncülerinin varlığından kuşku duyulabilir. Antifaşist birleşik direnişin stratejik yöneliminin dönem politikası olarak altını çizen faşizmi yenme politik özgürlüğü kazanma hamlesinin taktik bir anlam ve değer kazandığı gerçeklik böyle güçlü bir zemine dayanmaktadır.

Birleşik antifaşist mücadelenin geliştirilmesi son birkaç aydır emekçi sol hareketin devrimci güçleri ve yurtsever hareketin hemen ve derhal "çözümünde yol almak istediği" sorun ve görevlerin başında geliyor, hatta tam merkezinde duruyor. Zaten faşizmi yıkmayı ve politik özgürlüğü fethetmeye hedefleyen siyasal yönelimin de bağlamıdır bu. En özet ifadesiyle antifaşist direniş, faşist şefflik rejiminin 4-5 yıla yayılan "çöktürme" ve tasfiye saldırganlığını, amaçlarına ulaşmasını önleyerek başarısız bıraktı. Diğer yandan antifaşist direniş verili düzeyiyle faşist şefflik rejiminin saldırganlığını geri püskürtemedi, savunmadan çıkıp saldırı pozisyonuna geçemedi. Bu iki

cümlede tanımlanan siyasi gerçeklik, faşist şefflik rejimine karşı etkin tarzda direnen kuvvetlerin ilişkileniş ve mevzilenişinin, verili mücadelecî pozisyonlarının, antifaşist direniş ve birleşik mücadeleyi daha ileri bir düzeye yükseltme, sıçratma acil ihtiyacına yanıt arayışının temelini oluşturuyor.

Antifaşist birleşik mücadeleye nitelik kazandırma, güçlendirme ve genişletme (toplamda cepheleşmenin daha ileri bir düzeyine geçiş) yönelimi değişik boyutlarıyla kapsamlı bir görevler bütünüdür. Program, strateji, örgütsel sistematik ve hukuk gibi boyutları, keza pratik politikalar, araçlar ve yöntemler, çalışma tarzı, birlikte çalışma deneyim

ve kültürü gibi değişik fakat birbirini bütünüleyen düzeyleriyle komplike bir yapıdır, görevler bütündür. Bütün bunlardan ayrı düşünilemeyecek, hatta bütün bunların pratikleşme biçimi ve “özeti” birleşik antifaşist eylemliliğin yayılması ve etkili tarzda geliştirilmesidir. Faşizmi yıkmaya politik özgürlüğü kazanma hedefini vurgulayan siyasi girişim, bu sonuncu boyutu kapsayan ve somutlayan bir dönem politikası, dönem stratejisi olarak bu yazının da konusudur.

Stratejik Yönelimin Taktik Anlam Ve Değer Kazanması

Siyasi mücadelenin belirli koşullar altında yoğunlaştırılmış tarzı kampanyalar yapıları gereği tanımlanan amaçlar, hedef ve görevlerin çerçevlendirdiği belli bir zaman veya dönemle sınırlıdır. Böyle olduğu içindir ki, faşizmi yenmeyi ve politik özgürlüğü kazanmayı amaçlayan girişimin, “siyasi bir kampanyanın” başlığı ve konusu olması itirazlar ve soru işaretleriyle karşılanabiliyor. İlk anda burada bir terslik de yok fakat, durumun doğru anlaşılabilmesi için az çok siyasi deneyim sahibi her ak-

tivistin girişimi devrimci tarzda çözümlenebilmesi, derinliğine ve genişliğine kavrayabilmesi gerekiyor. Birleşik hareketin değişik mücadele cepheleri, alanları düşünüldüğünde kavrayışın eşitsizliği, fiili meşru mücadele cephesindeki kuvvetlerin kampanya görevlerini kavrayış ve özellikle “yeni durumu” anlama ve hızla adapte olmada kendini gösteren ciddi zorlanmalarla karşılaşılıyor. Antifaşist birleşik mücadeleyi geliştirmek ve yükseltmek ancak önüne çıkan sorunlara çözümler geliştirerek, zorlanmaları, engelleri devrimci tarzda aşarak başarılabilir.

Faşizmin yenilgisi, yani yürürlükteki sömürgeci ırkçı politik İslamcı faşist şeffik rejiminin işçi sınıfı ve ezilenlerin, halklarımızın birleşik devrimci girişkenliğiyle yıkılması ve politik özgürlüğün kazanılması kuşkusuz hareketin genel amaçlarını, stratejik yönelimini tanımlar. Ekim-Kasım döneminde başlayan antifaşist birleşik mücadeleyi büyütme atağı, 1 Mayıs ufuklu zaman “sınırlı” siyasi bir kampanya olduğuna göre bu, stratejinin taktiğin yerine ikame edilmesi değil midir? Tam da burada

yer yer kafa karışıklıkları, tereddüt ve itirazlarla karşılaşmaktadır.

Sayırsız tarihsel deneyim stratejik sloganların, amaçların “başlangıçtan” itibaren propaganda değeri taşıdığına tanıklık eder. Devrimci teori de bunu doğrular. Mücadelenin yükselişine bağlı olarak, propaganda sloganları ajitasyon sloganlarına, ajitasyon sloganları eylem sloganlarına, en nihayetinde eylem sloganları da direktife dönüşür. O halde ilk olarak, “propaganda sloganlarıyla da” siyasi kampanyaların örgütlenebileceğini vurgulayalım.

Propaganda sloganlarının ajitasyon sloganlarına dönüşümü ancak verili siyasi durumları değiştirmekle sağlanabilir. Stratejik sloganlarla geliştirilecek her siyasi hamle, aynı zamanda propaganda sloganlarını ajitasyon sloganlarına dönüştürme, mücadeleyi daha yüksek bir aşamaya sıçratma arayış ve yönelimi olduğu içindir ki, test edici bir niteliktedir.

Sorun böyle konulduğu zaman “İyi de şimdi ‘Faşizmi yıkacağız politik özgürlüğünü kazanacağız’ gibi iddialı bir politik çıkışın zamanı mıdır? Antifaşist direnişin verili durumuna, antifaşist güçlerle politik İslamcı faşist şeflik rejimi arasındaki çatışma ve mücadele düzeyine uygun düşüyor mu?” soruları ileri sürülebilir.

Siyasi durumun analizi bu yazının konusu değil, ama yukarıdaki soruların yanıtı bakımından giriş paragrafında yer alan iki cümleyi hatırlayalım: “En özet ifadesiyle antifaşist direniş, faşist şeflik rejiminin 4-5 yıla yayılan çöktürme ve tasfiye saldırganlığını, amaçlarına ulaşmasını önleyerek başarısız bıraktı. Diğer yandan antifaşist direniş verili

düzeyle faşist şeflik rejiminin saldırganlığını geri püskürtemedi, savunmadan çıkıp saldırı pozisyonuna geçemedi.” Önce girişimin geride kalan Ekim ayında başladığını hatırlatalım. Sonra Kasım-Aralık aylarına ilişkin temel bir siyasi gerçekliğin altını kalınca çizmemiz gerekiyor: a) Faşist şeflik rejiminin dayandığı koalisyon-ırkçı politik İslamcı faşist şeflik cephesi içinde; b) Antidemokratik ve karşı devrimci burjuva mu-

Antifaşist direniş, faşist şeflik rejiminin 4-5 yıla yayılan çöktürme ve tasfiye saldırganlığını, amaçlarına ulaşmasını önleyerek başarısız bıraktı. Diğer yandan antifaşist direniş verili düzeyle faşist şeflik rejiminin saldırganlığını geri püskürtemedi, savunmadan çıkıp saldırı pozisyonuna geçemedi.

halefetin millet ittifakı cephesi içinde ve; c) Toplamda antifaşist direniş güçleri cephesinde -emekçi sol ve ulusal demokratik hareket ve- özellikle de birleşik güçler bakımından; bu üç cephede dönem siyasetlerinin güncellenmesi arayış ve yönelimi, bu iki aylık dönemin en çarpıcı gerçekliğidir. Bu üç cephenin her birinin arayış ve yönelimi, dönemsellerin hedeflerin belirlenmesi, kuvvetlerin dizilişi ve hareket planlarını kapsadığı kadar aynı zamanda eylemseldir, pratikleşme yönelimindedir.

Faşist şeffik rejiminin dayandığı ittifak içinde uluslararası ve Türkiye'nin hâkim sermaye oligarşisinin istekleri tartışıldı, krizli bir sürecin ardından bunlara yanıt vermek kararlaştırıldı. Faşist Saray iktidarı Merkez Bankası Başkanı'nı değiştirerek, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın istifası ve yerine yapılan yeni bakan atamasının ardından bir-iki kez faizleri yükselterek, AB ile ilişkileri geliştirme, ABD yeni başkanı Joe Biden ile verimli iş birliğine hazır olduklarını duyurarak dönem politikalarını belirginleştirmeye yöneldiler. Hemen ardından ve hatta iç içe HDP'nin kapatılmasını, derneklere kayyum atama yetkisini gündeme getirdiler. Özellikle bu sonuçlar ve bağlı yönelimler, çöktürme planının 4-5 yıllık uygulamalarıyla amacına ulaşamayan diktatörlüğün yeni bir saldırı konsepti oluşturmakta olduğunu da gösteriyor. İşçi sınıfı ve ezilenlerin, halklarımızın müca-

delesi faşist şeffik rejimi tarafından bastırılmaya çalışıldığı gibi, korona koşulları tarafından da sınırlandırılıyor, dahası faşist şeffik rejimi direnen ve harekete geçmek isteyen kitleleri kontrol altında tutmak için korona salgınına "Allah'ın lütfü" olarak tepe tepe kullanıyor. Evet bırakalım yüz binleri, binler ve on binler Türkiye ve Kuzey Kürdistan'ın meydanlarına inmiyor, sokağa çıkmıyor, faşist kuşatma nedeniyle çıkamıyor! Fakat bu gerçeğin tamamı mı ve hatta en önemli bölümü müdür?

Eğer görüş açınız, kendinize dalaran kendi durumunuzun baskısı altında kötümserliğin girdabına sürüklenmediyse bunlar gerçeğin ne tamamı, hatta ne de en önemli bölümdür. Kadınların direnişi, işçi direnişleri, gençliğin ve ekoloji hareketlerinin protesto ve itirazları, demokratik Alevi hareketinin talepleri, HDP-HDK başta olmak üzere birleşik ya da ayrı ayrı antifaşist direnişçi güçlerin on-

larla, kimi durumda yüzlerle bazen de binlerle sayılan Türkiye ve Kuzey Kürdistan'a yayılmış fiili meşru mücadele zemininde tezahür eden yüzlerce antifaşist gösteri, protesto, grev, direniş ve itirazları. Bunlar öncü politik güçlerin milyonların adalet ve özgürlük talebiyle buluşmaya yönelen antifaşist direnişinin özgün gerilla tarzı öncü direnişleridir. Politik İslamcı Saray rejiminin geliştirdiği gözü

Politik İslamcı Saray rejiminin geliştirdiği gözü dönük ırkçı kadın düşmanı faşist teröre karşı harekete geçen kadın kitlelerinin çocuk tecavüzcülerinin affını ve keza İstanbul Sözleşmesi'nin iptal edilmesi girişimini önleyebilmesi çok önemli bir politik gerçekliktir.

dönük ırkçı kadın düşmanı faşist teröre karşı harekete geçen kadın kitlelerinin çocuk tecavüzcülerinin affını ve keza İstanbul Sözleşmesi'nin iptal edilmesi girişimini önleyebilmesi çok önemli bir politik gerçekliktir, halklarımızın direncinin, savunma gücünün düzeyini gösterir. Yüksek öğrenim gençliğinin son başkaldırısı ve gelişen dayanışma eylemlilikleri de öyle. Emekçi solun hemen her kesiminde açığa çıkan birleşik antifaşist mücadeleyi büyütme istek, yönelim ve arayışını da eklemeliyiz. Bunların toplamı milyonların özgür ve onurlu bir

yaşam talebinin politik öncü güçlerin direnişinde yankılanması ve yansımasıdır. Ve politik İslamcı faşist rejimin boyun eğdiremediği, biat ettiremediği nüfusun yarısı... Ve faşist şefflik rejiminin teşhir olması, yaşadığı iç krizler, açığa çıkan kitle desteğinin belirgin biçimde daralma eğilimi...

Bu özetin özeti, somut verilerle sağlaması yapılabilecek analiz, faşizmin yenilgisini ve politik özgürlüğün kazanılmasını hedefleyen, üçüncü cephenin politik atılımını açığa çıkartma iddiasıyla yüklü kampanyanın yerindeliğini teyit eder. Bu analizin aynı zamanda sömürgeciliğin ırkçı politik İslamcı faşist şefflik iktidarı ve gerici restorasyoncu "güçlendirilmiş parlamenter rejim" cephelerinin dönemsel yönelim ve arayışlarının karşısına üçüncü cephenin nasıl bir dönemsel iddiayla çıkabileceği ve çıkması gerektiğini de özel olarak ortaya koymaktadır.

Kampanyanın politik iddiası cüretkardır, faşist diktatörlüğe karşı mücadelede işçi sınıf ve ezilenlerin, büyük kadın kitlelerinin, gençliğin, halklarımızın faşist şefflik rejimine karşı direnişini geliştirme ihtiyaç, özlem ve yönelimine güvenmektedir. Ne Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da faşist şefflik rejiminin yıkılmasını isteyen "yüzbinler ve milyonların" varlığından ve ne de bu yüzbinler ve milyonları harekete geçirmek için yıldırıcı faşist teröre karşı her mevzide direnen, uğraşan, milyonlara gitme çabası içerisindeki örgütlü politik öncü güçler ve verili düzeyi ile kitle hareketinin öncülerinin varlığından kuşku duyulabilir. Antifaşist birleşik direnişin stratejik yöneliminin dönem politikası olarak altını çizen faşizmi yenme politik özgürlüğü kazanma hamlesinin taktik bir anlam

ve değer kazandığı gerçeklik böyle güçlü bir zemine dayanmaktadır.

“Faşizmi yeneceğiz özgürlüğü kazanacağız” siyasi girişimi zaman sınırlı bir siyasi hamle olmakla birlikte, diğer yandan tanımı gereği ucu açıktır. Faşist şefflik rejimine karşı mücadele halklarımızın, işçi sınıfı ve ezilenlerin, ufku sosyalizme bağlanan halkçı demokratik iktidar hedefinin zaferine kadar sürecek bir mücadeledir. Demek ki, bu kampanya ile zaten girişim içerisinde yer alan (ve yer alabilecek antifaşist güçler için de böyle olur) güçler, antifaşist birleşik mücadeleyi sürdürmeyi ve geliştirmeyi taahhüt etmektedirler. Girişim doğası gereği 1 Mayıs’ı önceleyerek daha sonraki süreçte birleşik mücadelenin hangi hedefler, hangi gündemlerle, hangi biçimlerde sürdürüleceğini, faşizme karşı mücadelenin yeni hedef ve görevlerini, önceliklerini, özetle 1 Mayıs sonrası yönelimini açığa çıkartacaktır.

İşçilerin ya da kadınların emekçi sol saflarda heyecan yaratan şu ya da bu direnişleri, tekil çarpışmaları öznelerinden, öznelerinin belirlenmiş amaçlarından bağımsız olarak çok

değerlidir, mücadelenin aynı zamanda kuşkusuz “tabandan” fabrika ve işletmelerden, semtlerden, kadınlar ve gençlik cephelerinden, emekçi memurlar alanından, ekolojik sorun ve taleplerden vb. de geliştirilmesi gerekiyor. Hatta bütün bu sahaların her birine yönelik değişik öncü güçlerin kendi planlamaları olabilir vb. Komünist öncü kendi yönelim ve planlamalarında bu deneyimleri değerlendirebilir, değerlendirmelidir de. Fakat ne komünist öncünün “önderleşme yönelim ve planları” keza işçi sınıfı ve sınıf hareketiyle “bağlanma” yakıcı ihtiyacı ve ne de faşist şefflik rejimini yıkma mücadelesinin dönem politikaları bu tek tek çarpışmalar ve tek tek çarpışmaların geliştirilmesi temeli üzerine kurulabilir. Kuşkusuz her alanda kısmi, tekil veya lokal çarpışmaların geliştirilmesi dönem politikasının kapsamındadır. Hatta dönem politikası fabrika ve işletmelerde, okullar ve üniversitelerde, üretim ve yerleşim birimlerinde, semtlerde, kentlerde ve kasabalarda “yerelden”, “tabandan”, “birimler” ve alanlardan mücadelenin geliştirilmesi için büyük imkanlar barın-

dırmakta, bunların realize edilmesini öngörmektedir. “Ben kendi örgütümü geliştirmeye bakayım, böylece faşizme karşı mücadeleyi de geliştiririm” ya da “Birleşik mücadele için uğraşmak zaman ve enerji kaybı oluyor” gibi sığ ve dar yaklaşımlar, bakış açısının merkezine kendisini yerleştiren yönelimler faşist şeffik rejimine karşı mücadelenin büyüülmesi, öncülüğü ve önderliği iddiasından yoksundur, siyasi bakımdan kötürümdür.

Faşizmi yenme politik özgürlüğü kazanma girişiminin kazandığı taktik anlam ve değere daha yakından bakalım. Bu şiar ve yönelime, taktiksel değer kazandıran en başta birleşik antifaşist mücadeleyi geliştirme ve üçüncü cephenin atılımını zorlama ihtiyaç ve yönelimidir. Bunun toplumsal ve siyasal temelini varlığı üzerinde zaten duruldu. Faşizmi yıkma politik özgürlüğü kazanma girişimi ayrı ayrı ya da kazanılmış biçimleriyle birleşik yapılar ve bileşeni öncü politik güçlerin hemen ve derhal birleşik antifaşist mücadeleyi geliştirme hattında yani eylemli tarzda, hareket halinde birleşmelerini öngörüyor.

En başta antifaşist direnişin en kararlı bölüklerine sesleniyor, bütün direnen kuvvetlerin önüne merkezi görev olarak kadın ve doğa düşmanı ırkçı politik İslamcı faşist şeffik rejimine karşı mücadelede birleşmeyi koyuyor.

Bütün direnen güçlere çarpıcı biçimde faşizmi yıkmanın ve politik özgürlüğü kazanmanın mümkün olduğunu söyleyerek, düşündürek, şeffik rejimine biat etmeyen, bir şekilde itiraz eden, faşizme karşı direnen büyük kitlelerin en önce de antifaşist direnişin öncü bölüklerinin verili direniş bilincini ve moral ve motivasyonunu dönüştürmeyi gündemleştiriyor. Milyonlar içinde faşist şeffik rejimini yıkma bilinç ve duygusunu, yönelimini açığa çıkararak, antifaşist güçlerin savunma pozisyonundan saldırıya geçişini hazırlamaya bağlanıyor.

Politik öncüleri aynı zamanda, mücadele etmek isteyen milyonlara cephesel tarzda birleşerek gitmeye çağırıyor. Bu çağrı, fabrika ve işletmelerde, sağlık emekçileri ve emekçi memurların kesimsel alanlarında, sendikalarda-konfederasyonlarda, meslek örgütlerinde, ulusal ve inanç

topluluklarında, yöre dernekleri, okullar, üniversiteler ve semtlerde, kadın özgürlük mücadelesinin oluşurucu bileşenlerinin merkezi ve yerel kesimsel düzeylerinde, antifaşist bireyler ve yapılar, alanlardaki öncü güçleri kendi alanlarında hemen ve derhal ortak, birleşik direniş yapılarında bir araya gelmeyi, birleşik yapılarla genel antifaşist talep ve sorunlar veya alana, yerele özgü, sendikal, ekonomik, demokratik, akademik ya da cins özgürlükçü, ekolojik somut taleplerle mücadeleyi yükseltme, geliştirme çağırısı yapıyor.

Kampanya Neden Hızla Geliştirilemiyor?

Faşizmi yıkmaya ve politik özgürlüğü kazanmaya inisiyatif ve girişiminin, öncüler ve büyük antifaşist kitleler arasında ne kadar karşılık bulacağı kuşkusuz eylemle sınırlanacaktır, sınırlanmaktadır. Birleşik hareketin Kasım-Aralık döneminde artan çaba ve yönelimleri anlamlı ve değerli kazanım olmakla birlikte çok açıktır ki, henüz yeterli olmaktan uzaktır. Tam da burada “Neden daha hızlı hareket edilemiyor?”, “Neden daha güçlü bir gelişmeye açığa çıkartılmıyor?” sorularının yanıtı, öncelikle toplam bileşenlerin verili nesnel durumunda aranmalıdır.

Tüm antifaşist kuvvetleri kesen bir dönem politikası olarak “Faşizmi yeneceğiz, politik özgürlüğü kazanacağız” yönelim ve girişimi, birleşik güçlerin kendilerini bağlayan dönem politikasının filli meşru mücadele sahasındaki gereklerini anlama, gerektirdiği politik, örgütsel ve düşünsel dönüşümü gerçekleştirmediği sorunlar ve zorlanmalar yaşıyor, yer yer da bocalıyorlar. Bunlar aşılması mukadder gerçekler, beklenmedik sürpriz gelişmeler de sayılamazlar.

Her şeyden önce faşizmi yenmeye politik özgürlüğü kazanmaya öncü politik girişimi, birleşik güçlerin kadro, aktivist ve sempatican kitleleri, hatta yapısal işleyiş sistematiği dahil antifaşist direnen güçlerin psikolojik moral durumunun değişmesini gerektiriyor. Faşist şefflik rejimine karşı direnen kuvvetlerin sürekli savunma halini, bununla sınırlanan tarzın tekdüzeleşme ve kendini tekrara dönüşme riskini, moral-psikolojik durumu sorguluyor, antifaşist direnişin bugünkü durumunda savunmadan çıkıp saldırı yönelimine girmesinin gerektirdiği dönüşümü talep ediyor ve hatta kuvveden fiile geçtiği ölçüde dayatıyor. Bu da her birinde eşitsiz olmakla birlikte bütün bileşenler bakımından rahatsızlıklar, huzursuz-

luklar yaratması kaçınılmaz devrimci bir iç gerilim ve zorlamadır.

Ayırda olunsun ya da olunmasın girişimin ortaya çıkardığı “sorunlar” ve ateşlediği iddia daha büyük ve karmaşıktır. Genel başlık sürerken aylara yayılan ve somut pratik görevleri kısa sürelerle değişip yenilenen bir siyasi kampanyada birleşen ve birleşebilecek kuvvetlerin politik süreçlere ve görevlere ayrı ayrı değil birleşik müdahalesini gerektiriyor. Başarı açısından sürecin öznesi yapıların kavraması gereken hayati bir noktadır bu. Birleşik hareket ve birleşebilecek güçlerin “birlikte özneleşme”, “birleşik bir özne” yaratma sorun ve görevinin ayırda olmalarını ve bunun gerektirdiği dönüşümü, yenilenmeyi istemeleri, yönelmeleri ve başarabilmeleri gerekiyor. Kavrayış ve yönelim eşitsizlikleri verili bir nesnellik olmanın ötesinde, tarafların politik analiz ve yönelimlerinde, güç seferberliği, sorumluluk üstlenme, daha ağır ya da daha hızlı hareket etmeyi talep eden tutumlarına kaynaklık etmektedir.

Geride kalan süreçlerde ayrı ayrı HDP-HDK ve devrimci birleşik güçler somutunda kazanılmış birleşik önderlik deneyimleri çok değerlidir. Ama girişim elde edilen düzeyin yeterli olamadığını başka bir düzeye geçilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Daha ileri bir düzeye ise, ancak elde edilmiş bu deneyimleri bir kaldıraç gibi değerlendirerek sıçranabilir. Aşağıda bu “daha ileri düzey”in ayrıncı özellikleri vurgulanacaktır.

Girişimin çözümünü talep ettiği, antifaşist güçlerin saldırıya geçişini hazırlama ve örgütleme sorunu her şeyden önce yukarıda kendini yeni “birleşik öznenin” inşası, açığa çıkarılması biçiminde de tanımlanan “bir-

leşik bir politik merkezin” (politik gündem, öncelikler ve politik kararları, oluşturucu yapıların bağlar) yaratılması biçiminde koyuyor. “Birleşik politik merkez”, “Birleşik politik önderlik” şeklinde de tanımlanabilir, bir program ve strateji zeminine dayandığı gibi, bileşen yapıların politik mücadeleye anlayış ve tarzının etkileşimli birleşik şekillenmesi, politik önderlik birikim ve kapasitelerinin birleştirilmesini de kapsar.

Antifaşist direnişin toplam bileşenlerinin, hatta şovenizme ve faşist sömürgeciliğe karşı birleşik yapıların oluşturucu bileşeni yapılar bakımından da “gelişmenin eşitsizliği” kimsenin görmezden gelemeyeceği temel bir gerçekliktir. Gelişmenin eşitsizliği, birleşik ve birleşebilecek güçlerin verili örgütsel ve politik durumları, istisnasız tümü bakımından, ama her biri için farklı düzeyler ve biçimlerde olmakla birlikte, birleşik önderliğe geçişte frenleyici, geri çekici roller oynuyor, oynayacaktır da. Bu nesnellüğün kavranması özellikle bu gerçekliği değiştirme iddiasını taşıyanlar için önemli bir yerde duruyor. Diğer yandan bütün bunlardan şu sonuç da çıkmaktadır ki, bileşen güçlerin siyasi çalışmalarının kampanyanın gereklerine tabi olmaları taahhüdü nedeniyle birleşik güçler bağlamında gelişmenin eşitsizliğine yapılmış dolaysız bir müdahale olarak “birleşik etkileşimli gelişme” dinamini tetiklemektedir. Bu “man-yetik çekimi” ve “siyasi etkimesi” nedeniyle antifaşist güçlerin genel toplamı bakımından da geçerlidir.

“Gelişmenin eşitsizliği” derken, “örgütsel güçlerini çapı ve niceliği” de gelişmenin eşitsizliğinin bir faktörü olmakla birlikte özellikle bunu söz konusu yapıyor değiliz. Antifa-

şist mücadelenin her bileşeni, birleşik antifaşist direnişe ve birleşik yapılar var olan güçleriyle katılacaktır, ondan ötesi bütün tarafların taahhütlerine bağlı kalmaları ve güçlerini seferber etmeleri, aldıkları sorumlulukları yerine getirme sorunu ve yükümlülüğüdür. “Eşitsiz gelişmeyle” birleşik mücadele ve ortak çalışma deneyimi, politik mücadelenin birleşik önderlik ve birleşik yapılarda merkezileştirilmesi, politik önderlik anlayış ve kapasitelerini realize etme tarzları, birleşik yapılarda inisiyatif ve sorumluluk üstlenme yönelimleri vb. farklı tarihsel serüvenleri, bilgi ve deneyimlerinin farklılığı gibi nitelik ve nicelik faktörlerin toplamını söz konusu ediyoruz.

“Birleşik merkez” ihtiyacının yalnızca antifaşist birleşik mücadelenin merkezileşmesi düzeyinde açığa çıktığı da sanılmamalıdır. Antifaşist mücadelenin birleşik önderliği sorunu kendisini merkezi düzeyde olduğu kadar kentler-yerel düzeylerde, fabrika ve işletmelerde, sendikalar ve meslek örgütlerinde, cins özgürlüğü mücadelesi, gençlik ve ekoloji cephelerinde, semtlerde vb. ezenlerle ezilenler arasındaki mücadelenin bütün düzeylerinde ortaya koymaktadır. Birleşik ve birleşebilecek antifaşist güçlerin bütün yapılarından, kadro ve aktivistlerinden, sempatizan kitlelerinden yeniye cüret etme, değişim gücü, geniş kitlelerle buluşmada po-

litik pratik yaratıcılık, özellikle de sorumluluk üstlenme ve inisiyatif alama yeteneği talep etmektedir.

Birleşik antifaşist mücadelenin cephesel tarzda geliştirilmesine bağlanmış politik çalışmaların tarafların siyasi eylem ve etkinliklerinin merkezinde durması, verili durumlarının pratik biçimde değişimini gerektiriyor. Ezenler ile ezilenler arasındaki mücadelenin mevcut durumu, birleşik antifaşist mücadelenin geliştirilmesi ihtiyacını ortaya koyduğuna ve birleşik hareketin tarafları burada hemfikir olduklarına göre, durumun bütün tarafların politika tarzının değişmesini, dönüşmesini gerektirdiğini, hatta bunu dayattığını görmek, kabullenmek ve kavramak zorundadırlar. Fiili meşru mücadele sahasında birleşik hareketin kuvvetlerinin, “Birleşik mücadeleyi geliştirelim ama çalışma ve politika tarzımız da dünkü gibi devam etsin” deme lüksüne sahip değillerdir, daha önemlisi antifaşist birleşik mücadelenin geliştirilmesi yönünde atılacak her ciddi adımın bütün tarafların politika ve çalışma tarzının “birleşik mücadelenin gerekleri yönünde” değişimini, dönüşümünü dayatacağının ayırında olmak gerekir.

“Birleşik antifaşist mücadele gerekli ve acil bir ihtiyaç, çözümlü şimdinin, şu anın sorunu” diyen yapıların, verili durumlarını sürdürebilecekleri ve sürdürmeleri de

gerektiğini düşünmek vahim bir yanlıgı olur, “faşizmi yeneceğiz, politik özgürlüğü kazanacağız” kolektif iddia ve iradesiyle çelişir, sürtünür ve köstekler. Tam tersine birleşik mücadelede inisiyatif alma, birleşik mücadelenin itici gücü olma istek ve yönelimi, iddia sahibi herkesin kendi durumunu birleşik mücadelenin geliştirilmesinin gereklerine ve ihtiyaçlarına göre değiştirmesini, dönüştürmesini gerektirir, koşullandırır.

Gelişmenin hızlı olmamasının temel bir sebebi de birleşik hareketin fiili meşru mücadele sahasındaki kuvvetlerinin hazırlık yetersizliğidir. Bu gerçeklik kampanyaya öngelen örgüt-örgütlenme sorunuyla yüzleşmeyi koşullamıştır. Ancak örgütlenme sorunlarının hemen ve derhal çözümüne girişilememesinin daha farklı nedenleri de vardır. Örneğin, birleşik hareketin diğer bazı mücadele cepelerindeki kuvvetlerine benzer veya paralel bir birleşik çalışma tarzını deneyimlememiş olma gerçekliği kampanya, fiili meşru mücadele sahasındaki kuvvetlerin harekete geçmesini talep edince çarpıcı tarzda görünür hale gelmiştir. Tuhaf biçim-

de “baştan başlayan” tartışmalar, anlama ve anlaşılma “sorunları” biraz da bu gerçekliklerle bağlıdır.

Kampanyanın Ayırıcı Özellikleri

Geride kalan süreçte işe başlanmış, bir kısım adımlar atılmış, anlamlı bir çaba içerisine girilmiş olmasına karşın kampanya fiilen aktive olmamış, belli bir oyalanma ve patinaj hali oluşmuş, değerli bir zaman kaybı yaşanmıştır. “Faşizmi yıkacağız politik özgürlüğü kazanacağız” yöneliminin hemen tüm antifaşist güçlerin dikkatini çektiği ve beklentiler yarattığı koşullar altında zaman kaybetme lüksü kalmamıştır. Şu veya bu nedenle “oyalanmak” bir inandırıcılık, devrimci söz ile eylem birliği tutarlılığı sorunu yaratır. Sorunları çözme ve engelleri aşma yaratıcılık ve kararlılığının birleşik tarzda harekete geçirilebilmesi acil ihtiyaçtır.

Eksikler olabilecektir, hatalar yapılabilecektir, önemli olan açığa çıktığında bunlara saplanıp kalmamak, değiştirmek ve düzeltme yeteneği gösterebilmektir. Mükemmeliyetçi olunmamalı, beklenmemeli ama politika üretimi, örgütlenme ve çalışma tarzında “işin

gerekleri”ni açığa çıkartacak analizlerin geliştirilmesi, “işin gerekleri”nin derinliğine kavranması ve düşünsel ve pratik biçimde yanıtlanabilmesi gerekir. Birleşik mücadeleyi geliştirme ve onun şu anki somutlanması olarak kampanyanın birleşik hareketin fiili meşru mücadele cephelemlerindeki kuvvetlerine kavratılması kampanyaya paralel yürüyen bir siyasi aydınlatma, kavratma ve eğitim seferberliğinin aciliyetini vurguluyor. Bu, kampanyanın eylemli tarzda yayılması ve geliştirilmesi çalışmalarıyla birlikte-iç içe yürütülebilir, yürütülmelidir de. Birleşik hareketi oluşturan yapılardan siper yoldaşlarının işçi ve emekçilerin, kadınların ve gençlerin, kitlelerin önüne çıktıkları her durumda “kendi yapılarının” değil de birleşik hareketin temsilcileri olma gerçekliklerinin gerektirdiği dil ve söylemi özümsemiş bir yaklaşımı sergilemeleri gerekir.

Kampanya, yerel, kesimsel ya da merkezi herhangi bir eylem birliği değildir. Siyasi merkezileşmeyi, tarafların merkezi düzeyde birleşik siyaseti merkezileştirmelerini ve süreklileştirmelerini öngörmekte ve dikte etmektedir. Bu siyasi hamleyi veya birleşik dönem politikasını herhangi bir eylem birliği gibi ele almak, düşünmek, kavramak vahim bir yüzeysellik ve görüş açısı sınırlılığı olur. “Faşizmi yıkacağız, politik özgürlüğü kazanacağız” siyasi hamlesi, antifaşist direnişi ileri sürülecek bir kaldıraç realize etme, cepheleşme çalışmalarına nicelik ve nitelik kazandırma atağıdır.

Dönem boyunca birleşik inisiyatifin siyasi kararları, tarafların bütün güçlerini bağlıyor, tam ve kesin tarzda uymalarını talep ediyor ve zaten

taraflar da bunu taahhüt ediyorlar. Bu durumda inisiyatifin değişik düzeylerinde “çözüme ulaştırılmış” konuların sorunların tekrar tekrar tartışılmasının bir anlamı olamaz. Durum herkesten daha çok inisiyatif ve sorumluluk almasını, politik örgütsel seferberlik ve yaratıcılık talep ediyor. İnisiyatif almak kampanyanın dilini kurmak için, kampanyayı yükseltecek, yayacak öneriler geliştirmek için yoğunlaşmayı, güç seferberliğinde, görev ve sorumlulukları omuzlamada, sorunlara çözüm oluşturmada, engelleri aşacak yol ve yöntemler bulmada devrimci ataklığı ve yaratıcılığı gerektiriyor.

Fiili meşru mücadele sahasında tarafların kampanyaya tüm güçlerini seferber edebilmelerinin hemen ve derhal aşmak durumunda olduğu örgütlenme sorunlarının bir düzeyi siyasi merkezin işlevselleşmesi ise, diğer boyutu da alanlarda, kesimlerde, yerelerde tarafların kuvvetlerinin koordine edilerek ilişkilendirilmeleri, kampanyanın gereklerine uygun bir sahiplenışı, ilişki ve çalışma tarzını, birleşik örgütsel yapılarını inşa etmeleridir. Bunun çok geniş ve kapsamlı bir çalışma olduğu açıktır. “Sıradan bir eylem birliği” mantığı ve yaklaşımı içerisinde bu görevlerin başarılı ve amaca uygun tarzda çözülmesi beklenemez. “Faşizmi yeneceğiz” atağı öyle örgütlenebilmelidir ki, faşizme karşı mücadeleye etkin tarzda katılmak, sorumluluk almak isteyen her işçi, her kadın ve genç birleşik yapılar içerisinde görev ve sorumluluk alabilsinler. Kampanya birleşik antifaşist mücadelede sorumluluk almak isteyen her işçi ve kadına, her gence bir çekim gücü ve adresi olabilmelidir.

Faşist şeflik rejiminde iç kriz

Ziya Ulusoy

Krizi antifaşist mücadele açısından değerlendirip değerlendirememek, aynı zamanda Erdoğan faşizminin düştüğü her zor durumda saldırılarla faşist cepheyi etrafında sürükleyebilme taktiğini yenilgiye uğratıp uğratamamanın ölçüsü olacaktır. Rejim açık terörist diktatörlüğünün zulmüyle ve savaşlarla faşizmin zaferini taçlandırmak istemişti. Faşizmin zaferini önleyen devrimci direnişi, faşizmin tepesindeki iç kriz koşullarında, fiili meşru kitle mücadelesiyle birleştirip faşizmin yenilgisi yönünde geliştirmek, devrimci mücadelenin güncel görevidir.

Erdoğan ve partisi uzun süre yürütmeyi elinde bulundurduktan sonra, iktidarı politik İslamcı faşist diktatörlük olarak örgütledi.

AKP, gerek Suriye iç savaşını örgütlerken, gerekse 2013 Gezi Ayaklanması sırasında, gerekse de 2015 kanlı saldırılarıyla başlattığı süreçte, kısmi bir iç karışıklık geçirdiyse de önemli bölünmeler yaşamadı. Erdoğan'ın ve yeni süreçteki ittifak güçlerinin, kanlı ve şiddetli saldırı ve savaşları sürükleyen pervasızlığı, partisini diktatörün etrafında yeniden topladı.

Bu saldırganlık, AKP'nin 7 Haziran 2015 seçimlerinde yaşadığı gerilemeyi 1 Kasım kanlı ve hileli seçimiyle gidermesine de yol açtı.

Erdoğan, bu süreçte en yakın suç ortağı Başbakan Davutoğlu'nu -Reis'e kayıtsız şartsız itaat edilmesi

gerekirken- özerklik eğilimi nedeniyle kulağından tutarak azletti.

Faşizmin kanlı saldırısına ayak uyduramayan üst düzey görevlileri de sessizce azletti, sonrasında ise tasfiye etti.

Kayıtsız şartsız itaat eden Binali Yıldırım'ı “abidik gubidik başbakan”, kanlı saldırganlıkta aşırılık gösterisiyle ön plana geçecek Soylu'yu iç savaş bakanı olarak atadı.

15 Temmuz 2016, erken doğuma zorlayarak ezeceği Gülen kliğinin liderliğindeki darbe girişimine sahne oldu.

Erdoğan ve AKP, hükümeti ele geçirdiği tarihten başlayarak ortak olduğu Gülen kliğiyle sert bir iktidar çatışmasına girdi. 15 Temmuz devlet kriziydi. İktidar dalaşında Gülen kliğini kitle desteğinden yoksunluğundan, hükümeti kendi elinde tutuyor

olmasından yararlanarak yenilgiye uğrattı, devlet içinden bütün kadrolarını tasfiye etti.

Erdoğan, Rojava ve Kandil işgalci ve ilhakçı savaşlarına, daha geniş alanda yeni yayılmacı savaşlara başvurdu. İşgaller ve askeri üslerle, Rojava devrimini ezme ve yayılmacı savaşlarla, aynı zamanda şovenizmin zehirleyici etkisini tırmandırarak faşist kitle temelini güçlendirmeyi ve dahası bu savaşlarla içi kargaşa dolu orduyu etrafında toplamayı da amaçladı.

Fakat yeniden iç krizlere düşmekten kurtulamadı. Hem de Erdoğan'ın faşist küçük ortaklarıyla ilişkilerde daha öncelikli ihtimalken, krizler, kayıtsız şartsız reisine biat eden partisi ve hükümeti içinde baş gösterdi.

Krizin Göstergeleri

Erdoğan, faşist şeflik rejiminde hükümeti yalnızca emirleri yerine getirmesi gereken, sivil bürokratik basit bir aygıt, Saray bürokrasisinin altında en alt düzeyde işlevlendirdi. Bu, şefin ve Saray'ın mutlak otorite

olması için zorunluydu. Erdoğan'ın örnek aldığı Abdülhamit'in mutlak otoritesi altında vezirlerin -ve vezir-i azamın da- kolayca azledildiği biliniyor. İdeolojik gıdasını aldığı Necip Fazıl'ın "İdeolocya Örgüsü" eserinde tarif ettiği "Başyücelik" siteminde öyle. Bu iki örnekten daha ileri gitme ihtiyacı duyması, Erdoğan'ın, Hitler'in "uzun bıçaklar gecesi"nde partisi içinde kısmi muhalif olan bir grubu şiddet yoluyla tasfiye ettikten sonra, "Tek lider benim, bütün Almanlar benim liderliğime itaat edecek" şiarını kendisine kılavuz aldığını gösteriyor.

Erdoğan, arzusu bir yana politik İslamcı faşizmi yine de konjunktürel duruma göre ittifaklara girerek inşa etmek zorundaydı. Fakat hükümet ve Saray bürokrasisinde müttefiklerine yer vermedi. Ordu, polis ve sivil bürokratik gövde içinde müttefiklerine yer verse de hükümet içinde ve Saray bürokrasisinde yer vermeyerek mutlak biatı yerleştirdi.

Buna uygun da davrandı. Özerklik girişiminde olanları partisinden ve

yönetimden uzaklaştırdı. Uygulamakta olduğu daha sert saldırılarla fikir birliği içinde olmayan bakan ve savaş komutanları, şefin otoritesinin zedelenmeyeceği tarzda ayrıldılar. Azledilen başbakan ve bakanlar sessizce AKP üyesi olarak kaldılar. Fakat zaman geçtikçe önceleri yapmayı göze alamadıkları işi, uzun tereddütten sonra yapabildiler. Partiler kurarak diktatöre burjuva cepheden rakip oldular. Bu rekabet “sakın ümmeti bölme!” tehdidine ve bazı diğer bas-kılara rağmen başlayabildi ve devam ediyor.

İç savaş bakanı ses çıkararak istifa ettiyse bile istifası geri aldırılarak yeniden biat ettirildi.

Fakat damat Albayrak ses çıkarak, hatta instagram’da yazarak istifa etti. Dahası “*At izi it izine karıştı, Allah sonumuzu hayreylesin*” gibi Erdoğan faşizmini kötü günlerin beklediğini de ifade etmekten sakınmadı. Üstelik başından itibaren sadık biatçısı, diktatörün muhtemel halefi, ailece politik İslamcı kökenden gelen biri olduğu halde istifasını sesli ve sitemli biçimde yaptı. Bu, elbette mutlak biatı isteyen diktatörün mutlak otoritesini zedeleyici bir yöntemdi.

8-9 Kasım günlerinde açığa çıkan krizin diğer belirtisi iyi polis rolünü oynaya gelmiş Arınç’ın Saray’ın Yüksek İstişare Kurulu’ndan (YİK) istifa etmek zorunda kalmasıydı. Arınç diktatöre zarar vermemek için istifa yolunu tuttuğunu belirtse de gerçekte makyaj kabilinden de olsa hukuki iyileştirme yapmak gerektiği veya yargıda tutukluluğun maksimum olmasının azaltılması gerektiği fikrini tekrar etti.

Anlaşılan konu YİK’te de tartışılmış. Saray’da tartışmalara katılan Arınç kendi eğilimi yönünde kamuo-

yunu etkilemeye çalıştı. Faşizmin de kendisinin de partisi AKP’nin kitle temelini erimesini durdurmaya katkı yapacağı hesabıyla küçük çaplı değişiklikler önererek “reform” iddiasının demokratikleşme yönünde beklenti yaratmasını sağlamaya çalıştı.

Bu tavrı, bakan Abdülhamit Gül’ün 2020’nin başından itibaren dile getirdiği “hukuk reformu” sözleri ile Erdoğan’ın Kasım ayından itibaren yaptığı bir-iki açıklama üzerine ta-

Azledilen başbakan ve bakanlar sessizce AKP üyesi olarak kaldılar. Fakat zaman geçtikçe önceleri yapmayı göze alamadıkları işi, uzun tereddütten sonra yapabildiler. Partiler kurarak diktatöre burjuva cepheden rakip oldular.

kindı. Erdoğan, özellikle Trump’ın seçimi kaybetmesi sonucu yeni ABD yönetimine ısınma turu attığı ve ekonomik krizin ağırlaşarak acil mali kredi, sermaye yatırımı akışına ihtiyaç duyulduğu şartlarda söz konusu açıklamaları yaptı:

“Buradan bir kez daha yerli ve uluslararası yatırımcılara ülkemize güvenmeleri ve süratle yeni yatırımlara başlamaları çağrısında bulunuyorum. Yatırımları yeşerten ve bereketlendiren iklimi tesis etmenin ekonomik büyümeyi, kalkınmayı, refahı ve istikrarı sağlamanın en önemli yollarından birinin hukuk devleti ilkesi olduğunu biliyoruz. Geçtiğimiz

sene ilan ettiğimiz yargı reformu strateji belgemiz bu çerçevede çok önemli düzenlemeler içeriyor... Yeni reform paketleriyle ilgili hazırlıklarımız süratle devam ediyor. ... Bunlar içinde insan hakları eylem planına özellikle ehemmiyet veriyoruz... Ekonomideki yeni dönemin ruhuna uygun şekilde temel hakların korunmasından mülkiyet hakkının geliştirilmesine kadar pek çok ilave hükümleri ilgili tüm taraflarla istişare ederek bu eylem planına derz edeceğiz.”¹

“Kendimizi başka yerlerde değil, Avrupa’da görüyor, geleceğimizi Avrupa ile birlikte kurmayı tasavvur ediyoruz.”²

Tabii ki Erdoğan ve Gül’ün açıklamaları, öncelikle uluslararası ve yerli sermaye oligarşisine, sermayenin kolektif çıkarlarını yansıtan kurallara uymak, mülkiyet hakkını herhangi bir sermaye grubu aleyhine zedeleyen tutumlardan kaçınmak, bunu hukuki güvenceye kavuşturmak sözünü veriyor.

Erdoğan uluslararası sermaye yatırımını ve akışı için, yüksek kar oranı için bütün güvenceleri vermesine, “bir telefonları yeter” diyerek emirlerini yerine getireceğini belirtmesine rağmen yerli sermaye grupları içinde organik parçası olduğu sermaye grubu lehine muslukları açan ve mali sermayenin faiz artırımına karşı çıkan, Merkez Bankası’nın özerkliğini kaldıran tavrı nedeniyle güven sorununa yol açmıştı. Dahası uluslararası sermaye gruplarının siyasi temsilcisi hükümet ve devlet başkanlarına karşı “yerli ve milli” demago-

jiyle ağır suçlamalar yapmıştı. Bunlar arasında Biden’den Macron’a kadar çok sayıda Batılı emperyalist lider de vardı. Kendi Nazi özenticiliğini de bu liderlere yönelten sözlü saldırganlıkta bulunmuştu. Özellikle Fransız emperyalistleriyle Doğu Akdeniz denizaltı enerji rezervlerinin paylaşımında savaş gemileri eşliğinde keskin bir rekabete girişmişti.

Erdoğan şimdi Batılı emperyalistlere bağlı kalacağını ilan ederken, elbette sermayenin kolektif çıkarlarının kurallarını gözeten yasal düzenlemeler yapma ve fiilen güvence verme tavrı takınmak zorunda olduğunu biliyor, bu tavrı takınacak da. Nitekim bu demeçler sonrasında, bu yönde nasıl yasalar çıkarılması ve ekonomik tedbirler izlenmesi gerektiği konusunda fikir, daha doğrusu emir alma amacıyla, iki bakanını 28-29 Kasım tarihlerinde sermayenin iki başlıca grubunun örgütleri olan TÜSİAD ve TOBB’la görüşmeye göndererek bu savı doğruladı.

Damat Berat’ı görevden alma ve bakan ile MB başkanını değiştirme zorunda kalması, uluslararası mali sermayeye boyun eğeceği ve isteklerini yerine getireceğini gösteren diğer önemli gelişmedir.

Diktatör tam da bütün bunlarla aynı zamana denk getirerek kitle tabanının artan erimesini durdurmak için yönünün Avrupa olacağı söylemine geçiyor. İnsan hakları eylem planı demagojisine başvuruyor.

Bu demagojiye başvururken sembolik olarak bazı tahliyelere başvur-

¹ AKP Tekirdağ İl Kongresi konuşması; 13 Kasım 2020, <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogan-ulkemizde-ekonomide-ve-hukukta-yeni-bir-reform-donemi-baslatiyoruz124>

² AKP Kütahya, Afyon, Batman ve Siirt il kongrelerine yaptığı online konuşma, 21 Kasım 2020, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-gelecegi-mizi-avrupa-ile-birlikte-kurmayi-tasavvur-ediyoruz-532879.html>

ma, ama yine de faşist baskıları artırma taktiği güdebilirdi de. Sonrası kamuoyuna yansıyan demeçler YİK içinde veya Saray dehlizlerinde bu türden tartışmaların olmuş olabileceğini gösteriyor. Arınç bunu kendi fikrine tercüme ederek kamuoyuna aktarınca çelişki ve kriz Saray dışına da yansımış oldu.

Erdoğan faşizmi tahkim saldırılarında kitle örgütlerine de “kayyum” atayarak kendisine bağlama yasasını çıkartırken bu tartışmalar oluyor. Tartışmalar sürerken eski yol arkadaşlarını -Efkan Ala ve Cemil Çiçek-yeniden AKP yönetiminde ve Saray bürokrasisi içinde toplamaya çalışması ya da önceleri hasım ilan ederek cezalandırmaya çalıştığı, tehdit ettiği Akşener’i bir süre önce Saray resepsiyonuna davet edip, MHP’ye evine dönmesi çağrısı yaptırması, kitle desteğini onarma, erimesini durdurma atraksiyonlarıdır.

Bu girişimleri de diktatörün, politik İslamcılık ve şovenist milliyetçilikle, “yerli ve milli”cilikle, yayılmacı büyük devlet şovenizmiyle, “dış ve iç düşman” a karşı saldırı ve savaşlarla kitle dayanağını pekiştir-

me ve genişletmeyi başaramadığını gösteriyor. Diğer bir anlatımla faşizmin krizine işaret ediyor.

Hemen belirtmek gerekir ki, daha önce azledildikleri halde gerek ideolojik sebeplerle gerekse de tehditler nedeniyle parti üyelikleri devam etmiş olan Davutoğlu ve Babacan AKP’den ayrılarak yeni partilerini 2019-20’de kurdular. Bu, Erdoğan faşizminin parti kadroları arasında mutlak itaati yerleştirme amacına aykırıydı. Üstelik bu ikili sonradan ekonomik ikbal ve çıkar için katılanlardan değil AKP’ye ideolojik rengini veren politik İslamcı orijinden geliyordu. Dahası Davutoğlu Erdoğan’ın yeni-Osmanlıcı yayılmacılığının teorisyeniydi.

İkilinin hareketi Erdoğan’ın mutlak otoritesinin bozulmasının ve AKP’de kısmi de olsa çözülmenin diğer belirtisi. Şu bakımdan önemli. Erdoğan’ın “reis”liğini benimseyen burjuva kesimler, yeni rejimde liderin mutlak otoritesini yerleştirmeyi amaçladılar. Kapitalizmi krizden korumak için de Kürt ulusal özgürlük hareketini ve devrimci hareketi ezmek için de ve yayılmacı savaşları

yürütmek için de bunu tercih ettiler.

Faşist şeflik rejiminin yerleşmesi için uzun olmayan süreçte rejim içinde şefe mutlak itaatin sağlanması, karşısında ise devrimci ve anti faşist hareketin ezilmesi şarttı. Birincisi ikincisini gerçekleştirmek için gerekiyordu. İkincisi de faşist şeflik rejiminin pekişmesi için şarttı.

Bu nedenle faşist şefin partisi içinde ve müttefikleriyle ilişkisindeki ayrılıklar rejimin krizinin ve çözülmesinin başlangıcının belirtileri, göstergeleridir.

Faşist şeflik rejiminin müttefikleri arasında da anlaşmazlıklar kendisini göstermeye başlıyor.

AKP, faşist mafyaya af çıkarılmasında, önce kitle desteğinde gerilemeye yol açabileceğini dikkate alarak temkinli davrandı. Bir süre erteledikten sonra MHP'nin bu isteğini yerine getirerek kitle kaybını sineye çekmek zorunda kaldı. Bu da esasen müttefikler arasındaki bir ayrılıktı.

MHP ve Ergenekoncular HDP'nin derhal kapatılması yönünde baskı yaparken, Erdoğan HDP'yi zindan ve yasakla işlevsizleştirmeye bir süre daha devam etmeyi, KDP yö-
rüngesindeki Kürt hareketleriyle

Hizbulkontra'nın meşrulaştırılan biçimi Hüdapar'ı rejimle iş birliği içindeki Kürtler olarak besleme taktiğine başvuruyor. HDP'yi kapatmayı ertelemeyi bu taktiğin bir parçası olarak gerekli görüyor. Yalnızca HDP'nin kapatılması üzerine değil, geniş yurtsever kitlenin soykırıma uğratılıp uğratılmaması üzerine de "temizlik" isteyen MHP'yle önemli bir ayrılık var. Erdoğan ve AKP, 2015'te soykırımcı saldırıyla kitlesel bir kırım biçiminde soykırımcı deneme yaptı. Fakat direniş diktatörün amaçlarına ulaşmasını az çok engelleyince bugün öngördüğü taktiğe kadar uzanan politikaya gerilemek zorunda kaldı. MHP ise yeniden soykırımcı "temizlik" yönünde baskı kurarak farklılığını yansıtıyor.

Bu fark "reform"un Kürdistan'a ilişkin kısmında kendisini muhtemelen daha çarpıcı olarak gösterecek. Çünkü reform beklentisi yaratmanın Kürdistan açısından anlamı daha çarpıcı ve trajik.

Erdoğan ve partisi, Kürdistan ulusal özgürlük hareketini, kirli ve işgalci savaşlar, soykırımcı saldırılar ve zindanla ezme stratejisi uygularken bu stratejiye bir taktik daha ekliyor. ABD desteğinde KDP'yi

Güney’de işgalci savaşıma seferber etmek, Kuzey’de ise KDP eksenindeki Kürt ulusalcıları ile Hizbullahçı katillerin partisi Hüdapar ve politik İslamcı Kürtleri muhatap cephesi olarak Kürt kitlelerine göstermek bu taktiğin belirgin özelliği. Bu taktiğe Kürt burjuvazisinin desteği de sağlanmaya çalışılıyor.

Savaşla yıldırılmayı amaçladığı Kürt kitlelerine, HDP’yi ve HDP belediyelerini şimdilik zindanla ve sömürge kayyumuyla tasfiyeyle boşalan yere yerleştireceği işbirlikçi ve “Çaş Kürt” cephesini toplanma adresi gösterecek bir taktik. Bu taktiği bazı farklarla Saddam da izlemiş ve kısmen uygulayabilmişti.

Bu taktikle “yeni bir çözüm süreci mi” beklentisi yaratması hedeflenerek Kürt halk kitleleri mücadelesizlik içine ve işbirlikçi cephe etrafına çekilmeye çalışılacak. ‘90’lı yıllarda korucu liderleri Ankara’ya çağrılarak “muhatap” alınma müsameresi düzenlenmiş fakat elbette sökmemişti. Erdoğan müsamerenin biraz daha yanıltıcı biçimini sergileyecek. Ayrıca ABD’nin Erdoğan diktatörlüğünün sömürgeci savaş stratejisinin ve söz konusu taktiğinin arkasında olduğu dikkate alınırsa Kürt burjuva-

ları ve yılgınlığa girmiş Kürt ulusalcı çevreleri ve bir bölüm küçük burjuva öge de bu taktikle iş birliği ve uzlaşma içine girebilir. Kürt halkı arasında da “yeni çözüm süreci” beklentisini yanılgısını yaygınlaştırmaya çalışır.

“Kürt halkı ayrı PKK ayrı” söylemi bu taktiğin diğer bir ifadesi. MHP bu söylemi dilinin ucuyla bazen söylese de KDP eksenli Kürt ulusalcılarını muhatap göstermede çelişkiyi tırmandırmaktan geri durmaz. Çünkü ırkçılığa dayanan ideolojisi bunu dıştalar. Soykırımcı “temizlik” çağrısı da buna işaret ediyor.

MHP Kılıçdaroğlu’na da zindanı öngörürken, faşist şef, başlangıçta bunu deneyip büyük kitlesel tepkiye yol açtıktan sonra, şimdilik kendisine karşı çıkmış vekilleri ve CHP’lileri zindana atma, Çubuk linci, mafyavari topuktan kurşunlama benzeri yöntemlerden oluşan taktiği uyguluyor.

MHP ve AKP arasındaki CHP’ye ilişkin bu fark küçük de olsa bir görüş ayrılığı. Belirli kritik anlarda büyüyen bir çatlağa dönüşebilir.

Faşist şefin ABD ve Batılı emperyalistler eksenine bağlılığını yeniden ilanı Ergenekoncu ve diğer ulusalcı destekçileriyle ayrılığını ifade

ediyor. Bu kesimin bir bölümü söz konusu ilandan sonra Erdoğan'ı desteklemekten vazgeçebilir.

Krizin ve Kitle Tabanı

Erimesinin Siyasi Nedenleri

Kriz elbette başarısızlıklar ve yenilgiler üzerine gelir. Özellikle faşizmde iktidarı yöneten şefin partisinde veya ittifak mensupları arası ilişkide kriz bu siyasal nedenlerle doğar. Tabii ki, gözü dönmüş kapitalist saldırganlığın temsilcisi olarak Erdoğan'ın iktidarı altında ekonomik kriz de siyasal krizin nedenleri

Kentte, Kürdistan'da, dağda, işgal alanlarında, zindanda direniş sürdü. Devrimci, demokratik güçler, ağır kayıplar almalarına rağmen direnişi devam ettirebildiler.

içinde yer alır. Ekonomik kriz siyasal krize zemin de sunar.

Fakat biz aslolarak siyasal kriz üzerinde duralım. Çünkü faşizmin siyasal başarısızlıklarının yol açtığı halihazırdaki kriz ile, devamla bunun daha büyümesi, aynı zamanda işçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelesinin devrimci çizgide geliştirilmesi için önemli fırsat yaratır.

Birincisi, geçmiş deneyimler göstermiştir ki, özellikle geniş kitlesel temele dayanarak inşa edilen faşist rejimler; komünist, devrimci ve demokratik güçleri ezerek ve yanı sıra dayandığı kitlenin faşist militanlığını ilerleterek kalıcı zafer sağlamaya çalışırlar. Bu zafer tabii ki asla ebedi

değildir. Ama pekişen faşist kitle temeli faşist iktidarın uzun süre işbaşında kalmasını, ömrünün uzamasını sağlar.

Hitler, Mussolini ve Salazar rejimlerinin serüveni bunun çarpıcı örneğidir. Yine Franco faşizminin serüveni de bunu başka biçimde kanıtlar. Avrupa sermayesinin soğurarak evrimci tarzda rejim değişikliğine ve kitle eylemlerinin yükselişinin zorlamasına değin Franco faşizmi de kitle temelini gücü sayesinde on yıllarca ayakta kalabilmiştir. Hala işbaşında olan İran molla rejimi de değişik bir yolla ama bütün devrimci ve demokratik muhalefeti ezip kitle temelini güçlendirerek zafer kazandığı için hala işbaşında. Ancak mücadeleyle yenilgiye uğratılıp yıkılabileceğini kanıtlayan diğer bir örnek.

Erdoğan faşizmi de önce fiili sonra hukuki olarak tek şef yönetimindeki rejimi inşa ederken başlangıçta bütünüyle olmasa da sonrasında hemen bütünüyle sermaye oligarşinin desteğini aldı ve böylece burjuvazinin siyasal krizini dizginlenmemiş faşist terör sayesinde gidermeye ve istikrar sağlamaya çalıştı. Bu nedenle hızlıca demokratik ve devrimci güçleri yok etmeye girişti. Ezerek ve teslim alarak yeni faşist rejimi yerleştirmek isterken aynı zamanda destek kitlesini de olabildiğince faşistleştirmeğe çalıştı. Bu çabasında MHP'den ve Ergenekoncu ulusalcılardan tam destek aldı.

Fakat faşist şeflik rejimi, saldırılarına ve savaşlarına rağmen direnişi ezemedi ve bitiremedi. En şiddetli saldırılar zincirinin başlangıcı olan Haziran 2015'ten bugüne, kudurmuşçasına saldırılarına rağmen bu amacına ulaşamadı. Kentte, Kürdistan'da, dağda, işgal alanların-

da, zindanda direniş sürdü. Devrimci, demokratik güçler, ağır kayıplar almalarına rağmen direnişini devam ettirebildiler.

Erdoğan faşizminin amacı Kürt ulusal özgürlük hareketi başta olmak üzere komünist ve devrimci tüm direniş güçlerini hızla ezerek, “bölücü” ve terörist” güçler üzerinde Srilankavari zafer kazanmaktı. Bu sayede zirve yapacak şovenizmi de arkalayarak tüm demokratik parti ve kitle örgütleri ile işçi ve memur sendikalarını yasaklamaktı. Zamanın başbakanı Davutoğlu da faşist şefi gibi şovenist ve antikomünist olası zafere 5 ayda ulaşacaklarını dile getirerek, Çöktürme Planı’nı kendisinin hazırladığıyla övünüyordu.

Fakat Erdoğan faşizmi, direniş değil 5 ay, 5 yılı aşkın zamandır ezemediği, devrimci güçleri ezemediği için, yasal sosyalist ve demokratik partileri, kitle örgütleri ve sendikaları da kapatamadı. Faaliyetlerini yasaklama ve zindana atarak etkisizleştirme saldırganlığıyla sınırlanmak zorunda kaldı.

Erdoğan faşizmi, aynı süreçte burjuva muhalefeti birleştirerek “güçlendirilmiş parlamentarizm”e dönüşü yumuşak geçişle sağlamaya çalışan CHP’ye de planladığı saldırılara sırayı getiremedi. Kürt direniş ve devrimci hareketi ezememiş faşist şefin CHP’lileri zindana tıkmasına, geniş kitleler destek vermez, tersine, adalet yürüyüşündeki gibi kitle eylemleri doğabilirdi. Bu da CHP kitesini rejimle uzlaşmaktan ve CHP’den uzaklaştırabilirdi. Saldırıları birkaç CHP’li vekilin tutuklanması, Kılıçdaroğlu ve bazı vekillerinin mafyavari yaralama ve linç saldırılarıyla sindirilmesi düzeyinde kaldı.

2015’ten başlayarak yaklaşık bir yılı aşkın zamanda zafer kazanamayan Erdoğan faşizmi destek kitle kaybıyla yüz yüzeydi. Bu kez de 15 Temmuz darbe girişimini “Allah’ın lütfu” görerek erken doğumla iktidar dalaşında zafere dönüştüren Erdoğan yeniden saldırı dalgasını başlattı. En büyük desteği Yenikapı ruhuyla burjuva muhalefetten alarak parlamen-

toyu işlev tasfiyesini, tüm yetkileri elinde toplamayı sağlayabildi. Devrimci demokratik güçlere sürekli saldırıyı ve işgalleri gerçekleştirebildi.

Direnış o aşamada da sürdü.

Direnışin sürmesinin diğer bir sonucu da kitle eylemlerinden faşist anayasaya “hayır” tutumuna, seçim kaybettirerek Erdoğan’ı geriletmeye uzanan kitlesel hoşnutsuzluk oldu.

Bu durum aynı zamanda faşizme geniş kitlesel itirazın seçimle başarıya ulaşabileceği yanılığını da doğurdu.

Faşizme karşı devrimci direnişin sürmesinden cesaret alan geniş kitleler, faşizme teslim olmayı reddettiler. Ama devrimci direnişe katılmak yerine büyük ölçüde burjuva muhalefete seçim kazandırmak yolunda bekleme konumunda kaldılar. Bunda kitlelerin devrimci bilinç ve örgütlenme geriliğinin temel rolü vardı, bu durum devam ediyor.

Direnış, kitle eylemleri ve şimdilik burjuva muhalefet tarafından barajlanan geniş kitlesel itiraz, faşist şefflik rejiminin zafer kazanmasının önlendiğinin de göstergesidir.

Bu durum aynı zamanda faşist şefflik rejiminin kitle temelinin ancak bir bölümünü faşist militanlaşmaya çekebildiği gerçeğini de kapsıyor. Gerek direniş ve gerekse kolaycı yola sapma halindeki geniş kitlesel itiraz, faşist şefflik rejiminin ancak tabanının bir bölümünü militanlaştırebilmesine ama diğer kitleleri desteğe bile çekememesine yol açtı.

Direnış ve kitlesel itiraz faşist şefflik rejiminin temel partisi AKP içinde ve ittifak güçleri arasında krizin doğmasına yol açıyor.

Ekonomik kriz de geniş kitlelerin hoşnutsuzluğunu üreterek faşizmin kitle temelini pekişmesini engelli-

yor, kitlesinde çözülmeye yol açan başlıca diğer etken oluyor.

Bütün bu gelişmeler AKP içinde ve AKP ile ittifak güçlerinin ilişkisinde krize yol açıyor. Şimdilik bu en çok kendisini AKP’de şefin hemen altındaki kademedede kriz biçiminde gösterdi.

Yanı sıra AKP ile MHP ve Ergenekoncularla krize doğru giden farklılıklar olarak yansıyor. Erdoğan’ın yeni faşizmi için MHP ve Ergenekon desteğine ihtiyaç duyması, faşizm üzerine sıkı anlaşmalarına rağmen, zaten bir zayıflık ögesi idi.

Faşizme karşı devrimci direnişin sürmesinden cesaret alan geniş kitleler, faşizme teslim olmayı reddettiler. Ama devrimci direnişe katılmak yerine büyük ölçüde burjuva muhalefete seçim kazandırmak yolunda bekleme konumunda kaldılar.

Çok iyi planlanmamış olsa da Erdoğan, ittifak güçlerinin yardımıyla devrimci ve demokratik güçleri ezdikten ve zaferinin sağlayacağı etkiye dayanarak mutlak itaatin olacağı, müttefiklerinin de buna uymak zorunluluğu hissedecekleri, kopmayı göze alamayacakları özelliklere sahip faşizmi inşa etmeyi amaçladı.

Fakat geçen süreçte direnişi yeneemediği ve savaşlarla ilhaklarla arzuldığı düzeyde büyük devlet şovenizmini yaratamadığı, yanı sıra ekonomik

krizin de etkisiyle, Erdoğan faşizmi, rejimin yönetici partisi içinde krizin doğmasını, yönetici ittifakı içinde krize gidişi engelleyemiyor.

Sonuç Yerine

Bu durumda Erdoğan ve kadroları, “ekonomi ve hukukta reform” söylemiyle, ekonomide uluslararası sermayeye “kabul” bayrağı çekerken, “hukukta reform”la, “yönümüz Avrupa” söylemiyle içeride kitleler içinde faşist rejimin demokratik reform yapacağı beklentisi yaratmaya çalışıyor.

Erdoğan faşizmi, reform söylemiyle bunları hedeflerken demokratik ve devrimci güçlere saldırıları yoğunlaştırarak ve savaşlara devam ederek, partisini ve destek kitlesini etrafında faşist tahkimatla birleştirmek istiyor.

Beklenti yaratma ile koronavirüs krizinden yararlanarak demokratik alanda faşizmin tirpanını daha genişçe sallama ve Güney’de savaş cephesini yeniden güçlendirme işini birlikte yapıyor.

“Çoklu Baro Yasası” ile dernek ve vakıflara el koyarak yönetim ve mülkünü gasp etme yasalarını çıkarıyor. Dahası Güney Kürdistan’da ABD ve KDP desteğinde yeni büyük çaplı savaş saldırısını hazırlıyor. “AHİM kararlarını uygulamama” saldırganlığını, burjuva muhalefete

de “yerli-millî ayarı” verme taktiğini ilan ediyor.

“Reform” sözü dünya çapında burjuvazi tarafından ve özellikle AKP tarafından içeriği tersyüz edildiği için baştan temkinliliği zaten gerektiriyor. Fakat yine de beklenti yaratarak kitle desteğinin erimesini durdurma amacıyla söylem olarak ortaya atılıyor. Bu yolla AKP iç krizinin derinleşmesini ve AKP kökenli yeni partilere kitlesinin kaymasını engellemeyi, dahası demokrasi ve politik özgürlük özlemi içindeki geniş muhalif kitlenin “seçimle değişim” beklentisinde çakılıp pasifize olmasını hedeflediği görülüyor.

Fakat bir başka amacının da var olduğunu varsayabiliriz. Özellikle emperyalist çevrelere ve sermaye oligarşisine siyasi alanda burjuva muhalefetin şiddet ve zindan silahıyla tasfiye amacından vazgeçiş niyet ettiği varsayılabilir. “Yerli ve millî muhalefet” ayarı bu vaz geçişin şartı, faşist şeffik rejimini kabullenmeyi burjuva muhalefetin varlık sınırı olarak anlamak gerekir.

Erdoğan faşizmi, reform söylemiyle bunları hedeflerken demokratik ve devrimci güçlere saldırıları yoğunlaştırarak ve savaşlara devam ederek, partisini ve destek kitlesini etrafında faşist tahkimatla birleştirmek istiyor.

Bu koşullarda, AKP ve faşist şeffik rejiminin iç krize düşüşünü mücadele açısından değerlendirmek önemlidir. Krizi antifaşist mücadele açısından değerlendirip değerlendirememek, aynı zamanda Erdoğan faşizminin düştüğü her zor durumda saldırılarla faşist cepheyi etrafında sürükleyebilme taktiğini yenilgiye uğratıp uğratamamanın ölçüsü olacaktır.

Rejim açık terörist diktatörlüğünün zulmüyle ve savaşlarla faşizmin zaferini taçlandırmak istemişti. Faşizmin zaferini önleyen devrimci direnişi, faşizmin tepesindeki iç kriz koşullarında, fiili meşru kitle mücadelesiyle birleştirip faşizmin yenilgisi yönünde geliştirmek, devrimci mücadelenin güncel görevidir.

Bu amaçla birleşik devrimci güçlerin ve Kürt ulusal özgürlük hareketinin “Faşizmi yenelim özgürlüğümüzü kazanalım” hamlesini bu güncel görevi yerine getirmeyi amaçladığımızı dikkate alarak, büyütelim, güçlendirelim. Her güncel durumda direnişi geliştirerek sürdürmek, değişen somut koşulların öne çıkarttığı sorun ve talepler ekseninde mücadele olanaklarını değerlendiren politi-

ka ve taktikler geliştirmek, bütün güncel çarpışmaları faşizmi yenme amacına bağlamak bu hamlelerin karakteristik özellikleridir. Bu, aynı zamanda antifaşist mücadelenin burjuva muhalefet marifetiyle Erdoğan faşizmiyle uzlaşma yoluna sokulmasını önlemenin, halkçı demokratik cepheyi yükseltmenin devrimci yoludur.

Bu güncel göreve devrimci kararlılıkla sarılmak, başarılı mücadelelerin birikimiyle faşizmi yenilgiye götürecektir. Barikatları biriktirmek ve büyütme, faşist şefin liderliğindeki rejimin iç krizini daha çok büyütecek, kitle desteğinin çözülmesini hızlandıracak, işçi sınıfı, ezilenlerin ve devrimci hareketin özgüvenini ve zafere yürüyüş azmini güçlendirecektir.

Kuşatma, tasfiye, ayrışma, direniş

Arîn Çiya

“Ulusal dava”daki bu sınıfsal ayrışma son birkaç yılda giderek belirginleşmektedir. Başûr’daki son serhildan bunun altını bir kez daha çizdi. KDP yöneticilerinin ayaklanmadan PKK ve Rojava’dan gelenleri suçlaması gerçeklere gözlerini kapatmanın ötesinde bilinçli bir karartma çabasıdır. Yoksulluk, yolsuzluk ve kayırmacılık karşısında Başûr gençliği başkaldırdı. İki şehir devletine ayrışmış olan, her iki şehir devletinde devlet idaresinin birkaç ayrıcalıklı zengin ailenin elinde toplandığı bu sistem halk nezdinde meşruiyetini yitirdi. Yine de yöneticilerin KÖH’ü ayaklanmadan sorumlu tutması “ulusal dava”daki sınıfsal ayrışmanın bir itirafıdır.

KDP güçleri Medya Savunma Alanları’nı (MSA) birbirine bağlayan geçiş yollarına pusu atarak PKK gerillalarının mevzilerine son birkaç ayda birkaç kez ağır silahlarla saldırı. Bu saldırıların öncelikli iki hedefi var; ilki, gerillanın şehirler ve köylerle her türlü ilişkisini keserek onları yerleşim alanlarından uzaklaştırmaktır. İkincisi; lojistikten yoksun bırakılan ve manevra kabiliyeti zayıflatılan gerillanın sömürgeci Türk ordusu tarafından yenilgiye uğratılmasını sağlamaktır. KDP, PKK’nin MSA’daki varlığını sonlandırmak istiyor. PKK gerillalarının varlığının Türk devletinin Başûr’a yerleşmesine neden ol-

duğunu ileri sürüyor, ABD’nin, daha tam deyimle NATO’nun desteği ile gerçekleşen sömürgeci Türk devleti saldırılarının ancak bu yoldan durdurulabileceğini iddia ediyor. PKK’nin Başûr’un statüsüne saygı duymadığını dahası kazanılmış tek ulusal statüyü de PKK’nin tehlikeye attığını öne sürüyor. Buradan yola çıkarak PKK’ye karşı saldırılarını “ulusal dava” olarak sunuyor. Bununla da yetinmiyor, bir yandan PKK gerilla mevzilerine saldırırken diğer yandan sanki PKK onlara saldırmış gibi göstererek Kürt halkımız nezdinde PKK’yi düşmanlaştırma siyaseti izliyor; bunu yaparken Kürt halk bilincinin tarihsel

¹ 4 Kasım’da KDP güçleri Garê alanına bağlı Çemankê mıntıkasında 2 koldan gerillaların kamplarına saldırı düzenledi, 13 Aralık akşamı HPG gerillalarını taşıyan iki aracı hedef aldı. Saldırıda 2’si ağır 3 gerilla yaralandı.

olarak mahkûm ettiği Kürtler arası kardeş kavgasının sorumluluğunu PKK'ye yıkmaya çalışıyor.

KDP, sömürgeci Türk devletinin dayatmalarına boyun eğerek Êzidî inancına mensup Kürtlerin çoğunlukta olduğu Şengal'in özerk yönetimini ve Êzidîlerin öz savunmasını tasfiye-ye uğratmakta, burayı merkezi Irak hükümetine devretmek istemektedir.² IŞİD saldırılarında Êzidîleri soykırımı baş başa bırakarak kaçan³ ve keza yine Bağımsızlık Referandumu sonrası Şengal'i bu kez Haşdi Şabi'ye bırakarak bir kez daha terk eden KDP'nin Êzidîlerin kaderi hakkında söz söylemeye hiçbir hak ve yetkisi yoktur. Êzidîler, Irak federe hükümeti

ile KDP arasında varılan anlaşmayı yeni bir ferman olarak adlandırıyor. Bu anlaşmayla KDP, Rojava ile Şengal arasındaki geçişi bütünüyle kapatmayı ve Roj peşmergelerini Şengal üzerinden Rojava'ya sokmayı amaçlıyor. Bu daha önce de yürürlüğe sokulmak istenen bir plandı fakat şimdiye kadar başarılı olmamıştı. Şengal'in özerkliğinin tasfiye edilerek buranın merkezi hükümete devredilmesi aynı zamanda sömürgeci Türk devletinin çoktandır dile getirdiği yeni bir sınır kapısı açarak buradan Şengal'e kadar bir koridor açma planına zemin hazırlamaktadır.⁴ Açık ki bu, Kürdistan bölgesini bypass ederek merkezi devletle doğrudan ticaret imkânı yarata-

² KDP ile Bağdat Hükümeti arasında Şengal üzerine yapılan anlaşma

Yönetim konusu: (Şengal'in özerkliğinin ortadan kaldırılması)

- Şengal'e bağımsız bir kişi kaymakam olarak seçilecek. Seçilen kişinin yasalar karşısında herhangi bir engelinin bulunmaması esas alınacak.

- Kaymakamın belirlenmesinin ardından her iki taraf arasında kurulacak ortak komisyon tarafından bölgedeki diğer idari makamlar gözden geçirilecek.

Güvenlik konusu: (Êzidî Kürtlerinin öz savunması tasfiye edilerek yeni bir soykırıma zemin hazırlanması)

- Yalnızca yerel polis ve Ulusal Güvenlik Müsteşarlığı ile Ulusal İstihbarat Servisi ilçenin güvenliğinden sorumludur ve diğer tüm silahlı güçler Şengal'den uzaklaştırılacak.

- İç güvenlik güçlerinin desteklenmesi amacıyla 2 bin 500 kişilik bir güvenlik gücü oluşturulacak. Bu güç içerisindeki görev dağılımı adil şekilde yapılacak ve kamplarda yaşayan göçzedelerin katılımı göz önünde bulundurulacak.

- Şengal ve çevresinde PKK ve ona bağlı güçlerin varlığına son verilecek. PKK'ye bağlı güçlerin bölgede herhangi bir rol üstlenmesine müsaade edilmeyecek.

Yeniden inşa konusu: (Rant paylaşımı)

- İlçenin yeniden inşası için Irak ve Kürdistan Bölgesi hükümetleri tarafından ortak bir komisyon kurulacak, Irak ve Kürdistan Bölgesi başbakanları ile Ninova Valisi tarafından bu komisyonun düzeyi ve amaçları belirlenecek.

- Ayrıca, idare ve güvenlik konularında alınan kararların hayata geçirilmesini yerinde denetleyecek ortak bir komisyon oluşturulacak.

³ 3 Ağustos 2014'de IŞİD istilası karşısında 7-8 bin civarında Peşmerge direnmeden çekildi. KDP peşmergeleri Êzidî Kürtleri soykırımı baş başa bırakırken HPG Şengal dağında savunma hattı kurdu, Rojava tarafında ise YPG bir koridor açtı, böylece binlerce Êzidî bu koridordan geçerek soykırımdan kurtulabildi. KDP'nin peşmergeleri de bu koridordan geçerek Rojava'ya ulaştılar ve daha sonra Semelka kapısından Başûr'a geri döndüler. Aynı günlerde MLKP'ye bağlı bir savaşçı birliği de Şengal dağına konumlandı, Êzidîlerin savunulması ve Şengal'in kurtuluşuna katıldı. Êzidî Kürtleri bu süreçte Şengal Direniş Birlikleri (YBŞ) ve Şengal Kadın Birlikleri'ni (YJŞ) kurdu, Şengal Demokratik Özerk Meclisi'ni ilan etti. Şengal'in kurtarılmasına kısmen katılan Peşmerge, bu kez 25 Eylül'deki Bağımsızlık Referandumu'nun ardından Irak devletinin ABD desteği ile başlattığı saldırı karşısında 17 Ekim 2017'de Kerkük'ten sonra Şengal'den de çekildi.

⁴ Türk sömürgecilerinin açılmasını sürekli gündeme getirdikleri Ovaköy sınır kapısı, Rojava, Başûr ve Türkiye'yi birleştiren sınır üçgeninin üzerinde yer alıyor. Buradan Şengal'e uzanan bir yol açılması planlanıyor. Bunun yegâne anlamı Rojava ile Başûr sınırının arasına bir sömürge hançeri sokmaktır.

cağı için Kürdistan ekonomisine indirilen yeni bir darbe olacaktır. Nitekim Irak Başbakanı'nın son ziyaretinde sömürgeci Türk devleti bu isteğini bir kez daha dile getirdi.

Aynı günlerde Başûr'un Rojava ile olan sınır boyuna KDP tarafından ağır silahlarla donatılmış çok sayıda askeri mevzi ve karargâh inşa edildi. Bunların hangi amaçla yapıldığı Rojava'dan Medya Savunma Alanları'na geçmek isteyen bir araca peşmerge güçleri tarafından saldırı düzenlenmesi ile ortaya çıktı. KDP zaman zaman Rojava ile Medya Savunma Alanları arasındaki bağlantıyı kesmek istese de bu yöndeki gerilimler karşılıklı uzlaşmayla kısa zamanda çözüme kavuşturulmuştu. Bu kez yapılan hazırlık ve güdülen hedef kesin sonuç almaya dönüktür: Rojava ile MSA arasındaki her türlü bağlantıyı bütünüyle kesmek. KDP tarafından

Rojava sınırına konuşlandırılan askeri kuvvetler çoğunlukla Roj peşmergelerinden oluşuyor. Roj peşmergelerinin Türk MİT'i ve Genelkurmayı tarafından eğitilerek donatıldığı⁵ hesaba katıldığında meselenin sadece sınır geçişlerini kontrol altına almak olmadığı, Rojava'nın Başûr sınırından tam bir kuşatmaya alınması olduğu kolayca anlaşılır.

KDP, MİT'ten aldığı istihbarat eğitiminin hakkını verircesine Kürt Özgürlük Hareketi'ne (KÖH) karşı özel bir psikolojik harekât da yürütmektedir. Başûr halkı nezdinde PKK'nin ve YPG'nin itibarını sarsmak ve saldırılarına zemin oluşturmak için yalan haberler yaymaktadır. MSA'ya yapılan saldırıyı gerillanın peşmergeye saldırısıymış gibi yansıtmakta, bir gümrük müdürünün evinde öldürülmesinden HPG'yi sorumlu tutmakta⁶ Rojava'dan MSA'ya gitmek iste-

⁵ Roj Peşmergelerinin Başûr'daki Türk sömürgecilerine tahsis edilen Başûka kampında TSK subayları tarafından eğitildiği, keza yakın dönemde TSK ve MİT'in aparatı olan SADAT'ın da eğitimlerde yer aldığı, ABD'nin bu eğitimleri desteklediği ve himaye ettiği ne dair basında pek çok haber yayımlandı.

⁶ 8 Ekim 2020 günü Duhok'un Armedi ilçesine bağlı Bigdaw köyündeki evinde uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Erbil Asayiş Müdürlüğü, Gazi Salih Alihan'ın PKK tarafından öldürüldüğünü ileri sürdü. HPG yaptığı açıklamayla bu iddiayı kesin bir dille reddetti.

yen bir grup gerillaya pusu kurarken YPG'nin Peşmerge karakoluna ağır silahlarla saldırdığını iddia etmekte, bunlar yetmezmiş gibi Başûr'daki serhıldanın sorumluluğunu da PKK ve Rojava'dan gelenlere yıkmaktadır. Bütün bu dezenformasyonun nedeni, sömürgeci Türk devleti ile ortaklaşa KÖH'ü tasfiye etme saldırısının alt yapısını oluşturmaktır.

Bütün bunların sadece bir KDP planı olmadığı açıktır. KDP kendi başına böyle kapsamlı bir adımı atma gücünden yoksundur. KDP, ABD emperyalizmi ve Türk sömürgecilerinden güvence ve destek almadan böyle bir girişimde bulunmaya cesaret edemez.

Yine aynı günlerde KÖH'ün kuşatılmasını fırsat bilen sömürgeci Türk devleti çeteci işbirlikçileri ile birlikte Rojava'da Eyn İsa'ya uçak ve SİHA'lar eşliğinde saldırıya girişti. Eyn İsa ile birlikte M4 karayolunu bu bölgede ele geçirerek Kobanê ile Cizîr kantonları arasındaki bağlantıyı kesmek, böylece Minbiç ve Kobanê'yi işgal etmek, aynı zamanda Şehba'yı düşürerek Efrîn kurtuluş güçlerinin gerilla mücadelesini sonlandırmak sömürgeci Türk devletinin öncelikli hedefleri arasındadır. Rusya, Türk devle-

tine yol vererek, YPG'nin Eyn İsa'dan çekilerek burayı rejime devretmesini sağlamak hedefi güdüyor.

MSA'nın kuşatma altına alınması, Rojava'nın MSA ile bağlantısının kesilmesi, Şengal'deki Êzîdî öz savunmasını ve özerk yönetimini tasfiye anlaşması ile birlikte Bakur'da HDP'nin kapatılması yönündeki adımlar hesaba katıldığında meselenin iki Kürt partisi arasındaki bir sorun olmaktan çok öte, Kürt Özgürlük Hareketi'nin bütün kazanımları ile birlikte emperyalistler, Türk sömürgeciliği ve onların işbirlikçilerinden oluşan cephe tarafında tasfiye edilmesi olduğu görülecektir. Anlaşılan o ki yeni bir uluslararası kompo yürürlüğe sokulmaktadır. Bu aslında 2014 Ekim'inden bu yana uygulanmakta olan çöktürme planına KDP ve NATO'nun çok daha güçlü biçimde dahil edilmesi anlamına gelir. Bu nedenle KÖH'e topyekûn saldırı hazırlığı sadece Türk sömürgecileri ile KDP arasındaki işbirliğinin ulaştığı derinliğin bir ifadesi olarak görülemez. Şengal anlaşmasının ABD gözetiminde yapılması ve İngiltere, Almanya, Fransa gibi emperyalist ülkeler tarafından memnuniyetle karşılanması; KDP'nin

MSA'ya saldırılarının gerçekleştiği anlarda emperyalist devletlerin bölgedeki temsilcilerince PKK'nin kınanması ve PKK'ye Irak topraklarının terk etme çağrısı; Rojava'da ABD'nin baskısı ile PYD'nin ENKS ile anlaşmaya zorlanarak devrimi tasfiye çabası bütünlüklü bir emperyalist planın yürürlükte olduğunu gösteriyor. Kuşkusuz bu yeni uluslararası tasfiyeci komployu yürüten başlıca güçlerden olan ABD, Türkiye ve KDP'nin, birbirini kesen ve ayrışan farklı amaçları olduğu hesaba katılrsa da Kürt Özgürlük Hareketi'nin Rojava, Başûr ve Bakur'da tasfiye edilmesi ortak amaçtır. KÖH tasfiye edilmeden ne emperyalistler ne Türk sömürgecileri ne de işbirlikçi KDP amaçlarına ulaşamayacaklarını bilmektedirler. Bu nedenle her parçada ayrı ayrı mücadele yerine KÖH'ü üç parçada aynı anda kuşatarak tasfiyeye uğratma yoluna girdikleri görülüyor.

KDP'nin Hesapları ve Ayrışma

Sömürgeci Türk devleti niyetini gizlemiyor: Rojava devrimini yıkmak, Efrîn'den Xakurke'ye kadar 30-40 km derinliğinde bir işgal koridoru oluşturmak, KÖH'ü ortadan kaldırmak. İşgal ettiği bölgeleri Arap, Türkmen gibi unsurlarla doldurarak buraları mümkün olduğunca Kürt-süzleştirmek ve sömürgecilere biat etmiş Kürtleri de dahil ederek buralara kalıcı olarak yerleşmek. KÖH'ü kuşatma altında tasfiye etmeye çalışırken Bakur'da HDP'yi kapatarak Kürt ulusal başkaldırısını her alanda kırma uğratmak.

KDP, PKK'nin MSA'dan çıkarılması ile hem Başûr'da hem de Rojava'da hakimiyet alanını genişletmeyi umut ediyor. KÖH'ün tasfiye edilmesi halinde Bakur'da da sö-

mürgeci Türk devleti ile barışık yeni bir siyasal hareketin oluşumunda rol alabileceğini düşünüyor. Oysa son birkaç yıldaki gelişmeler bu hesabın ne kadar boş ve gerçek dışı olduğunu yeterince açığa çıkarmış olsa gerekti. Sömürgeci Türk devleti İŞİD eliyle Musul ve Kerkük'ü ilhak etme hayallerini gerçekleştirmek istiyordu. Sömürgeci faşist Türk devletinin açık desteği ile Musul'a saldıran İŞİD, kısa zamanda Erbil ve Kerkük kapılarına dayandığında KDP

KÖH'ün tasfiye edilmesi halinde Bakur'da da sömürgeci Türk devleti ile barışık yeni bir siyasal hareketin oluşumunda rol alabileceğini düşünüyor. Oysa son birkaç yıldaki gelişmeler bu hesabın ne kadar boş ve gerçek dışı olduğunu yeterince açığa çıkarmış olsa gerekti.

yönetimi PKK'den yardım istemiş, buna olumlu yanıt veren HPG, peşmerge ile birlikte Erbil ve Kerkük'ü savunmuştu. Sömürgeci Türk devleti Efrîn'i işgal etmeye giriştiğinde KDP'nin desteklediği ENKS, burada sömürgeci Türk devletinin himayesinde yönetime geleceği hesabıyla işgalcilerle birlik oldu. Sömürgeci Türk devleti Efrîn'i Kürt-süzleştirmek, yağmalamak için elinden geleni yaptı, Antep Valisi'ni sömürge yöneticisi olarak atadı, anadilde eğitime son verdi, Kürtçe tabelaları bile ortadan kaldırarak Türkçeleştirdi, bütün asayiş çetelere bırakıldı. Kaçırımlar, yağmalar, tecavüzlerle

kalan Kürtler de göçe zorlandı. Bugün aynı durum Serêkanîye ve Girê Spî'de tekrarlanmaktadır. Keza Bağımsızlık Referandumu'nun ardından sömürgeci Türk devletinin ABD ve İran ile birlikte nasıl bir pozisyon aldıkları ortadadır. Kürdistan'ın en büyük parçası, Bakur özgürleşmeden ne Başûr ne de Rojava kendi başına ulusal kazanımlarını koruyamaz. Dört parça Kürdistan'ın kaderi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu nedenle KÖH bir engel değil bir güvencedir. KÖH'ün tasfiye olması Rojava ve Başûr'un en önemli güvenceden yoksun kalması anlamına gelir. Sömürgeci Türk devleti için bağımsız Kürdistan bir yana dört parçadaki herhangi türden bir ulusal statü bile bir "beka" sorunudur. Statü oluşumlarını engellemek için her şeyini ortaya koymaktadır. Olağanüstü koşulların ürünü olan Başûr'un statüsünü de koşulların oluştuğunu düşündüğü

ilk anda ortadan kaldırmak için harekete geçecektir.

KDP yöneticileri bunu elbette biliyor. Ne var ki KDP'nin bugünkü yöneticilerinin sınıfsal çıkarı ulusal çıkarın önüne geçmiştir. KDP yöneticileri aynı zamanda Başûr'un Hewler bölgesinin hem egemen sınıfı hem de devlet yöneticisi haline geldi. Üstelik bu yönetim de esasen Barzani ailesinin tekelindedir. KDP-Hewler yönetimi sömürgeci Türk devleti ile çok yönlü ve derin ekonomik ve siyasi ilişkiler geliştirmiştir, bu ilişkilerin karşılıklı olmaktan öte sömürgecilerle bağımlılık şeklinde olduğu açıktır. Sömürgeci Türk devleti ile yapılan petrol anlaşması buna örnektir. Bu anlaşma gereği elde edilen gelirin ne olduğu bir muammadır, bu gelir denetim dışıdır. Öyle anlaşılıyor ki elde edilen gelir sömürgeci Türk devlet bankalarında.

KDP-Hewler yöneticileri muazam zenginliklerini kaybetmemek için her yola başvurmaktadır. Irak federe devleti ile ilişkileri de bu yönde gelişmektedir. Irak'tan bütçe gelmediğinde Başûr yönetiminde çarklar durmaktadır.⁷ Yönetici sınıf bir yandan petrol gelirini yağmalayarak zenginliğine zenginlik katarken diğer yandan halk yığınlarını da üretimden kopartarak maaş bağımlısı haline getirdi. Sanayi ürünleri bir yana sıradan tarım ve hayvancılık ürünleri dahi hemen bütünüyle ithal edilir ha-

⁷ Bağdat'taki merkezi bütçenin yüzde 17'sinin Başûr'a verilmesi gerekiyor. İŞİD'in 2014 saldırılarını bahane eden Bağdat yönetimi bütçeyi kesti. Buna karşılık olarak Başûr yönetimi Irak merkezi hükümetinden bağımsız olarak petrol ihraç etmeye başladı. 2019 Kasım'ında Bağdat ve Başûr arasında yapılan anlaşmaya göre, verilecek bütçe karşılığında Başûr, 2020'den itibaren günlük petrol ihracının 250 bin varillik bölümünün gelirini Irak Ulusal Petrol Şirketi'ne (Somo) vermeyi taahhüt etti. Bağdat yönetimi bu taahhüdün yerine getirilmediği gerekçesiyle bütçeyi kesti.

le geldi. Başûr'da neredeyse her dört kişiden biri maaşla geçiniyor. Ekonomik döngü de hemen nerdeyse bu maaşlara bağlı. Klasik anlamda dahi bir burjuva devletten öte gerçekte iki şehir devletinde egemen sınıfların doğrudan yönetimi üstlendiği böyle bir sistemde halkın maaşa bağımlı kılınması yönetici sınıfa egemenliğini sürdürmek için bir sosyal temel yaratıyor. Bir başka deyişle egemen sınıf bu maaşı dağıtabildiği sürece "huzur" içinde yönetimini devam ettirebilir. Merkezi bütçenin kesilmesi, maaşların ödenmemesi, üretkenlikten koparılmış halkı ağır bir yoksulluk girdabına sokuyor. Halkın buna yanıtı serhıldanlar oluyor. Bu nedenle ne yapıp edip bütçenin gelmesini sağlayarak halkı teskin etmek egemen sınıf için hayati önemde. Kendi ayakları üzerinde yükselen bir ekonomiden yoksun bir yönetim bu bütçeyi garantilemek için zorunlu ve kaçınılmaz olarak sömürgecilere taviz vermek zorunda kalacaktır, dahası kaderini doğrudan onlara bağlayacaktır. Merkezi Irak yönetimi de Türk ve İran sömürgecileri de bunu çok iyi bildiklerinden mali ekonomik bağımlılığı

açık bir siyasal şantajla dönüştürmektedirler.

İşte tam da bu zeminde Başûr yöneticileri için "ulusal dava" sınıf çıkarlarının bir örtüsü, halkı aldatmanın bir gerekçesi olarak kullanılıyor. Hiç kuşkusuz bütün "ulusal dava"ların zemini sınıfsal çıkarlardır. Burjuvazi de köylülük de işçi sınıfı da kent küçük burjuvazisi de son tahlilde sınıfsal çıkarları gereği ulusal mücadeleye dahil olurlar. Ne ki burada hepsinin farklı çıkarları olsa da onları sömürgecilere karşı birleştiren bir ortak "ulusal dava" vardır: Kendi ülkesinde kendi kendini yönetmek. Oysa bugün Başûr yöneticilerinin çıkarları ile Başûr emekçilerinin sınıfsal çıkarı ortak bir "ulusal dava"da kaynaşmamaktadır. Başûr yöneticilerinin "ulusal dava"sı sömürgecilerle her ne pahasına olursa olsun uzlaşmak, bu uğurda her türlü tavizi vermektir. Onların Başûr'un statükosunun korunmasından bahsettikleri gerçekte kendi sınıfsal statükolarıdır. Emekçiler için ise durum farklıdır, onların "ulusal davası", Kürt halkının demokratik yönetiminin gerçekleştiği, kendi ekonomik kaynakları üzerinde

söz söyleme hakkı elde etmiş ve ulusal statükoyu her parçada bu içerikte kazanmış, yönünü sosyalizme çevirmiş birleşik bir Kürdistan'dır.

“Ulusal dava”daki bu sınıfsal ayrışma son birkaç yılda giderek belirginleşmektedir. Başûr'daki son serhildan bunun altını bir kez daha çizdi. KDP yöneticilerinin ayaklanmadan PKK ve Rojava'dan gelenleri suçlaması gerçeklere gözlerini kapatmanın ötesinde bilinçli bir karartma çabasıdır. Yoksulluk, yolsuzluk ve kayırmacılık karşısında Başûr gençliği başkaldırdı. İki şehir devletine ayrılmış olan, her

Ayırışma, emekçi Kürtlerle, Kürt ezilenleri ile zenginleşmiş Kürtler arasındadır. Bu nedenle hedefe KDP değil, KDP yöneticileri, bir bütün olarak halkı ezen, onları yoksulluğa iten ve kendi zenginliklerini korumak için sömürgecilerle iş tutan Kürt zenginleri konmalıdır.

iki şehir devletinde devlet idaresinin birkaç ayrıcalıklı zengin ailenin elinde toplandığı bu sistem halk nezdinde meşruiyetini yitirdi. Yine de yöneticilerin KÖH'ü ayaklanmadan sorumlu tutması “ulusal dava”daki sınıfsal ayrışmanın bir itirafıdır. Rojava, PKK ve ayaklananlar, komünistler, bu ayaklanmayı destekleyen Başûr'daki ilerici kuvvetler bir cephe, taraftır, zengin yöneticiler ise karşı taraf. Başûr egemen sınıfı tam da bu tür bir ayrışmadan, bu tür bir cepheleşmeden korkmaktadır.

Başûr'da başlıca yönetimi elinde tutan başlıca iki silahlı güç, KDP ve KYB var. Bu iki parti bu silahlı güce dayanarak siyasi ve iktisadi yönetimi elinde bulundurmaktadır. Örneğin Goran önemli bir siyasi aktördür, kimi kez KYB'den daha yüksek oy oranına sahiptir ama onun bir silahlı gücü olmadığı için etkisi zayıftır. KÖH üçüncü silahlı bir güç olarak giderek Başûr halkımız içinde sosyal taban kazanmaktadır. Şengal bunun örneklerinden biridir. Bu nedendir ki Başûr yönetici sınıfın temsilcileri “PKK misafir olmakla kalmadı, Başûr'da alternatif bir siyasal güç olmaya çalışıyor”, korkusunu dile getirmekten geri kalmıyor. İşte bu gerçek bir sınıfsal korkudur.

Hem Başûr halkımızın ayaklanması hem de zenginleşmiş Barzani ailesinde cisimleşen Hewler'deki KDP yönetiminin sömürgeci Türk devleti ve ABD desteği ile PKK'ye tam cephe alması, “ulusal dava”daki ayrışmanın geldiği düzeyi gösteriyor. Tam da burada ayrışmayı KDP-PKK ekseninde göstermek hatalı bir tutumdur. Ayrışma, emekçi Kürtlerle, Kürt ezilenleri ile zenginleşmiş Kürtler arasındadır. Bu nedenle hedefe KDP değil, KDP yöneticileri, bir bütün olarak halkı ezen, onları yoksulluğa iten ve kendi zenginliklerini korumak için sömürgecilerle iş tutan Kürt zenginleri konmalıdır. Ulusal dava uğruna KDP ya da KYB'ye gönül vermiş olan emekçi Kürt halkımızla zengin Başûr yöneticileri birbirinden ayrı tutulmalıdır.

Kürt halkımız bir kez daha Birakujî'yle karşı karşıya kalmak istemiyor. KDP, kışkırtıcılık yapıp KÖH'ü saldırgan ve Birakujî'yi başlatan taraf olarak göstererek, KÖH'ün Kürt halkımız içindeki desteğini bu yoldan zayıflatmak istiyor. Yeni bir

Birakuji Kürt halkımız için bir felaket olacaktır, böyle bir durumda ulusal kurtuluş davamız ağır bir yara olacaktır. KDP yöneticileri Birakuji'ye zemin hazırlayarak, Birakuji'nin bütün sorumluluğunu KÖH'e yıkma hesabı içindedir. KDP'yi teşhir ederek Birakuji'yi engellemek günün başlıca yurtsever görevlerinden biridir.

Elbette, KÖH ve komünistler ve onlarla ittifak halindeki bütün devrimci kuvvetler Başûr'daki mevzileri sonuna kadar savunmalıdırlar. Başûr, Kürdistan ülkemizin bir parçasıdır. Burası KDP ya da bir başka partinin değil Kürt halkımızın bir kazanımıdır. Bu kazanımı savunmak ve korumak her yurtsever ve sosyalist yurtsever Kürdün görevidir. Ne var ki dört parça Kürdistan'ın kaderi birbirine bağlıdır ve her parça ulusal kurtuluş mücadelesinin yürütüldüğü bir alandır. Hiçbir yurtsever Kürt partisi dört parçanın herhangi bir yerinde misafir değildir.

KDP yönetici sınıfı sömürgeci KÖH'e karşı Türk devleti ile açık bir iş birliğine girerken sırtını da ABD emperyalizmine dayamaktan geri kalmıyor, dahası adeta yalvarıyor. Başbakan Mesrur Barzani IŞİD karşıtı koalisyonun QSD'ye verdiği silahların PKK'ye gitmemesi için tedbir alınmasını istedi. Sömürgeci Türk devlet yöneticileri de sabah akşam aynı istemi tekrarlayıp durmuyor mu? Bu da yetmedi Mesrur Barzani ABD'den PKK'nin Rojava'daki etkisine karşı harekete geçmesini, bir başka deyişle PKK kadrolarının Rojava'dan çıkarılmasını istedi. Sömürgeci Türk devleti, ENKS ve ABD bu konuda Özerk Yönetim üzerinde bir basınç uyguluyor

zaten, anlaşılana o ki ABD'yi daha saldırgan bir tutum almaya zorluyor. Şengal anlaşmasının yapılmasında ABD'nin desteği olduğu biliniyor. Ne var ki Êzidî iradesini hiçe sayarak anlaşmayı yürürlüğe sokmak hiç de kolay görünmüyor. Mesrur Barzani bu konuda ABD'den yardım istedi. Mesrur Barzani son olarak PKK'nin Rojava sınırını geçiş için kullandığına dair şikâyetle bulunarak ABD Dışişleri Bakanı Pompeo'dan Rojava sınırındaki geçişleri engellemek için ABD askeri talep etti. Bunlar sadece 12-24 aralık arasında gerçekleşti. Açık ki KDP yöneticileri telaş içindedir. Rojava devriminin devrimci demokratik bir yönetim biçiminin çürümüş Başûr siyasal sistemine bir alternatif olarak halkın bilincinde giderek yer etmesi, içeride yoksulların ayaklanması ve PKK'nin artan etkisinin yarattığı derin korku bu telaşın başlıca kaynaklarıdır.

ABD Emperyalizminin Hesapları

ABD'nin Suriye eski Özel Temsilcisi James Jeffrey, Suriye'deki öncelikli hedeflerinin Esad yönetimini askeri bir zaferden mahrum bırakmak olduğunu belirtti. Bir başka yerde hedeflerinin Rusya ve İran'ın bu bölgedeki topraklar üzerinde kontrolü ele geçirmesini engellemek olduğunu açıkladı ve ekledi: "Esad'ın (yönetimi) bırakması gerektiğini söylemiyoruz. Rusya'nın (Suriye'yi) terk etmesi gerektiğini de söylemiyoruz. Söylediğimiz şey İran'ın Suriye'den çıkması ancak Suriye'deki nihai çözümün bir parçası olacak."⁸

Jeffrey, temel amaçlarının İran'ın bölgedeki varlığına ve etkinliğine son

⁸ <https://turkish.awsat.com/home/article/2680826/abdnin-eski-suriye-ozel-temsilcisi-james-jeffrey-sarku'l-avsat'-konustu-obama>

vermek olduğunu belirtiyor. Esad yönetiminin askeri bir zaferden mahrum bırakılmasında Türkiye'nin önemli bir rol üstlendiğini, Türkiye olmadan bu stratejiyi uygulayamayacaklarını söylüyor. İdlib'e asker gönderilmesi ve böylece Suriye'nin ilerlemesinin durdurulmasında NATO'nun Türkiye'yi teşvik ettiğini ve desteklediğini belirten Jeffrey "Rejimin Türk ordusu nedeniyle İdlib'e dönmeyeceğine eminim. Yaklaşık 20 bin askerleri var, belki de 30 bin. Onlar (Türkler) rejimin İdlib'e dönmelerini engelleyebiliyorlar" diyor.

Diğer yandan QSD'nin denetimi altında olan Kuzey-Doğu Suriye bölümünün Esad'ın eline geçmemesi için ABD'nin QSD'yi desteklemeye devam edeceğini, bununla birlikte Türk devletinin QSD-PKK ilişkisinde ısrarlı olduğunu, bu kuşkuyu gidermek için QSD ve ENKS arasında müzakerelerin sürdüğünü "Bunun Türkiye'ye PKK ve onun Suriye kolu YPG'nin tüm Kürtleri sultanı altına almayacağını göstermesini umuyoruz"⁹ dedi.

Jeffrey, ABD emperyalizminin Suriye politikasının içeriğini yeterince açık ifade ediyor: İran'ın bölgeden çıkarılması ve kuşatılması, İran'la bağlantısı kesilmiş Esad rejiminin teslim olmaya zorlanması. Bu stratejinin gerçekleşmesi için İsrail'in saldırılarına alan açmak bir yana sahada Türkiye ve QSD ile ittifak yapmak bir zorunluluk. Terslik şurada; Türk devleti QSD'nin aslında PKK'nin bir uzantısı olduğunu belirtiyor ve bu

bölgenin PKK'den arındırılmasını istiyor. ABD hem Türk devletini hoşnut etmek hem de QSD'yle askeri ittifakını sürdürmeyi stratejisinin bir gereği sayıyor. Bu nedenle sömürgeci Türk devletinin Cerablus ve Bab işgallerini teşvik etti, Efrîn işgaline seyirci kaldı, Serêkanîye ve Gire Spî işgallerine yol verdi. PYD'nin ENKS ile anlaşmaya zorlanması da aynı sürecin bir devamıdır. ABD emperyalizmi tam da bu çerçevede Türk devletinin Başûr'u işgal harekâtını destekledi, Şengal anlaşmasında belirleyici bir rol oynadı.

ABD, stratejisini uygulamak için Türk devletini teskin etmek ve bunun için de ne yapıp edip Rojava devrimini KÖH'den ayrıştırarak sömürgeci Türk devleti için kabul edilebilir bir noktaya çekmek, bir başka deyişle devrimci demokratik içeriğini boşaltmak istiyor.

Hiç kuşkusuz ABD'nin çıkarları Türk devletinin Rojava'nın bütününe işgal etmesini dışlıyor. ABD şu anki pozisyonun korunmasından yana. Ne ki ABD Türk devleti ile bir çatışmaya girmeyeceğini de belirtiyor. Bu durumda Türk devletini teskin etmenin tek yolu Rojava devriminin içeriğini boşaltmak, PKK'nin gücünü ve etkisini kırmaktır.

Devrimin içeriğini boşaltmak ve devrimci güçlerin etkisini kırmak yönünde atılan adımlar elbette sadece Türk sömürgecilerini hoşnut etmek adına yapılmıyor. Rojava'nın devrimci demokratik sistemi bütün Ortadoğu'yu başta da Başûr'u etkili-

⁹ <https://www.nerinaazad.co/tr/news/kurdistan/rojava/jeffreyden-rojava-aciklamasi-turkiye-operasyonlari-durdurmasaydi>

Jeffrey, "Bağımsız bir güneydoğu Türkiye, Kuzey Irak, kuzeydoğu Suriye'nin; İran, Suriye Türkiye ve Irak'taki etkileri çok büyük olur" demeyi de ihmal etmedi. Kürdistan'ın bağımsızlığının bütün bölgeyi istikrarsızlaştıracağı ve yönetilemez hale getireceği uzun zamandan beri emperyalistlerin temel tezi olmayı sürdürüyor. Jeffrey, ABD adına bir kez daha bu konuda güvence vermiş oluyor.

yor. Başûr'un Rojavalaşmaması için Rojava'nın Başûrlaşması gerekiyor. Diğer yandan Başûr, ABD'nin İran'ı çevreleme stratejisinin başlıca üslerinden biri. Ne var ki burası da halk ayaklanmaları ve çürüten siyasi sistem nedeniyle giderek istikrarsızlaşmakta. Bu istikrarsızlık içinde KÖH giderek daha çok halk yığınlarının ilgisine mazhar oluyor. Rojava'da olduğu gibi Başûr'da da ABD, Türkiye ve KDP'nin yolları KÖH'e karşı birleşiyor.

ABD yeni yönetiminin bu temel yönelimde stratejik bir değişikliğe gitmesi beklenmemeli.

“Ya Temizlik Ya Terörizm”

Faşist şeffik rejiminin ortağı ırkçı faşist parti MHP'nin genel başkanı Bahçeli, HDP'nin kapatılması gerektiğini belirttikten sonra gelen eleştiriler üzerine “Gerekirse Anayasa'da düzenleme yapalım, gerekirse Siyasi Partiler Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda reform yapalım, bu kanayan yarayı durduralım. Zehirli haşeratla mücadele milli haysiyete muhteşem hizmettir. Bölücülükle

mücadele istiklalimize onur verici destektir. Artık seçenek kalmamıştır: Ya terörizm ya temizlik ya bölücülük ya da huzur. Her siyasi parti tarafını ve tercihini yapmalıdır.” dedi.

Bu açıklamadan birkaç gün önce aynı partinin Genel Başkan Yardımcısı Semih Yalçın “HDP/PKK halk düşmanıdır, tabiat ve insanlık düşmanıdır. Terör örgütü HDP/PKK, kâmilten itlafı gereken bir siyasi haşere sürüsüdür. Ağzları kapatılması gereken kravatlı mazbatalı güruhtur” demişti.

“Zehirli haşerat, kâmilten itlaf (bütünüyle yok etme), temizlik” gibi soykırıma açık çağrı yapılmasına karşın burjuva muhalefet cephesinde “parti kapatmak çözüm değil” gibi cılız bir iki ses dışında bir itiraz yükseltilmedi.

Belli ki gerillanın yenilgiye uğratılmaması, hemen bütün belediyelerine kayyum atanması, binlerce yöneticisinin tutsak alınmasına karşın HDP'nin seçim barajının üstünde bir halk desteğini koruması faşist şeffik rejimini yeni arayışlara zorlamaktadır. KÖH'ün silahlı ve meşru mücadele cepheleri çökertilmedikçe faşist şeffik rejiminin istikrar kazanması mümkün

değildir. Gerillanın üç cephede kuşatma altına alınarak tasfiyesi amaçlandığı gibi KÖH'ün meşru mücadele kurumları da kuşatma altına alınarak yok edilmek istenmektedir. Yalnızca Kürt ulusal sorununu ve ezilenlerin öfkelerini gündemde tuttuğu için değil, faşist şefin yeniden seçilmesini tehlikeye attığı için de HDP'nin tasfiyesi gündeme getirilmiştir.

AHİM kararı gereği Selahattin Demirtaş'ın tahliye edilmesi gerekirken faşist şef tarafından "Bizi bağlamaz" açıklamasının yapılması; boyun eğmediği için Leyla Güven'e sırf DTK başkanlığı nedeniyle 22 yıldan fazla ceza verilerek tutuklanması HDP'den nasıl korktuklarının ve aslında ne kadar zayıf olduklarının en yeni göstergeleridir.

Bir yandan HDP'nin kapatılması gündemleştirilirken diğer yandan rejimle barışık yeni bir Kürt partisi kurulacağı söylentileri yayılıyor. Faşist şefin temsilcilerinin Amed Sanayi Odası Başkanı'yla ve düşkünleşmiş Osman Öcalan'la görüşmesi bunun yalnızca bir söylenti değil bir arayış olduğunu gösteriyor. Öyle görünüyor ki sömürgeci Türk devleti Bakur'da ENKS benzeri bir oluşumun önünü açma arayışındadır. Türk sömürgecileri ile aynı dili kullanarak PKK karşıtı ve KDP destekçiliği yapan yüzlerce düşkünün bir bildiriye imza atması da bu yönde bir zemin arayışı olsa gerekir. Kürt ulusal burjuvazisini KÖH'den bütünüyle ayırıştırarak "uysallaştırılmış", ulusal kurtuluş davasından, kolektif ulusal haklarından vazgeçmiş ve elbette faşist şeflik ile

"barış içinde" olan bir siyasal hareket yaratmak için HDP'nin bir engel olmaktan çıkarılması gerekir. Faşist şeflik rejimi bunu bir "beka sorunu" olarak görmektedir.

Faşist şeflik rejiminin bütün siyasi, askeri, iktisadi ve psikolojik harp silahlarını ortaya koymasına karşın devrimci demokratik direniş kırılmadı; Rojava'da devrimi tasfiye çabaları sonuç vermedi, KÖH'ü Başûr'dan silme hamlesi istedikleri istikamette ilerlemiyor. Her üç cephede de devrimci demokratik direniş güç kazanıyor. Başûr'da halk ayaklandı. Rojava'da sömürgeci Türk devletinin Eyn İsa'ya saldırıları karşısında Kuzey Doğu Suriye halkları sokaklarda ve topraklarını savunma kararlılığında olduklarını haykırıyor.¹⁰ Bakur'da son olarak Leyla Güven'de simgeleşen direniş hattı halklarımıza umut taşıyor.

Bu koşullar altında faşist şeflik rejimi ile "barış" içinde, kolektif hakları ve ulusal statükoyu içermeyen bir "yeni çözüm süreci" beklentisi sömürgeci faşizme sunulan değerli bir hizmet anlamına gelir.

Şimdi tam da yapılması gereken ayrışmayı "emekçi çözüm" doğrultusunda derinleştirmek, her yerde direniş yükseltmek, HDP'nin kapatılma girişimine bir ayaklanmayla yanıt vermektir. Türkiye ve Kürdistan'da devrimci demokratik birikim buna yeterince zemin oluşturmuştur. İrkçı faşist partinin söylemini "Faşizmi temizliyoruz" şiarıyla tersine çevirerek birleşik bir halk direniş yolunda devrimci demokratik hücum kitaları oluşturmanın zamanıdır.

¹⁰ *Bilhassa Arap halkının kitlesel yürüyüşleri ve topraklarını savunma kararlılığı Türk sömürgecilerine indirilmiş büyük bir şamardır zira Türk sömürgecileri siyasal stratejilerini Arap-Kürt ayrışmasını körükleyerek devrimi zayıflatma üzerine kurmuşlardır.*

Erkek komünistleri "işlevlendirememe" sorunu*

Kadın yoldaşların başka neye ihtiyacı varsa (ve fakat kadro yetmezliği nedeniyle yetişemiyorlarsa) orada, kadın yoldaşların yönlendiriciliğinde, erkek komünistler görevlendirilebilir. Kadın örgütü ve kadın kadrolar olarak, mutlaka, ulaşım, teknik, mali ve tüm konularda kendine yeter bir duruma ulaşmayı hedefliyoruz ve bu konulardaki tüm kolaylıklardan kaçınmalıyız. Ancak bu hedef bizi günlük olarak pasifize etmemeli. Bir konuda teknik bir görevin yürütülmesine ihtiyacımız var ve yetişemiyor muyuz? Bir erkek yoldaşı görevlendirmek sorun değildir. Ama sürekli böyle hareket ediyoruz ve kadın organı olarak, bu konu üzerine hiçbir tartışma yürütmedik, hiçbir kadın kadroyu bu alanda yetiştirmek, eğitmek ve görevlendirmek üzere saptamadık, hiçbir gelişim stratejisi oluşturmadık mı? İşte bu sorundur.

Bir dönem, erkek komünistlerin özellikle kadın kitleleriyle taze bağlar oluşturma ve geliştirmeleri konusunu, sistemli biçimde ele aldık ve ısrarcı olduk. Erkek komünistlerin bu ısrara uygun bir pratik sergilemeleri, hem kadın cephesinin gelişimi bakımından elzemdi, hem de komünistliklerini geliştirdi. Atılan sınırlı adımlar bile bunu kavramak için yeterli olsa gerek. Buna rağmen erkek komünistlerin ezici çoğunluğu görevle militan bir ilişki kuramadı. Kadın kitleleri içinde parti çalışması yürütmenin kimin görevi olduğu konusu gereksiz tartışmalar ve ondan

da çok sessizlik, ilgisizlik ve geçiştiricilik, pratiklerine damgasını vurdu.

Bu görevler sürüyor ve asla vazgeçemeyiz. Öte yandan, kadın komünistler şunu anlamalıdır ki, o dönemki ısrarın somut çerçevesi, saflarımızda kadro, üye ve hatta sempatizan sayısında kadın-erkek oranının belirgin biçimde orantısız bir hale gelmiş olması, üstelik, kitlelerle taze bağlar kuracağımız çalışma, öğrenim ve yaşam alanlarının pek çoğunda, kadın örgütçülerin, kadın aktivistlerin aşırı sınırlı hale gelişi ya da düpedüz yokluğuydu. Aynı dönemde, özellikle kadın önderleşmesi, siyasetin

* Yazı, MLKP Komünist Kadın Örgütü'nün Merkezi Yayın Organı "Özgür Kadın" dergisinin Mayıs 2020 tarihli ikinci sayısında yayınlanmıştır.

merkezine yürüme şiarıyla hareket ederken, sınırlı sayıdaki kadın kadromuzun ezici çoğunluğunu, belirli mevsizlerde tutmak zorunluydu. Bu, kadın kitleleriyle bağlar kurmada yerel alanlara anlamlı bir kadro yığınağı yapamamayı koşulluyordu. Sorun iki yönde aşılabilirdi. Var olan kadın kadroların sınırsız bir adanmışlık ve tutkuyla, kendi koşulları içerisinde azami ölçüde bu görevi omuzlaması ve partinin bütün kuvvetinin, bu çalışmaya seferber edilmesi. Dolayısıyla, erkek komünistlerin, cinsel çelişki karşısında görevlerine sahip çıkması ilkesel bir zorunluluk olsa da çünkü vurgularımız, öncelikle o günün koşulları içerisinde ele alınmalıdır.

Erkek komünistlere dair pratik çalışmada kadın komünistlerin beklentilerini çünkü çıtadan kurmaları, ilkesel bir düzeyde ele alınmamalıdır. Şimdi tartışmaların ve beklentilerin aynı tonda ve aynı perspektifte sürdürülmesi yanlış olur. Yer yer pratikte kadın yoldaşların pasifize edici etkileri de görülüyor.

Erkek komünistleri pratikte “ne yapacağımız” sorununda, kadın komünistler olarak, bir dizi kafa karışıklığı yaşadığımız, en önemlisi, biçimsel olanın değerini abartıp, “genel reçeteler”, “genel kurallar”,

“genel ilkeler”le fazlaca uğraştığımız, kısacası, örgütsel ve politik yönetimin günlük sorumluluklarından, her bir somut anda ortaya çıkan somut sorunları, o anın koşulları içerisinde çözme yükümlülüğünden, genel anlayışlar oluşturarak “sıyrılmaya” çalıştığımız bir gerçek.

Mesele biçimsel değil, işlev meselesidir. Durumu yönetmemiz ve üstelik sürekli olarak yönetmemiz gerekiyor. Politik mücadele bir kuvvet meselesi. Dolayısıyla “kuvvetlerin sevk ve idaresi” bir genel ilkeler çizelgesiyle değil, günlük olarak kuvvetleri ihtiyaçlara göre düzenleyerek çözülebilir. Mutlaka bizi yöneten temel ilkeler olacak. Bunların ayrıntısı, yazının kapsamını aşsa da iki noktaya özel olarak dikkat çekebiliriz.

1-Erkek komünistlerin kadın özgürlük sorunu karşısında, genel ideolojik ve politik görevleri olduğu gibi, somut pratik görevleri de daima vardır ve ne düşünsel ne pratik ilgisizlikle asla uzlaşamayız.

2-Kadın özgürlük mücadelesinin büyütülmesinde kadın iradesi ve kadın öncülüğü esastır ve ne pratik ne düşünsel olarak asla iki cinsye yönelik “eşit beklentilerle” hareket edilmez, “eşit katılım”, “eşit sorumluluk” yoldan hareket edilmez.

Kalanı, vurgulandığı gibi, biçimden önce işlev meselesidir. "Erkek yoldaşları hangi biçimde harekete geçireceğiz?" sorununu, biçimde çözmeye çalışmak kısır bir arayıştır ve sıklıkla buna sürükleniyoruz. Soru, "Neye ihtiyacımız var?" olmalıdır. Çevremizden üç, beş ya da on kadınla düzenli bağların sürdürülmesi ihtiyacı mı var? Kadın organizmamızda tartışmalı, erkek yoldaşların görevlendirilmesi uygun olan ilişkilere dair bir plan çıkarılmalı, parti organında gündemleştirilerek karar alınmalıdır. Belirli bir kentte bir kadın yoldaş öne çıkıyor, onu özel olarak yetiştirmek, parti politikalarıyla donatmak istiyor ama yetişemiyor muyuz? Buna uygun bir plan yapmalıyız. Genel olarak, yani kadın ek-senli kampanya ve yoğunlaştırılmış çalışmalar dışındaki dönemlerde, çerçeve bu esasa göre çizilmelidir. Demek ki, erkek komünistlerin rutin çalışma çerçevesi, her bir somut anda tekrar tekrar belirlenmek, kadın organlarınca sürekli biçimde yönetilmek kaydıyla, özellikle şu konularda yoğunlaşabilir:

1-Kadın kitleleriyle bağlar kurma, birebir görüşmeler, ikna faaliyetleri, nihayetinde, mahalleler başta olmak üzere, yerel alanlarda kadın aktivist ve kadro sayısını artırma konusunda, erkek komünistlerin kuvvetini harekete geçirerek sonuç elde etmek. Özellikle, sorumlunun ve belli başlı aktivistlerin erkek olduğu alanlarda bu gerekli.

2-Kadın kadro ve aktivistlerin genel eğitimi konularında (örgüt-çülük-yöneticilik, parti programı, parti tarihi ya da ulusal sorun veya kapitalizm-sosyalizm gibi bir dizi konu olabilir), erkek yoldaşların özel olarak seferber olmasını sağlamak,

eğitmen yetersizliği durumlarında bu gücü de yedeklemek.

Örneğin, her kentte belirli bir kadın kadro, aktivist veya aktivist adayı grubunu düzenli biçimde (on beş günde bir, haftada bir, ayda bir vb.) partinin politikaları doğrultusunda eğitime temelinde bir planlama yapmak istiyoruz ama yeterli sayıda kadın kadromuz yok. Elbette en ideali, bütün bu konularda kadın yoldaşların görev alması ve uygulamasıdır. Ancak pekâlâ, bir erkek yoldaş, kadın organının yapacağı bu planlama kapsamında görevlendirilebilir,

“Erkek yoldaşları hangi biçimde harekete geçireceğiz?” sorununu, biçimde çözmeye çalışmak kısır bir arayıştır ve sıklıkla buna sürükleniyoruz. Soru, “Neye ihtiyacımız var?” olmalıdır.

konu ilgili parti organına taşınır, bu işle görevlendirilen erkek yoldaştan düzenli rapor alma görevi ihmal edilemez.

3-Kadın yoldaşların başka neye ihtiyacı varsa (ve fakat kadro yetmezliği nedeniyle yetişemiyorlarsa) orada, kadın yoldaşların yönlendiriciliğinde, erkek komünistler görevlendirilebilir. Kadın örgütü ve kadın kadrolar olarak, mutlaka, ulaşım, teknik, mali ve tüm konularda kendine yeter bir duruma ulaşmayı hedefliyoruz ve bu konulardaki tüm kolaylıklardan kaçınmalıyız. Ancak bu hedef bizi günlük olarak pasifize etmemeli. Bir konuda teknik bir görevin yürütülmesine ihtiyacı-

mız var ve yetişemiyor muyuz? Bir erkek yoldaşı görevlendirmek sorun değildir. Ama sürekli böyle hareket ediyoruz ve kadın organı olarak, bu konu üzerine hiçbir tartışma yürütmedik, hiçbir kadın kadroyu bu alanda yetiştirmek, eğitmek ve görevlendirmek üzere saptamadık, hiçbir gelişim stratejisi oluşturmadık mı? İşte bu sorundur.

4-Görmeliyiz ki, bu konuda en önemli zayıflıklardan biri, komünist erkeğin eylemine politik bir alan açamayıştır. Komünist erkek,

Komünist erkek, proletaryanın erkek yarısına, kadın özgürlük mücadelesi bilincini her yolla ve her araçla taşımalıdır. Kadın devrimine proleter erkeğin yedeklenmesi görevini pratikleştirmelidir. Ancak bu konuda da öncülük, kadın komünistlere aittir.

proletaryanın erkek yarısına, kadın özgürlük mücadelesi bilincini her yolla ve her araçla taşımalıdır. Kadın devrimine proleter erkeğin yedeklenmesi görevini pratikleştirmelidir. Ancak bu konuda da öncülük, kadın komünistlere aittir. Bunun yol ve yöntemleri, irili ufaklı pratik adımlar attıkça daha da somutlaşacaktır. Öte yandan, hemen hemen hiçbir pratiğimiz olmadığı bu alanda, soyut ve masa başı çözümler üretmemiz de zordur. Bu nedenle sınırlı da olsa pratik adımlar atmalı ve her bir pratik deneyimi inceleyerek yeni sonuçlar çıkarmalıyız.

İkinci bir konu ise, kadın eksenli kampanya ve yoğunlaştırılmış çalışmalarlardır. Bir örgütlenme seferberliği ya da bir politik kampanya açısından elbette farklı farklı biçimler ve konular söz konusudur.

Bir örgütlenme seferberliği, yukarıda bir kısmı özetlenen görevlerin daha yoğunlaştırılmış biçimde yürütülmesini kapsar. Kadın organlarımız, parti organlarının önüne koyacağı görevleri bu çerçevede tartışmalı, parti organının önerileri ve katkılarıyla birlikte somutlaştırmalıdır.

Bir politik kampanyada ise erkek yoldaşların katılımının kadın boyutu, kitle seferberliği, özellikle de çevre çeperdeki kadınların çalışmaya ikna ve seferber edilmesi görevlerine yoğunlaşmalıdır. Ölümsüzlerimizin ve tutsak yoldaşların anneleri, yakınları, semt ve mahalle ilişkileri bu kapsamdadır. Yine, kadın organlarımızın ve kadın yoldaşların saptayacağı tarzda, çatkapı çalışmalarına katılımları örgütlenmelidir. İkili bir bileşimle evlere gitmek, tartışmalar ve ikna çalışmaları yürütmek, yayın dağıtmak, erkek komünistleri seferber edeceğimiz biçimlerdir. Özellikle yeni kazanılan kadın yoldaşların, kitle çalışmasında görece deneyimli erkek yoldaşlarla birlikte bu tipten çalışmalara gidişinin, kadın yoldaşlara deneyim kazandırması, bazı tutukluklarını aşırması mümkündür. Örneğin bir mahalledeki böyle bir ikili bileşimde, kadın iradesinin zayıf kalmadığı, erkeğin öne çıkıp çıkmadığı gibi tartışmalar, biçimselliği öne çıkan tartışmalardır. Bu kuşkusuz dezavantajdır, zayıf bir noktadır ama pekâlâ göze alınabilir bir dezavantajdır. Bir başka somut durumda, ilgili kadın organı, somut iki kadın

ve erkek yoldaşın gerçeğinden yola çıkarak, aynı biçimin kadın yoldaşın gelişimi bakımından faydalı olmayacağı sonucuna varabilir. Bir diğerinde bu biçim, ilgili mahallenin, semtin, kentnin kendi özelliklerine bağlı olarak, yararlı görülebilir. "Günlük olarak yönetme", "sürekli yönetme" dediğimiz de zaten, bu tipten risklerin hangilerinin göze alınacağı, hangilerinin alınmayacağı, neyin tali bir kazanım ama ciddi bir risk, neyin tali bir risk ama ciddi bir kazanım olacağı üzerine günlük olarak düşünmek ve karar vermektir. Kadın organları da zaten ancak böylesi sayısız önemli ve önemsiz, büyük ve küçük konuda karar vererek organlaşabilir. Bu durumların hepsini yönetecek genel formüller, biçimler düşünmek, imkânsız olduğu gibi, yararsızdır da. Tekrarlama pahasına, erkek komünistlerin çalışmalara katılımı sorununda, "biçimler" değil, "işlevler" aranmalıdır.

Yine, erkek komünistler örneğinin erkek şiddetine ya da tecavüz yasasına karşı bir çalışmada, ezilen ve emekçi sınıf ve tabakalardan erkeklere, komünistlerin "insanlaşma" çağrısını taşımalıdır. Kadın komünistler bu konuyu enine boyuna tartışmalı ve mutlaka pratikleştirilmesine öncülük etmelidir.

Sonuç olarak, erkek komünistlerin kadın özgürlük mücadelesiyle ilişkisini yönetme sorumluluğumuz kapsamında, biçimsel zorlamalara kapılmamıza, hele hele sorumluluk alma işini, erkeklerin kadın politikasında yönetici olabileceği, algılanabileceği vb. düzeylere kadar taşırmamıza hiç gerek yok.

Bu konuda yapılabilecek yanlışların en yanlışısı ise, değişik kampanyalar sonrasında, kadın politikasının

toplam yönetiminden sorumlu kadın yoldaşların, "Nerede az, nerede iyi çalıştık?", "Politik olarak neyi doğru, neyi yanlış yaptık?", "Aktivistleri çalışmaya hazırlama, kampanyanın amaçları konusunda aydınlatma, ajitasyonun genel içeriğini belirleme vb. konularda ne kadar isabetli davrandık?", "Günlük kitle çalışmasını etkin ve doğru biçimde yönettik, çalışmayan alanları denetledik ve yönlendirdik mi?" ve sayısız başka-

Yine, erkek komünistler örneğinin erkek şiddetine ya da tecavüz yasasına karşı bir çalışmada, ezilen ve emekçi sınıf ve tabakalardan erkeklere, komünistlerin "insanlaşma" çağrısını taşımalıdır. Kadın komünistler bu konuyu enine boyuna tartışmalı ve mutlaka pratikleştirilmesine öncülük etmelidir.

ca soru temelinde kendi pratiğinin, çalışmanın hem öncüleri, hem de başlıca emekçileri olarak, özelleştirel bir değerlendirmesini yapmak yerine, erkek pratiği, erkek engelleyiciliği vb. etrafındaki kısır tartışmalarda yüzeyselleşmedir.

Vurgulamalıyız ki, sorunları, ilişkileri biçimleri ve gelişim olanakları, genel parti çalışmasından, özellikle de mahalle ve atölye-fabrika tipindeki çalışmalardan oldukça farklı olan gençlik çalışmasında, şimdi konu di-

şı tutacağımız daha başka özgünlükleri de gözetmek gerekecektir.

Üçüncü bir konu da erkek yoldaşların bütün bu konularda “karar vericilik” düzeyinde ne derece özneleşebileceğidir. Herhangi bir çalışma grubunda, parti kararları, uygulama amacıyla tartışılırken bile, değişik önerilerle somut plan zenginleştirilebilir. Değişik alanlardan, düzeylerden ve deneyimlerden yoldaşlar, özgünlüklerini ve öz deneyimlerini plana katarlar. Daha önemlisi görev alacakların amaçları kavraması ve benimsemesidir. Erkek komünistlerin kadın eksenli çalışmalarına katılımı bakımından da durum farklı değildir.

Öncülük ve karar vericilik, elbette kadınlara düşer. Ancak kadın komünistler, esneme, ileri görüşleri ve önerileri kapsama, birleştirme, tartışma yaşanan bir konuda daha ileriye doğru bir yol arama ve bulma gibi niteliklerini geliştirerek, yönetme güçlerini yükseltme sorumluluklarının farkında olmalıdır. Sadece karar

hakkını elde tutarak yönetemezsiniz. Bu, tarihsel eşitsizliğin, ezilen cins olmanın bütün elverişsizlikleri içerisinde mücadele yürüten ve değişik zorluklarla çarpışan kadın komünistler arasında, azımsanmayacak yaygınlıkta bir eğilimdir. Ancak bu “ezilenin” safından da gelse, bürokratik bir tarzdır ve gönüllülük düzeyinin nitelik ve başarımın güvencesi olduğu devrimci çalışma için sonuç alıcılığı zayıftır. Kadın komünistler, önderleşme tartışmasını, yetki ve haktan önce, sorumluluk ve görev bilinciyle yapmalıdır. Çünkü biz, önce “ezilen cins” kimliğimizle değil, “ezilen cinsin öncüsü, temsilcisi” kimliğimizle varız. Aynı tipte erkek egemen baskı biçimleriyle karşılaştığımızda bile, neden böylesi acımasızca ezildiğinin bilinciyle donanmamış ezilen kadınların tüm özlemleri ve taleplerinin temsilciliğiyle yüklüüz. Bu nedenle, ezilen kadın kitleleri için “hak” demek olan, bizim için “görev”, “sorumluluk” demektir.

Güncel işçi mücadelesi

Cemil Veli Yılmaz

Mülteciler, işsizler, kent emekçileri, kâğıt toplayıcılar, mevsimlik tarım işçileri başta olmak üzere işçi sınıfı bölüklerinin örgütlenmesinin hâkim sendikal örgütlenme ve anlayışlarıyla yapılamayacağı net bir biçimde görülüyor. Sadece son birkaç ayda kurulan PTT işçileri, Kent Emekçileri Sendikası, Bağımsız Emek Sendikası, TEHİS (Turizm-Eğlence-Hizmet İşçileri Sendikası) gibi sendikalar bu duruma uygun düşen arayışlardır. Aynı şekilde sadece sendika biçimleri olarak değil işçi örgütlülüğü için kimi dernek ve platformlar da dönem içinde etkili olabilecek araçlar olduğunu gösterdi.

Faşist şefflik, mali bir sömürge olma gerçeğiyle Türkiye kapitalizminin krizi atlatabilmesi ve sermaye birikimini sürdürmesinin yolunu, emek gücü sömürsünün her türünün daha da ağırlaştırılacağı, işçi sınıfının haklarının daha çok gasp edilerek güvencesizliğin geliştirileceği yöntemlerde görüyor.

Kriz ve pandemi gerekçesiyle çıkarılan yasalar işçi sınıfı için tam bir baskı, ağır sömürü ve tehdit aracına dönüştürülmüş durumda. Halihazırda Türk burjuvazisinin sınıfsal eğilimi ve faşist şefin politikası işçi sınıfının örgütlülüğünün her türüne karşı çıkmaktır, bu durum sermaye için en avantajlı yoldur. Bu nedenle de başta sendikalaşma hareketini engellemek, engellenemediği yerde işbirlikçi-devletçi sendikalarla çalış-

mak, sendikaları çürüten bürokratikliği ve ağalığı desteklemek, egemen ideolojinin hegemonyasının mayası şovenizm zehrini işçiler arasında yaymak diktatör Erdoğan ve Türk burjuvazisinin politikasıdır. Bunların sonucu olarak “kötürümleştirilmiş” ve “kirletilmiş” bir sendikacılık gerçeğiyle karşı karşıyayız.

Sendikalaşma oranının düşük olması, işçi sınıfının örgütsüzlüğü, Türk burjuvazisinin küçük-büyük her tabakasının hedefidir.

İşin güvencesizleştirilmesi, esnek çalışma biçimlerinin süreklileştirilmesi, mutlak emek sömürsünü geliştirecek çalışma yasalarının bu amaçla düzenlenmesi diktatörün de burjuvazinin de güncel hedefidir. Başta ekonominin temel sektörleri olan tekstil ve inşaat, turizm ile büro

merkezli hizmet sektörleri bu sayılan esnekleştirme/kuralsızlaştırmanın en çıplak biçimde gerçekleştiği alanlardır. Bu alanlar aynı zamanda sendikalaşma düzeyinin en düşük olduğu iş kollarıdır. Bu iş kollarında taşeron çalışmanın yaygınlığı, İş Kanunu'nun buna uygun düzenlenmiş olması, sendika mücadelelerinin başarısızlığı, hâkim sendikaların işbirlikçi tutumları bu zayıflıkta etkili olmaktadır. Bu sektörlerin hem yoğun emek sömürüsüne dayanması hem de işlerin süreksizliği ya da belli bir düzeyde kalifiye iş olması olmaması, devlet baskısı da sendikalaşmayı olumsuz etkilemektedir.

Bu iş kollarında sendikalaşma eğilimi geliyor. Fiili kazanımlarla yaratılan örgütlülükler, işbirlikçi sendikaların patronlarca işyerlerine davet edilmesi, işçileri kontrol altında tutmak için sendikaların tetikçiliğinin devreye sokulması gibi saldırılarla karşı karşıya kalmaktadır. Ancak daha kurallı çalışma ilişkileri olan ve bu anlamıyla sendikal örgütlenmenin daha gelişkin olduğu alanlar olan metal, petrol, kâğıt-ambalaj gibi alanlarda bile sendikalaşmayı önleyici tedbirler kendini gösterir. Mesela

işçi sınıfı örgütlülüğünün en gelişkin yerlerden birisi olan Gebze'de metal sektöründe örgütlü üç farklı sendikaların üyeleri çeşitli gerekçelerle işten atıldılar ve direnişe başladılar. Baldur Süspansiyon işçileri, Türk Metal Sendikası'ndan DİSK'e bağlı Birleşik Metal İş Sendikası'na geçtikleri için işten atıldılar ve direnişe başladılar. Türk Metal Sendikası'na bağlı Onat Alüminyum işçileri ve Hak-İş'e bağlı FZK Mühendislik işçilerinin tamamı patrone izin verilmemesi nedeniyle işten atıldılar. Sırayla dönem içindeki uygulamalar olan ücretsiz izin dayatması, "ayıplı mal üretilmesi" bahane edilerek, mesaiye kalmak istememeleri nedeniyle işçiler bu üç farklı sendikaya bağlı olmalarına rağmen işten atıldılar. Bu Türk burjuvazisinin tarihsel bir eğilimini yansıtmaları bakımından çarpıcı bir örnektir.

Pandemi ve Kriz Koşullarının Etkisi

İşçi sınıfının örgütlülüğünü engelleme çabalarına her dönem yeni uygulamalarla yeni engeller çıkmaktadır. İktidar, işten çıkarmaları yasaklayan düzenleme ile "ücretsiz izin"

uygulamasını Nisan 2020’de aynı anda devreye soktu. “Ücretsiz izin” ile işten atılan emekçilere verilecek olan “işsizlik ödeneği”nin de işsizlik fonunda biriken paralar ile ödenmesi kararlaştırıldı. Bu uygulamayla patronlar kollanırken günlük 39 lirayla emekçiler sefaletle mahkûm edildi.

Ayrıca işçinin sigortasını da patronun yatırma yükümlülüğünü kaldıran bir uygulama devreye sokuldu. 4857 sayılı İş Kanunu’na eklenen geçici 10. madde ile patronlar işçileri tamamen ya da kısmen ücretsiz izne çıkarabilme hakkı elde etti. Bu ücretsiz izin için patronun, kimsenin onayına ya da denetimine de ihtiyacı yok. Ellerinde işçilere karşı envai çeşit silahı olan sermayedarlar bu anlamıyla ekstra yeni denetim araçları elde etmiş oldu. Sermayenin koruyucusu olan faşist şeflik eliyle de sürekli bu maddenin kullanım süresi uzatılarak bugüne gelindi. Ayrıca Haziran 2021’e kadar uzatacağına kesin gözüyle bakabiliriz.

İşçi, yasa bakımından ücretsiz izni kabul etmeme hakkına sahip değil. Eğer işçi, süreli ya da süresiz ücretsiz izni kabul etmezse kıdem tazminatını kaybediyor. Yine aynı şekilde ücretsiz izin döneminde başka bir yerde sigortalı çalışmak isterse yine

tazminat, sigorta ve diğer haklarını kaybediyor.

Sendikal örgütlenme eksenli eylemlerin son bir yılda artmasında örgütlülüğü tasfiye etme ya da sınırlandırmanın temel aracı olarak kullanılan ücretsiz izin dayatmasına ve buna bağlı olarak işten çıkarmalara tepkinin rol oynadığı söylenebilir. Hem sendikalaşmaya bağlı yaşanan direnişlerin hem de ücretlerin düşürülmesi, çalışma koşullarının ağırlaştırılmasına itiraz olduğunda işçi işten atılırken gerekçe ücretsiz izin uygulamasıdır. Ücretsiz izin uygulamasının getirdiği sonuçlara baktığımızda, işyerinde sendikalaşma faaliyetine girildiğinde ya da patronların istemediği bir sendika olduğunda ücretsiz izin silahı devreye sokuluyor. Başta öncü işçiler ücretsiz izne çıkarılıyor. Yine aynı şekilde herhangi bir örgütlenme durumu olmasa dahi patronlar kıdem tazminatı başta olmak üzere bazı yüklerden kurtulmak için işçileri ücretsiz izne çıkartabiliyor. Dönemin öne çıkan ve kazanımla sonuçlanan Sinbo işçileri ve halen süren Lögel Makine, Baldur Süspansiyon, HSK Systemir, Özek Metal işçileri olmak üzere 2020 yılının öne çıkan direnişlerinin önemli bir kısmının nedeni sendikalaşma ya

da sendika değıştirme nedeniyle işten atma gerekçesi olan ücretsiz izin uygulanmasına karşı verilen mücadeledir.

Bu anlamıyla 2020 yılında ücretsiz izin gerekçe gösterilerek işten atma nedeniyle Nisan ayından bu yana her ay ortalama 10 işçi direniş, grev ve eyleminin gerçekleştiği görülüyor. Genel olarak metal işçilerinin belli merkezlerde kitlesel direniş ve eylemleri olurken yeni yeni alanlarda da maden, petrol ve yazdan itibaren market-kafe-restoran işçilerinin de direniş ve eylemleri bu yılın görünen yönleriydi. 2020 yılında toplamda 120'den fazla işçi direniş, eylemi ve grevi yaşanmıştır. Bu sayılarla direnişlerin sayısal olarak çok büyük farklılık olmasa da kamuoyundaki etkisi bakımından önceki yıllardan daha gelişkin olduğu söylenebilir. İkincisi bağımsız sendikaların direniş ve eylemlerinin daha görünür olduğu bir yıl yaşandı.

Sendikalaşmaya Keyfi/Sahte Gerekçe Göstererek Saldırı

Patronların sendikaları tanımama yaklaşımı pandemi dönemindeki bir başka düzenleme ile de sürdü. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25/2. maddesinde "Kod 29" olarak adlandırılan "ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller" işçileri baskı altında tutmanın, işçilerin kıdem ve bütün birikimlerine patronun el koymasının aracı haline getirildi. Bu maddeden atılan işçinin sigortalı iş bulması oldukça zor olduğu gibi faşist hukuk mekanizmalarına başvurular ise hiçbir şekilde dikkate alınmıyor. Bu uygulamaya ek olarak "işe zarar verme, ayıplı mal üretme, ayıplı malların iadesi" gibi gerekçelerle tazminatsız işten atmaların dönem

bakımından sendikalaşmanın önündeki engellerden birisi olarak uygulanmasıdır. Gebze'de Türk Metal Sendikası'na üye olmasına rağmen Lögel Makine'de patron, tüm sendikalaşan işçileri bu gerekçeye dayanarak işten attı, işçiler buna karşı direnişe geçti. Sendika yetki belgesi gelmesine karşın bu sefer de sendikalı işçilere karşı ücretsiz izin silahı kullanıldı, direniş hala sürüyor. Bu uygulamalar doğrudan faşist rejimin yasalarının sermayeye verdiği olanakla mümkün oldu.

Sermaye ve faşist diktatörlüğün saldırılarına karşı işçilerin direniş ve öfkesi ise bu gerçekliğin di-

2020 yılında ücretsiz izin gerekçe gösterilerek işten atma nedeniyle Nisan ayından bu yana her ay ortalama 10 işçi direniş, grev ve eyleminin gerçekleştiği görülüyor.

ğer yüzü olarak kendini gösteriyor. Özel olarak sendikalaşma mücadelesinden ücretlerin ödenmemesine, ücretsiz izin fırsatçılığından uzun çalışma koşullarına, işten atmalardan mobbinge kadar bir dizi saldırıya karşı yükselen işçi direnişleri ve eylemleri bir şekilde devam ediyor. Faşist şeffliğin başta kıdem tazminatı olmak üzere bütçe, asgari ücret vb. ile ilgili yasa çalışmalarına karşı eylemler, fiili grevler de yaşandı. Bu direnişler işçilerin nispeten örgütlü olduğu metal ve petrol alanlarındaki sendikaların öncülüğünde fabrikalarda, organize sanayi havzalarında, serbest sanayi bölgelerinde gerçekleşti.

Direnişin Yoğunlaştığı İş Kolları ve Süreleri

2018'den bugüne en çok eylem metal sektöründe gerçekleşiyor. 2020 yılında Gebze merkezli olmak üzere Çorum, Manisa, Bursa, İstanbul metal işçilerinin yüzlerce işyerinde direniş, grev ve eylem örgütlediği görülüyor.

2020'nin başındaki metal eylemleri ve mitingleri ile başlayan yıl, Gebze merkezli birçok işyerindeki eylemle bitti. Zaten sendikalarda da direniş ve eylem örgütleyenlere baktığımızda metal sendikaları ön plandadır. Metal alanını takiben inşaat ve hizmet iş kolunu sayabiliriz. Özel olarak inşaat alanında -Galataport, Akkuyu, şehir hastaneleri, Mardin Etibank demiryolu inşaatı vb.- sendika olmaksızın direniş ve eylemler gerçekleşti. Bu ikisini takiben de taşeron işçilerin yoğun olarak çalıştığı hizmet iş kolunda turizm, hastane, genel temizlik işçileri ve belediye işçileri gelmektedir. Bu üç sektörün işçi sınıfı eylemlerindeki yeri 2015'ten beri değişmiyor. Hep en öndeler. Son dönemde bu sektörlerle maden işçilerinin eylemlerini de eklemek gerekir.

Inşaat işçilerinin direniş ve eylemlerini diğerlerinden ayıran en temel özellikse kısa süreli direniş, fiili grevler şeklinde gerçekleşmesi oluyor. En hızlı sonuçlanan direniş-

ler de inşaat alanında oluyor. Aynı şekilde işgalin, fiili grevin, boykotun çoğu da yine bu sahada gerçekleşiyor. Bunda direnişlerin doğrudan sonuç almaya odaklanması, kısa sürede sonuçlanma baskısı, çelişkinin her türünün en şiddetli biçimde yaşanması -göçmen işçilerin kayıt dışı çalıştırılması, konteynarlarda üst üste yaşanılması, hiçbir insanca koşulun oluşturulmadan iş baskısına göre yaşam ve dinlenmenin düzenlenmesi gibi- fiili eylem biçimlerinin ve doğrudan işgal gibi eylem biçimlerinin direnişlerdeki etkisini vurgulamak mümkün.

2015'ten itibaren her yıl işyeri temelli eylemlerde hem eylem sayısı hem de katılan işçi sayısının düzenli bir artış olduğu görülüyor. Daha dikkat çekici olan ise sendikası/kurumsuz olan, bir kurumun örgütlenmediği işçi eylemleri de yüzde 33'lik bir dilim ile yüksek oran oluşturuyor.

Direnişlerin yarısından çoğu bir gün ya da daha az sürüyor. Fiili grevler için de aynı durum geçerli. Fiili grevlerde hızlı bir şekilde kazanım elde edilmesi kadar çoğu zaman sonuçsuz kalan durumlar da yaşanıyor. Kalıcı direniş ise daha çok örgütlü olan bir eylem türü. Mali destek, direnişi kararlı bir biçimde sürdürecektir inatta olmanız, arkanızda bir örgüt ya da sendika vb. desteği olması da

gerekiyor. O yüzden bu tür direnişler daha az gerçekleşiyor, ancak kamuoyuna yansımaları fazla olduğu için daha görünür oluyor. Fiili direniş ve grevler ise özellikle en güvencesiz alan olan başta inşaat olmak üzere sendikacılığın az olduğu alanlarda oluyor. Son dönem İnşaat-İş ve Dev Yapı-İş sendikalarının direniş örnekleri sıkça yaşandı. Bu direnişlerin başarısında, 3.havalimanı işçi direnişinde olduğu gibi, işçilerin direniş sırasında birlikteliği en önemli rolü oynuyor.

Bağımsız Sendika Eksenli Direnişler

Burada sendikalaşma eksenli direnişi tartışırken özellikle son dönem bağımsız sendikaların merkezinde olduğu direniş ve eylemler çok net biçimde öne çıktı. SİNBO işçilerinin TOMİS’de, Soma-Ermenek maden direnişlerinin Bağımsız Maden-İş Sendikası’nda, PTT’nin Bursa-İstanbul-İzmir merkezlerindeki direnişçi işçilerin Ptt-Sen’de örgütlü olduğu görülüyor.

Sendikaların içinde bulunduğu tıkanma ve krizi tam bu direnişler zemininde tartışmak gerekir. Sendikaların iyiden iyiye sararması, sararmayanların ise bürokratikleşmesi ve bugünün üretim ilişkilerine, yaşam biçimlerine denk düşmeyen örgüt-

lenme ve mücadele biçimleri bu kriz ve tıkanmanın kaynağıdır. Sendikaların özellikle de hâkim sendikaların ve konfederasyonların bu kadar krize, işten atmaya rağmen ölü taklidi yapmalarına, bunca azgın sömürü ve hak gaspına karşın tepkisizliği bu çürümenin görünen yüzüdür. Özellikle birçok işkolunda örgütlenmenin önündeki engel durumuna dönmüş bir sendika gerçeği var. Aynı şekilde sendikaların önemli bir kısmını devlet işletmeleri ve çok eskiden patronlarca davetle yerleştikleri işyerlerinde örgütlüdürler. Sadece son dönem CHP belediyelerindeki Hak-İş eksenli sendikalardan Türk-İş ve DİSK’e geçişler ile kamu işçileri ve kamu taşeronlarının yasayla kamuya geçmeleri sonrasında Hak-İş’in mucizevi örgütlenme hikâyeleri buna örnektir.

2013 yılından bugüne bağımsız sendikaların sayısında çok hızlı bir artış yaşanmıştır. Ocak 2013’te 24 bağımsız sendika varken Ocak 2019’da bu rakam 97’ye çıkmış, son bir yılda ise bu rakam 120’ye dayanmıştır. Resmi başvuru ve onayları henüz tamamlanmadığı için yuvarlak bir rakam verilse de bağımsız sendika kurma eğilimin somut olduğu görülüyor. Bu artış, hâkim konfederasyon ve sendikaların içinde bulun-

duğu duruma ve yaşadıkları krize, çözülmeye karşı bir örgütlenme ve arayış çabası olarak okunmalıdır.

Belirli bir direniş ve somut olumlu sonuç elde etmiş işçilerin, öncülerin ve sendikal örgütlenmelerin son dönemde ortaya çıkan çeşitli direniş ve eylemlere öncülük etmeye başladığı görülüyor. Kamuoyuna mal olsun olmasın başarılı direnişler başka direnişlere örnek oluyor, öncülük yapıyor. Soma ve Ermenek maden işçilerinin 4-5 yıldır süren tazminat ve birikmişlerinin ödenmemesi üzerine Sosyal Haklar Derneği ve Umut-Sen öncülüğündeki direnişleri tam buna örnek durum yaratmıştır. İşçilerin eylem, direniş ve Ankara yürüyüşünün yarattığı kamuoyu etkisi dönemin en öne çıkanlarından biridir. Ankara Yürüyüşü ısrarı sonrasında yapılan görüşmelerle her türden birikmişin en azından Soma'da alınması, Ermenek'te ise ödeneceğinin taahhüt edilmesi başarılı bir direniş olarak öne çıkan bir örnektir. Bu iki direnişi örgütleyenlerin yine kıdem-ihtar tazminatı ve kimi hakları gasp edilmiş olan Bimeks işçileri ve Atlasjetzedelerin eylem ve direnişinin de temel bir bileşeni, öncüsü olmasının istenmesi meselenin somut zeminde tartışılmasını gerektiriyor.

Aynı zamanda anın ve önümüzdeki dönemin sendikal mücadele, eylem ve direniş hattı-araçları ve biçimleri bakımından da tartışılmayı hak ediyor. Öne çıkan iki nokta bu alanda mücadele yürütenler için temel durumdadır. Birincisi, özellikle Soma ve Ermenek örneğinde işçilerin iş ve yaşam alanında üslenmek. AKP-MHP tabanının güçlü olduğu ve hatta hâkim olduğu bu iki alanda işçi direnişinin hem yerel halk tarafından sahiplenilmesi hem de direnişin etki-

si, sınıf çalışması açısından öğretici bir yarıdır.

Uzun süren bir hazırlık süreci olsa da mücadelenin öznelerini yaratmak için dernek, işçi komiteleri ve meclisler kurmak, buradan kadrolar yaratmak, hâkim konfederasyonların patron-devlet iş birliğini aşmak için bir bağımsız maden sendikasını kurmak. Kitleyi sürece hazırlamak ve birçok kişinin doğal ilişki içinde öncü biçimde konumlanmasını sağlamak için İvrindi-Havran, Kınık, Soma gibi işçilerin yaşam merkez-

Uzun süren bir hazırlık süreci olsa da mücadelenin öznelerini yaratmak için dernek, işçi komiteleri ve meclisler kurmak, buradan kadrolar yaratmak, hâkim konfederasyonların patron-devlet iş birliğini aşmak için bir bağımsız maden sendikasını kurmak.

lerinde komiteler, meclisler kurarak tartışmak, tartıştırmak. Oradaki kadrolaşmayla birlikte sendikal örgütlenme ve mücadele ile yereldeki kadrolaşmayı örgütlemek.

İkincisi hak almaya odaklanarak patron-devlet-hukuk üçgeninin tamamına karşı bir direniş stratejisinin kurulması. Bu anlamıyla işçilerin hakkının gasp edilmesini bir patron-dan, devlet koruyuculuğuna çekerek faşist devleti hedef haline getirdiler. Özel olarak patron ve onun faşist devletinin buradaki temsilcileri direnişi örgütleyenleri sosyalistlikle-

ri, Kürt meselesindeki tutumlarıyla suçladılar, bu anlamıyla da sınıdılar. Tersten bir meşruiyeti örgütledi bu sınama. Bu iki halka sürecin, her bakımdan kararlılık ve sabırla birlikte yürütülmesiyle olumlu sonuçlandı. Belirgin olarak neredeyse tüm kamuoyunda gerçek karşılık üretti. Yerleşmek, alanında kadrolaşmak, sermaye düzeninin hukuki-politik muhtevasını iskalamamak, kitle direnişini demokratik zeminleri olan komite ve meclisler eliyle genele mal etmek, bu iki direnişin bu kadar başarıya ulaşmasının nedenleriydi.

İşte bu başarı uzun süredir hakları için çeşitli yol ve yöntemler deneyen Bimeks ve Atlasjet işçilerini de kendisiyle buluşturdu, Soma ve Ermenek'i örgütleyen öncülerle birlikte direnişi örgütlemeye başladılar. Hâkim konfederasyonlar ve sendikal anlayışın eleştirisi olarak okunabilecek ve bağımsız sendikaların sayısının artışındaki nedenleri de anlamamızı sağlayacak bir durum yarattı.

Aynı şekilde hakları gasp edilen işçilerin arayış çabası ve isteğinin de somut karşılığı olması bakımından da işçi sınıfı mücadelesi yürütenlere sorular üretti. Bütün bunlar içinde sosyalistlere temelden de görevlerini hatırlatması bakımından kimi sorular ve cevaplar ürettiğini de ferahça

söyleyebiliriz. Mülteciler, işsizler, kent emekçileri, kâğıt toplayıcılar, mevsimlik tarım işçileri başta olmak üzere işçi sınıfı bölüklerinin örgütlenmesinin hâkim sendikal örgütlenme ve anlayışlarıyla yapılamayacağı net bir biçimde görülüyor. Sadece son birkaç ayda kurulan PTT işçileri, Kent Emekçileri Sendikası, Bağımsız Emek Sendikası, TEHİS (Turizm-Eğlence-Hizmet İşçileri Sendikası) gibi sendikalar bu duruma uygun düşen arayışlardır. Aynı şekilde sadece sendika biçimleri olarak değil işçi örgütlülüğü için kimi dernek ve platformlar da dönem içinde etkili olabilecek araçlar olduğunu gösterdi. Patronların Ensesindeyiz Platformu, Emegün Gücü, Ekmek ve Onur Derneği ilk akla gelen yapılardır. Bütün bu sayılan sendika ve dernekler, platformların; klasik kapı önü direnişi ya da alanı-meydanı tutarak direniş örgütlemekten daha çok fiilli biçimler, her yeri direniş alanına çevirme gibi hem klasik hem de yeni tarzlar açığa çıkardıklarını görmekteyiz.

Direnişler Bize Ne Söylüyor?

Pandemi ve kriz iki şeyi somut olarak ortaya çıkarıyor; birincisi işsizlik, geleceksizliğin verdiği kaygı-korku ile sessizlik, kabullenme ve daha uç biçimde teslimiyet, ama

bıçak kemiği aştığı durumlarda da ikinci eğilim, yani daha fiili meşru eylem biçimleri, daha militanlaşan bir mücadele eğilimi ortaya çıkıyor. Bugün için ikisi bir arada vardır. Elbette ikincisi de ciddi biçimde uç verdi.

Bu eylemlerin önemli bir kısmı aslında yeni hak talepleri değil, hemen hepsi yasal olarak verilmesi gereken, kazanılmış hakların gaspına karşı hareketler. Bir kısmı var olan sendika çatısı altında, bir kısmı yeni uç veren bağımsız dernekler/sendikalar,

Örneğin patronların yaşam alanlarına gidip eylem yapılmasının meşruluğu, patronların evinin, bürosunun, plazaların, AVM'lerin eylem alanına dönüştüğü farklı tür eylemlerin ortaya çıktığı bir dönemdeyiz.

bir kısmı da örneğin Atlas Havayolu şirketi çalışanları, BİMEKS işçileri, mağaza, kurye, kargo, kafe bar çalışanlarının kurduğu platformlar aracılığıyla gerçekleştiriliyor.

Dönem açısından alışılmış kitlesel eylemler, büyük yürüyüşler, geleneksel işçi eylemleri olsa da farklı-fiili eylem biçimleri de genişliyor. Örneğin patronların yaşam alanlarına gidip eylem yapılmasının meşruluğu, patronların evinin, bürosunun, plazaların, AVM'lerin eylem alanına dönüştüğü farklı tür eylemlerin ortaya çıktığı bir dönemdeyiz. Öte yandan eylemler faşist koşullarda gerçekleştiği için çoğu zaman göğüs göğüse direnişler, fiili eylem biçim-

leri de kendini gösteriyor. Madenciliklerin Soma ve Ermenek'te yürüttüğü Ermenek'te hala da devam eden direniş ve yürüyüşe baktığımızda bu dönemin öne çıkan olumlu ya da olumsuz birçok temel özelliğini görürüz.

Direniş bakımından öne çıkan merkezler her zamanki gibi Gebze-Kocaeli, İstanbul ve İzmir olmasına rağmen son dönemde Anadolu'da daha önce işçi direniş ve eylemlerinin harekete damgasını vurmadığı coğrafyalarda da görülüyor. Soma'dan Ermenek'e, Çorum'dan Sakarya'ya, Urfa'dan (özellikle Tüvtürk direnişiyle çok sayıda ilde direniş var) Muğla'ya, Yozgat'tan Antep'e neredeyse birçok merkezde, yol kenarında, sanayi sitesinde irili ufaklı direnişler var. Şimdilerde tekstil işkolunda sürdürülen Urfa sanayi sitesindeki boykot ve direnişle, yine sayacıların 2019'dan başlayan bugün de ara ara devam eden ve göçmen işçilerle birlikte yaptıkları Antep, Kayseri, Adana'daki eylemleri dönem açısından öne çıkan ve peşine düşülmesi gereken eylemlerdir. Buralarda sermaye dediğinizde, oranın siyasileriyle, polisiyle-jandarmasıyla, savcısıyla mahkemesiyle, AKP-MHP il yönetimleriyle veya tarikatlarla cemaatlerle çok iç içe girmiş bir yapı var. Yereldeki tüm egemen güçler ve onun faşist devletiyle mücadele ediyorsunuz aynı zamanda.

Öte yandan bütün eleştirilerimize rağmen var olan sendikalar içinde de uzun bir süredir işçi örgütlüğü olmayan kentlerde önemli bir örgütlenme dinamizmi var. Özellikle metal, petrol, maden, kağıt ve ambalaj alanlarında. Yine turizm, ticaret, büro iş kolunda, çağrı merkezleri, zincir mağazalar gibi çok yakın zamana kadar

örgütlenmeleri çok da mümkün değil gibi görünen, yerlerde de işçilerin sendikalara/dayanışma derneklerine ve ağlarına doğru yöneldiği görülüyor. Bu da her anlamıyla değişik kentlerde örgütlülüklerin ortaya çıkmasını sağlıyor.

Direnişlerin yapısına baktığımızda memurlarda KHK ile işten atma ya da sürgün eylemlerin en önemli nedeni olurken, fazla mesai ve iş cinayeti gibi nedenler de mevcut. Son dönemde KHK eylemleri birkaç kent dışında tamamen durmuş durumda.

Özel sektördeki petrol ve metal başta olmak üzere kadrolu işçilerde en yoğun eylem ve direniş nedenleri işten atma, toplu sözleşme ve sendikalaşma. Ayrıca işteyken ücret gaspı, işten çıkardıktan sonra tazminat gaspı, kalıcı iş ve kadro talebi direniş nedenleri olmaktadır. Son yıllarda Hak-İş başta olmak üzere üç konfederasyonun üye sayısındaki artışın da kaynağı olan taşerondakilerin kadroya alınması taşeron işçilerin eylem ve direnişlerinin 2016'dan bu yana azalmasına neden olduğu görülüyor. Ancak aynı şekilde kadroya alınmayanların eylemleri 2019'da İzmir'de İZBAN, İstanbul'da Maltepe, Ataşehir, Şişli, Sarıyer belediyeleri başta

olmak üzere belirgin bir biçimde arttı. Bu arada, belki tartışılması odağı değiştirse de özellikle genel işler kategorisinde belediye emekçilerinin eylem ve direnişlerinin neredeyse tamamının (Zeytinburnu'nda KHK ile işten atılan işçi direnişi ile AKP'ye geçen Bergama belediyesindeki 3 kadın işçinin direnişi dışında) CHP belediyelerinde gerçekleşmektedir. Bunun nedenlerinin önemli bir kısmı sendikalaşmayı tanımama (genelde belediye başkanının istediği sendika olmaması şeklinde yaşanıyor), toplu sözleşme sürecine itiraz vb. olduğu görülüyor. Ancak esas tartışılması gereken yanlar ise örgütlü güçlerin/sendikaların buralarla ilişkisi, emekçi sol siyasetin CHP ile ilişkisi ve genel olarak CHP'nin burjuva gerici karakterinin işçi sınıfı için nasıl bir gerçeği olduğudur.

Yürüyüş ve basın açıklaması diğer eylem biçimlerine nispeten en kolay yapılan eylem türü olarak öne çıkıyor. Bu eylem biçimleri bir görünürlük yaratsa da esas noktayı oluşturan şey sonuç alma-almamadır. Eylemin gücünü, yoğunluğunu ve etkisini artıracak en önemli şeylerden biri üretimi durdurma gücü olmaktadır, yani fiili ya da yasal grev. Bu anlamıyla

hem Trelleborg grevinde Petrol-İş Sendikası hem de Birleşik Metal-İş eylemlerinin çeşitli gündemlerinde bu gücün hayata geçirilmesi çabası bile olumlu sonuçlar yarattı. Buradaki direnişin, grevin çok hızlı gündeme girdiği, odak haline geldiği, başarıya ulaşmasını sağladığı görülüyor. Bu iki örgütlü güç aynı zamanda işçi sınıfı kamuoyu ve genel olarak sol-sosyalist kamuoyu bakımından eylem ve çeşitli direnişleriyle daha merkezi bir odak oluşturuyor. En son Baldur Süspansiyon işçilerinin grev ve direnişi tam da buna örnek olarak kendini gösterdi. Hem sendika değişiminde BMİS'e geçerek hem sonrasında süren direniş ve dayanışmada hem birçok sendikayı hem de örgütlü yapıları direniş alanına çekti.

Kalıcı direniş ise 25 kişiden az çalışanın olduğu yerlerde daha yaygın. Büyük işyerleri aynı zamanda çoğu zaman hâkim sendikaların olduğu yerler oldukları için bilinen yöntemlerle bir şekilde hızla uzlaşma ya da çözüme gitmeye çalışıyorlar. Aksi takdirde Flormar, HSK Systemair metal işçilerinde olduğu gibi kamuoyunu etkiliyor, görünür kılıyor. Fiili grev, kalıcı direniş ve yasal greve indigimizde sayılar azalıyor, ancak onların da sayısı 2013'ten bu yana artan bir eğilimde. 2018'de özellikle

le özel sektörde kadrolu çalışanların eylemlerinin yüzde 42'sinde fiili grev görüyoruz, yüzde 18'inde ise kalıcı direniş mevcut. Bu fiili grevlerden güvencesiz alanlarda en çok inşaat alanında yaşanıyor. Küçük işyerleri çalışma koşullarının daha kurnalsız olduğu yerler, eylem türleri ve nedenleri de daha çok bununla ilgilidir. Çoğu zaman fabrikalar ve havzalarda cereyan eden genel kamuoyuna yansımayan fiili grev ve eylemler metal ve petrol alanında son yıllarda daha belirgin yaşanıyor.

Sendikalardan ayrılarak başka sendikaya geçme hareketleri de dönem açısından işçi direnişlerinde belirgin olan nedenlerden biridir. Bu değişimde özellikle yaşanan kriz koşullarına sendikaların verdiği tepkinin, ücretsiz izin vb. uygulamalarına karşı alınan tutumun, hepsinden ayrı genel olarak sendikaların işçilerin haklarını koruma-kollama mecalicesaretinin kalmamış olmasının etkisi vardır. Bu anlamıyla hem bağımsız sendika sayılarındaki artışın somut karşılığı hem de başta metal alanında olmak üzere sendika değiştirmede kendini gösteren direnişler var. HSK Systemair, Baldur süspansiyon metal işçilerinin Türk Metal'den Birleşik Metal İş Sendikası'na geçmeleri nedeniyle ücretsiz izne gönderilmeleri

üzerine fabrika önünde direniş başladı. Aynı şekilde İstanbul Esenyurt'ta bulunan KT deri fabrikasında çalışan işçiler sendika değişikliğine giderek DİSK Tekstil-İş'te örgütlenmeye başladılar ve aynı gerekçeye dayanarak işten atıldılar.

İki direnişin de öncü kadın işçilerin direnişiyle başlaması ise dönem açısından bize bazı ipuçları veriyor. Sinbo patronu TOMİS örgütlülüğünü kırmak için öncü kadın işçilere önce mobbing uyguladı, sonrasında

Sinbo patronu TOMİS Örgütlülüğünü kırmak için öncü kadın işçilere önce mobbing uyguladı, sonrasında onları ücretsiz izne çıkardı. Buna karşı başlayan direniş hem bir bağımsız sendikanın başarısı açısından hem de kadın işçilerin öncülüğü bakımından dönemin öne çıkan mücadeleleridir.

onları ücretsiz izne çıkardı. Buna karşı başlayan direniş hem bir bağımsız sendikanın başarısı açısından hem de kadın işçilerin öncülüğü bakımından dönemin öne çıkan mücadeleleridir.

Dönem içinde boykot ve işyeri işgali gibi eylemler de yaşandı. Bunlardan en dikkat çekici olanı Urfa'da yaşandı. Bir tekstil fabrikasında işçiler, DİSK'e üye olması nedeniyle öncü bir işçinin atılması üzerine boykota başlayarak fabrikayı işgal ettiler, üretimi durdurdular. Patron geri adım atmak zorunda kaldı. Boykot ve işyeri işgallerinin en çok yaşan-

dığı alan inşaat alanı. Sadece 2020 yılında 20 farklı inşaatta işçiler vinçe çıkmak, inşaatın çatısına çıkmak gibi işgaller ile yemekleri boykot etmek, ücretler için yatakları yakmak, birikmişlerini almak için patronların evinin önünü eylem alanına çeviren bir eylem hattıyla direniş ve eylemler örgütlediler.

Aynı şekilde bir derneğin öncülüğünde Fillo Lojistik işçileri Diyarbakır'da direnişe başladılar. Daha sonra direnişi şirketin İstanbul'daki merkezine önüne taşıdılar. Bu, dönem açısından işçi sınıfı deneyimine yeni bir şey katmıştır. Aynı yoldan yürüyen Cargill işçileri de Bursa'daki direnişlerini İstanbul'a taşımışlardı. Şirketin İstanbul'daki AVM'sinin ve merkezine önüne çadır kurarak bir meydan okuma anlamında önemli bir örnek oldu. Bu son iki örnek "Direnişin yeri neresidir?" sorusu açısından kafa açan, sermayeyi sıkıştırmanın ve teşhir etmenin iki iyi deneyimdir.

Dönemin öne çıkan eğilimlerinden biri Ankara'ya yürüme eğilimidir. Sermayenin faşist devlet tarafından korunup beslendiğini teşhir eden bir biçim. İşçi gündemlerinin kamuoyuna mal edilmesi bakımından son derece ön açıcı bir eylem yönelimiydi. İşçiler ile faşist devletle ilişkisinin geliştirilmesi anlamında da Ankara'ya yürümek öğretici. Önce Soma, sonra Ermenek maden işçilerinin kıdem-ihbar ve gasp edilen hakları için yürüyüşü, daha sonra da metal işçilerinin Gebze'den yürüyüşleri kamuoyunu etkilediği gibi sonuç alıcı bir hatta da işaret etmiş oldu. Önce Soma ve Ermenek maden işçileri günlerce süren eylem, direniş, yol kesme ile muhatap bakan ve müdürlükleri masaya oturmaya ve hak-

ların karşılanması sağlamaya çalıştılar. Yıllardır verilmeyen haklarını almayı başardılar. Daha sonra HSK Systemair, Baldur ve Özek metal işçilerinin sendikalaşmayı tanımayan patronlara yaptırım yapılması, faşist devlete kendi hukukunu hatırlatmak ve göstermek için Ankara yürüyüşleri başladı. Aynı eylem ve süreklilik zemininde olmasa da metal işçilerinin Ankara yürüyüşü daha sert karşılandı. 25 Kasım'da Ankara'ya giderek muhatap ILO gibi bu uluslararası kurumun önünde metal işçileri açıklama yaparak geri döndüler. Gerçek muhatap olan bakanlık ve Saray'ın hedeflenmesi-hedeflenmemesi de bu sendika gerçeğinin sınırıyla ilgilidir. Bu anlamıyla sendikanın sınırını görülmesi bakımından önemli bir ayrıntıdır bu. Maden işçilerinin heyeti de bakanlıktan söz alıp geriye yerlerine dönüyor, randevu günü kesiyorlar. İki arasında hareket farkının kaynağı örgütlülük düzeyi ve bilincinin durumuyla ilgilidir. Birincisi dolaylı bir çabaya denk dü-

şerken ikincisi doğrudan muhatapla görüşerek sonuç almaya çalışıyor ki ikincisinin de sınırı o.

Genelde eylemlerde kadın işçi oranlarıyla paralel bir kadın işçi görünürlüğü mevcut. Geçen yıllarda eylemlerin yüzde 26-30 civarında kadın katılımı görünür şekilde mevcuttu.¹ Özellikle 2019 yılında belediye direnişlerinde kadın işçilerin belirgin bir görünürlüğü vardı. Daha önce hem metal hem de maden gibi alanlarda neredeyse hiç kadın işçi ve direnişçi-eylemci görülmezken bu yıl hem BMİS eylemleri ve direnişlerinde en önde kadınları görüyoruz, hem de Ermenek işçilerinin direnişinde kadın mühendisleri direniş ve barikat başında görüyoruz. Aynı şekilde DİSK'te örgütlenen KT Deri işçisi iki kadın işçi –geçtikleri DİSK Tekstil Sendikası'nın bütün tartışmalı yanına rağmen– kapı önünde uzun bir süredir kararlılıkla direnişi sürdürüyor. Sinbo işçilerinin kazanımında da bir kadın işçi öncülüğü somut bir biçimde yansıdı. Bimeks ve Atlasjet

¹ <https://emekcalisma.org/2019/12/04/emek-calismalari-toplulugunun-isci-eylemleri-raporu-daha-istikrarli-direncli-inatci/>

işçilerinin yeniden kararlı bir biçimde eylemliliğinde kadın işçilerin öncülüğü dikkat çekmektedir. Bu anlamıyla belki Flormar, Novamed gibi kitlesel kadın direnişi şeklinde bir görüntü bu yıl yaşanmasa da kadınların eylemler ve genel olarak da işçi sınıfı mücadelesinde görünürlüklerinin hızla belirginleştiğini söylemek mümkün. Aynı zamanda belki de işçi sınıfının son dönem eylem, direniş ve grevleri düşünüldüğünde emekçilerin ve ezilenlerin politik gündemleriyle ilişkisi anlamında gerçekleşen neredeyse tek gündem kadın cinayetleri, mobbingler ve tacizler oldu. Özgecan'ın katledilmesinin ardından yapılan işçi eylemleri, Birleşik Metal-İş Sendikası ve Genel-İş Sendikası üyelerinin işyerlerinde İstanbul Sözleşmesi için yaptıkları basın açıklamaları, yürüyüşleri ve Sinbo'da mobbinge karşı direniş bu gerçeğin değişik yansımalarıdır.

Göçmen İşçiler "Tehdit"i Ve Deneyimi

Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan Termokar işçileri 2018 yılında Birleşik Metal-İş Sendikası'nda örgütlenmişlerdi. Patron bakanlıktan yetki belgesi gelmesine rağmen 7 işçiyi işten atmış, işçilere baskı uygulayarak örgütlülüğü kırmaya çalışmıştı.

Atılan işçilerin işe iade davasını kazanması üzerine patron bu sefer ücretsiz izin sopsasına sarıldı. 285 işçiden 35'ini –sendikayı örgütleyen, arkadaşları için ses yükselten– ücretsiz izne gönderen Termokar patronu

çok sayıda göçmen işçi çalıştırmaya başladı. Göçmen işçiler, örgütlenmeleri ve sendikaya üye olmamaları konusunda büyük bir baskı gördükleri, aksi bir durum olursa her türlü haklarından vazgeçmiş sayılacakları imzayla taahhüt altına alındı. Termokar işçileri ve Birleşik Metal-İş, 27 Kasım'da bir açıklama yaparak ücretsiz izin dayatmasını kabul etmeyeceklerini, göçmen işçilerin sendikasızlaştırma aracı olarak kullanılmasının hem insanlık dışı bir uygulama olduğunu hem de yasalara aykırı olduğunu belirtti.

Ancak özellikle tekstil, hizmetler alanında göçmen işçi "tehdidi"nin kullanılması işçi sınıfı havzalarında, organize sanayi bölgelerinde ama en çok da sanayi siteleri, mahalle arası işletmelerde çok fazla baskı yaratıyor. Bu, işçi çalışmasında göçmen işçiyi de örgütlemenin önemini gösteriyor.

Sonuç Yerine

İşçi sınıfı hareketi, canlılık kazanarak gelişme ve genelleşme yolunu açmaya çalışıyor. Komünist öncü ile işçi hareketinin birbirlerinden ayrı kaldıkları sürece ve ölçüde her ikisinin de zayıf kalacağı Leninist tezi bugün de geçerlidir.

Komünist öncü işçi hareketi içinde işyeri-sendika-işçi mahalleleri ve havzalarında çalışmasını geliştirerek işçi hareketinin büyümesini ivmelendirmeli ve devrimci siyasallaşmasını, faşizme karşı mücadelesini geliştirmelidir. Bu işçi hareketinin de komünist öncününün de yaşamsal ihtiyacıdır.

İşçi mücadelesini faşizme yöneltmek

Olca Çelik

Örneğin, bir işyerinde işçiler sendikalı oldukları için işten mi atıldılar? Sadece o patronun değil, bir bütün olarak devletin sendika düşmanlığı nedenleri ile gösterilebilir, bu düşmanlığın faşizm olduğu adlı adınca açığa çıkarılabilir. Bu kapsamda işe iade talebi ile beraber sendikal örgütlenme özgürlüğü talebi de dile getirilebilir ve aynı sorunu yaşayan tüm işçiler faşizme karşı mücadeleye çağırılabilir. Ya da işçiler bir işyerinde gasp edilen ücret ve/ya tazminatları için eyleme geçtiklerinde polis saldırısına mı uğradılar? Yine öncelikle bu baskı ve yasak üzerinden ülkedeki rejimin faşizm olduğu açıkça teşhir edilebilir. Ücret/tazminat talebi askıya alınmadan aynı zamanda tüm işçiler için toplantı-gösteri yürüyüşü özgürlüğü de talepleştirilebilir ve faşizm yıkılmadan işçilerin işini ve aşını koruyamayacağı propaganda edilebilir.

Bugün faşizme karşı mücadelede eksikliğini en çok hissettiğimiz şey güçlü bir işçi hareketidir. Bu durum antifaşist mücadelenin belirli bir eşiği bir türlü aşamamasına, gelişip yayılmamasına ve faşist diktatörlüğe üretim alanından ve politik devrimci işçi hareketinden darbe vurulmamasına yol açmaktadır.

Öyle ki, adeta işçi mücadelesi bir kanaldan, faşizme karşı mücadele ayrı bir kanaldan akmaktadır. Sendikalist mantıkla işçi mücadelesinin asıl derdi patrona karşı iş ve aş olarak görülmekte, faşizme karşı özgürlük ise daha çok ezilenlerin sorunu olarak algılanmaktadır. Böyle olunca da işçinin faşizme karşıtlığı

da en iyi ihtimalle ezilenlerin mücadelesi ile kurulan dolaylı bir dayanışma ilişkisi ya da işçilerin kendi ezilen kimlikleri üzerinden ele almaları gereken bir tutum olarak görülebilmektedir.

Henüz işçi hareketinin genelleşmesinin ve kitleselliğinin zayıf olduğu koşullarda bu kısmen anlaşılabilir bir şeydir. Örgütsüzleştirme ve eylemsizleştirme saldırısı altında bulunan işçi sınıfı, bugün canlanan ve gelişen bir mücadele süreci içinde. Kaldı ki az çok fiili meşru nitelik kazanabilen bir işçi direnişinin dahi devletin sınıf karakterini nasıl açığa çıkardığı görüldüğünde, ekonomik taleplerle tek tek patronlara karşı

yürütülen bu direnişlerin artmasının dahi faşizmi aşındırmaya hizmet edeceğini teslim etmek gerekir.

Ancak yine de bu, işçi davasının acil ihtiyacının siyasi mücadele olduğu gerçeğini değiştirmez. Kendiliğinden işçi hareketinin ister başında, isterse zirvesinde olsun, siyaset en çok ve en acil şekilde işçiye lazımdır. Zira “siyaset” işçi diye bir şey yoktur. Mesele işçinin burjuva siyasetinin mi, yoksa devrimci siyasetin mi etkisinde olacağıdır. Siyasi çalışmayı geleceğin konusu olarak görüp işçiyi ekonomik mücadele cenderesinde tutmak için özel bir çaba sarf edenler, her ne kadar sözde pedagojik bir yaklaşım sergilediklerini zannetseler de aslında işçinin devrimci siyasetten uzak tutulması noktasında burjuvazi ile anlaşmış olurlar. Lenin, 117 yıl önce kaleme aldığı (ancak bugün hiç var olmamış gibi davranılan) “Ne Yapmalı?” broşüründe tastamam bu meseleyi ele alır.

Faşizmin hüküm sürdüğü bir ülkede sınıf siyasetinin güncel içeriği ve hedefi elbette ki faşizmin yıkılması-

dır. İşçinin faşizme karşı mücadelesi “dayanışmanın” ve “vicdanın” bir gereği değil, onun kendi dolaysız, öz meselesidir. Faşizm en çok işçiye düşmandır. İşçi de en çok faşizme düşman olmalıdır. Hatta bırakalım faşizme karşı mücadelenin aktif bir katılımcısı olmayı, işçi sınıfı bu mücadelenin bağımsız siyasi önderi haline gelmeden ne kendi iş-aş mücadelesini kararlıca yürütebilir, ne de faşizmi yıkacak, sosyalizm için iktidarı almaya hazırlanacak kararlı büyük çaplı devrimci güçler inşa edilebilir.

Oysa faşizmin işçiye işçi olarak ne anlam ifade ettiğini anlamak için onun ne demek olduğunu hatırlamak ve işçilerin gündelik iş ve aş mücadeleleri sırasında yaşadıklarına kabaca bakmak yeterlidir.

Faşizm Nedir?

Faşizm “saf kötülük” veya sadece devletin belli bir ırka-dine-mezhebe kategorik bir düşmanlık hali değildir. Faşizm tek başına despotluğun, otoriterliğin, polis şiddetinin artması olgusu da değildir. O, belirli bir sınıfın

çok somut koşullarda uygulamaya koyduğu bir devlet biçimidir.

Faşizm, burjuvazinin terörist diktatörlüğüdür. Kapitalizmin krize girdiği veya devrimci bir yükselişin baş gösterdiği koşullarda, işçilerin, ezilenlerin mücadele düzeyi iktidarını tehlikeye sokuyorsa sermaye sınıfı toplumu dizginsiz devlet terörü ile yönetmeye başlar. Basın, toplantı, ifade, grev, yürüyüş, örgütlenme özgürlüğü gibi özgürlüklerin kısıntısı dahi süpürülür, işçi sınıfının mücadele araç ve biçimleri dağıtılır. Mevzilerini ve eylemlerini yitirmeye başlayan işçi sınıfı çok daha rahat sömürülebilir hale gelir. Burjuvazi, komünist ideolojiye, ırka, dine ve/ya mezhebe dayalı sahte bir iç ve dış tehdit algısı yaratarak işçi sınıfını böler, refah özlemi içerisinde olan sömürülen kitlelerin zihinlerini hezeyan dolu dinci-milliyetçi propagandalarıyla bulandırır. Bu sayede burjuvazi işçi sınıfının mücadelesini daha kolayca bastırır. Faşizm işçi sınıfını bölerek düşmanlaştırmanın, ezilen ulus ve inançlara karşı ırkçı ve dini saldırganlığın zirvesidir. Ülkemizde Kürt ulusunu, Alevi ve Hristiyan inançtan halkımızı ezmenin, onlara karşı Türk ulusundan ve Sünni inançtan işçilerimiz ve emekçilerimiz arasında düşmanlık geliştirmenin zirvesidir. Bu yolla işçi sınıfını bölmenin, sınıf kardeşlerine karşı bir bölümünü düşmanlaştırmanın saldırgan rejimidir.

Faşizm Türk burjuvazisinin geçmişten bugüne pek çok kez başvurduğu rejimidir. Hem kuruluş zamanlarındaki ilksel birikim ihtiyacını sömürgeci ve soykırımcı faaliyetleriyle sağlamış olması, hem emperyalizmin bir yarı ve yeni-sömürgesi ol-

masından kaynaklı yetersiz sermaye birikimi ve yaşadığı ağır ekonomik krizler, hem de bunların bileşik bir sonucu olarak ezilenlerin önlenemeyen devrimci kabarışları Türk burjuvazisinin pek çok kez faşizmi devreye sokmasına yol açmıştır. Diğer bir deyişle Türk burjuvazisi iktidarını sürdürmek ve sermaye birikimini talancı tarzda hızlandırmak için işçiyi ucuz, örgütsüz ve birbirine düşman tutmak istiyor, bunun için de devlet terörü estiriyor.

Türkiye’de faşizmin yönetici aygıtının bileşimi değişebilmektedir. Önceleri Milli Güvenlik Kurulu eliyle yönetilen ve askeri, yarı-askeri biçimler alabilen faşizm, bugün AKP iktidarı ile siyasi İslamcı ve “başkancı” bir karakter kazanmıştır. Ancak dizginsiz devlet terörü, ırkçı-milliyetçi hezeyanlar, sömürgecilik, siyasi kırım, demokratik ve sendikal hak ve özgürlüklerin gaspı hiç değişmemiş, artarak sürmüştür.

Görüldüğü üzere faşizm kapitalizmden ayrı bir şey değildir. Madem o kapitalizmin kendini ekonomik krizlerden ve işçi-emekçilerin-ezilenlerin mücadelelerinden korumak için devreye soktuğu bir siyasi rejimdir, faşizm nasıl olur da işçinin dolaylı ya da gelecekte ele alabileceği bir mesele olarak görülebilir?

İşçi Mücadelesinin Önündeki Faşist Engeller

İşçiler faşizmin kendileri için ne anlam ifade ettiğini henüz bilince çıkaramamış olsalar da onu iş ve aş mücadelesi yürüttükleri her gün, her saat en acı şekilde deneyimlediler. Uluslararası Sendikalar Örgütü (ITUC) raporlarına göre Türkiye, dünyada sendikal hak ve özgürlükle-

rin en kötü durumda olduğu 10 ülkeden biridir.

Örneğin sendikaya üye olmak sözde anayasal bir hak ve salgında işçi çıkarmak da sözde yasaktır. Yine de devlet patronlara sendikaya üye olan işçileri Kod 29 ile, yani “ahlaksızlık” maddesi işletilerek tasfiye etme, ücretsiz izne çıkarma kapısını ardına kadar açmış durumdadır. Yakın zamanda Ekmekçiğulları Metal’de, Sinbo’da, Oral Ambalaj’da, Gates Hortum Sanayi’nde, Akbaş Holding’de, Vestel’de, PTT’de daha birçok yerde yaşanan kıyım budur. “Sendikaya üye oldukları için işten çıkarılan...” haberleri artık haber değeri taşımayacak kadar sıradanlaşmış vaziyettedir. Sendikal örgütlenmenin fiili olarak imkânsız hale getirilmesi Türkiye burjuvazisi ve faşizminin önemli ve etkili bir silahıdır.

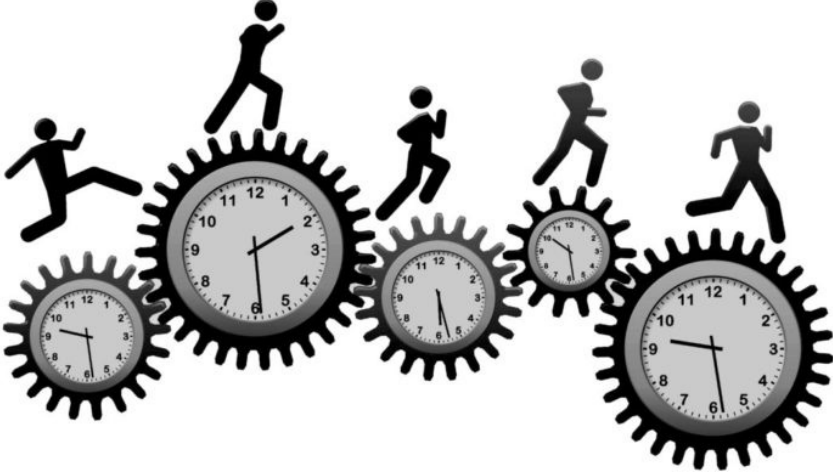
Bireylerin sendikaya örgütlenmesi kadar sendikaların işyerlerinde örgütlenmesi de bizzat devlet eliyle zorlaştırılmaktadır. Bunun önünde her şeyden evvel faşist 12 Eylül anayasasının hediyesi olan işkolu ve işyeri barajları vardır. Bu barajları aşabilen sendikalar yetki belgelerini Bakanlık’tan aylar ve bazen yıllar

sonra alabilmekte, bu arada patronlar haberdar edilerek sendika karşıtı faaliyetlere hız vermeye çağırılmaktadır. Sendikal barajlar ve yetki sistemleri birer faşizm uygulamasıdır.

Grev deseniz, faşist 12 Eylül anayasası sadece ücret grevi gibi çok sınırlı bir grev türünü tanımaktadır. AKP onu da tedavülden kaldırmıştır. Son 18 yılda 190 bini Koç, Sabancı ve İş Bankası gruplarında çalışan toplam 194 bin işçinin grevi sözde “milli güvenlik” gerekçesiyle yasaklanmıştır. İşçinin en büyük silahının, yani grev hakkının yasayla ve fiilen ortadan kaldırılması faşizmdir.

Türkiye’de asgari ücret görüşmelerinden işçinin değil derdine, kesik parmağına bile merhem olmayacak bir sefalet ücreti çıkması katedir. Çünkü ortada gerçek anlamıyla ne bir masa vardır ne de bir pazarlık. Asgari ücret tespitinde işçiler sadece konfederasyonlar aracılığıyla görüşü alınan fakat anayasal olarak karara itiraz ve grev hakkı olmayan bir sınıftır. Bir ülkede işçilerin bırakalım ülke yönetimine katılma hakkını, en temel ücretin belirlenmesinde dahi hak sahibi olmamaları faşizmdir.

Cezasızlık faşizmin en sık kullandığı yöntemlerinden birisidir. Soma'da olduğu gibi, yüzlerce işçiyi öldürüp ödül gibi "cezalarla" yırtabileceğiniz bir patron cennettir burası. Uyar Holding'de, Bimeks'te, Atlas Jet'de olduğu gibi işçinin tazminatını, ücretini ödemezseniz devletin hiçbir yetkilisi size "hayırdır?" bile demez. Hatta üniversitede saygın bir konum kazanırsınız. Ola ki mahkeme işe iade kararı verir, o zaman da Cargill'de olduğu gibi patronlar kararı uygulamakta özgürdür. İşçinin hakkını ve canını gasp edene cezasızlık politikası faşizmdir.

Tüm bu kanunsuzlukları ya da yetersiz kanunları teşhir ve protesto etmek için işçi anayasal hakkını kullanarak barışçıl bir şekilde toplanır ya da yürürse karşısına polis, jandarma çıkar. Hakkını isteyenlerin alabildiği şey çıplak devlet şiddeti, gözaltı ve hatta, 3. havalimanı direnişinde olduğu gibi, tutuklanma olur. Sonrasında da mücadeleciler işçiler kara listeye eklenir, daha da iş bulamaz. İşçinin eylem, toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğünün olmaması faşizmdir.

Görüldüğü üzere işçi mücadelesinde faşist baskı ve yasakların dolaysızca hâkim olmadığı neredeyse tek bir an bile bulabilmek mümkün değildir.

İşçilerin Faşizme Karşı Mücadele Zorunluluğu

Şüphesiz tüm bu gasplara rağmen bazen sonuna kadar direnen işçiler de kazanır. Ancak bu genellikle çok uzun süreler, büyük bedeller gerektirir ve elde edilen kazanımlar da çoğu zaman geçici ve yerel nitelikte kalır. Oysa işçilerin gerçek kazanımı onların giderek genişleyen birliği olacaktır. İşte, faşizm bizzat bu genişlemeyi sağlayacak olan koşullara, yani işçi hak ve özgürlüklerine saldırılmaktadır.

Bu hak ve özgürlükler olmadan işçilerin işten çıkarmalara, yoksulluğa, iş cinayetlerine karşı yürütecekleri mücadelelerin etkin sonuç vermesi ne kadar olasıdır? Bu mücadeleler yoluyla kendilerini milyonlar halinde ve açık sınıf savaşıyla eğitip örgütleyemeyecek olan işçilerin sosyalist devrime hazırlanmasının mümkün olmayacağı da ortadadır. O halde işçilerin ekonomik mücadele

yürütebilme hakları için dahi öncelikle faşizme karşı mücadele yürütmeleri gerektiği açık değil midir?

Bugün bu gerçeği görmeden işçilerin tek tek patronları hedefe koyan ekonomik mücadelelerinin birikerek artmasının önündeki bir başka engel daha vardır, o da emperyalist küreselleşme evresinin bir sonucu olarak ortaya çıkan küresel emek iş bölümüdür.

Bu evrede sermayenin önündeki tüm sınırlar en çok kâr arayışı için ortadan kaldırılmıştır. Patron daha ucuz işgücü sağlayan bir ülke bulduğunda fabrikasını kolaylık-

Bunun somut anlamı İşçilerin ekonomik taleplerini işçi hak ve özgürlükleri talebi ile birleştirmeleri ve hedefe sadece tek tek patronları değil, aynı zamanda daha en baştan devleti, faşizmi koymaya başlamalarıdır.

la oraya taşıyabilmekte, ya da tüm meta-sermayesini para-sermayeye dönüştürerek açık gümrük kapılarından kaçıp gidebilmektedir. Ayrıca sınıf gerek işyeri ölçeği olarak gerekse statü olarak parçalara ayrılmış ve tarihin en yüksek işsizlik oranı ile cendereye alınmıştır. Bu durum, sermayenin ulusal pazarlarla daha fazla sınırlandığı ve sınıfın daha homojen bir iç yapıya sahip olduğu zamanlara kıyasla ulusal işçi sınıflarının pazarlık gücünün ve klasik sendikal örgütlenme imkanlarının daralmasına yol açmaktadır. Zira “rakip” artık tüm dünya proletaryasıdır. Böyle olunca tek tek pat-

ronları hedef alan ücret ve hak mücadelelerinin başarı şansı çok daha düşük olmakta, kazanım sağlamayı değil, kaybını azaltmaya çalışan sınıf iş birliği eğilimi baskın hale gelmektedir. Ekonomik mücadeleler sonuçsuz kaldıkça mücadelelerin birbirini ateşleme ve birikerek bünyeme ihtimali de azalmaktadır.

Bu sebeple daha en baştan tüm işçilerin ortak çıkarını dillendirecek ve daha en baştan bütün bir toplumsal ve siyasi düzeni hedefe koyacak bir mücadele işçilerin giderek genişleyen birliğini sağlamaya daha çok hizmet edecektir. Faşist bir rejimde bu hedefin gerçekleşmesi faşizmin yıkılmasından geçer.

Faşizme Karşı Mücadeleyi Somutlamak

Bu, ekonomik mücadelelerin beyhude olduğu anlamına asla gelmez. Bunu savunmak sınıf savaşında sermayeye mutlak bir zafer, işçi sınıfına da mutlak bir atalet atfetmek olur. Kaldı ki, kapitalizmin krizi arttıkça ekonomik direnişlerin sayısı da yoğunluğu da artmaktadır ve artacaktır. Bahsettiğimiz, bu mücadelelerin terki değil, daha en baştan siyasi bir mücadele olarak ele alınmasının zorunluluğudur. Hatta bir adım daha ötesidir: Siyasi mücadelenin bizzat ekonomik mücadeleler vesilesiyle de kurulmaya başlanması hayati önemdedir.

İşçiler, mücadelelerinin her anında faşizmle karşılaşıyorlarsa, demek ki antifaşist mücadeleyi pekâlâ kendi dolaysız mücadeleleri üzerinden de yükseltebilirler. Bunun somut anlamı işçilerin ekonomik taleplerini işçi hak ve özgürlükleri talebi ile birleştirmeleri ve hedefe sadece tek tek patronları değil, aynı zamanda daha

en baştan devleti, faşizmi koymaya başlamalarıdır.

Örneğin, bir işyerinde işçiler sendikali oldukları için işten mi atıldılar? Sadece o patronun değil, bir bütün olarak devletin sendika düşmanlığı nedenleri ile gösterilebilir, bu düşmanlığın faşizm olduğu adlı adınca açığa çıkarılabilir. Bu kapsamda işe iade talebi ile beraber sendikal örgütlenme özgürlüğü talebi de dile getirilebilir ve aynı sorunu yaşayan tüm işçiler faşizme karşı mücadeleye çağırılabilir. Ya da işçiler bir işyerinde gasp edilen ücret ve/ya tazminatları için eyleme geçtiklerinde polis saldırısına mı uğradılar? Yine öncelikle bu baskı ve yasak üzerinden ülkedeki rejimin faşizm olduğu açıkça teşhir edilebilir. Ücret/tazminat talebi askıya alınmadan aynı zamanda tüm işçiler için toplantı-gösteri yürüyüşü özgürlüğü de talepleştirilebilir ve faşizm yıkılmadan işçilerin işini ve aşını koruyamayacağı propaganda edilebilir. Tekil

ve yerel mücadelelerin antifaşist bir nitelik kazanmaya başlaması ile birlikte işyerlerinde, havzalarda ve bölgelerde faşizme karşı işçi komiteleri kurulabilir, işçiler faşizmin tarihi ve işçilere düşmanlığı konusunda eğitilebilir ve dönemsel olarak faşizme karşı işçilerin ortak koyacağı eylemler örgütlenebilir.

Aslına bakılırsa Türkiye işçi sınıfı tarihinin en parlak mücadele örnekleri zaten haklar ve özgürlükler eksenini üzerinden ve devleti hedefe koyarak gelişmiştir. DİSK'in kapatılmasına karşı sendikal örgütlenme hakkı için girişilen 15-16 Haziran direnişi ve '70'li yılların ikinci yarısına damga vuran DGM karşıtı mücadele faşizme karşı direnişlerdir. Bugün de nasıl ki sendikasızlaştırma politikalarından cezasızlığa, grev yasaklarından asgari ücret tiyatrosuna, salgındaki çalışma kampları uygulamasından gözaltı-tutuklama terörüne kadar işçinin işi olarak faşizmle çarpışmadığı tek bir gün yoksa, faşizme

karşı mücadelenin konusu yapılamayacak tek bir örneği dahi yoktur.

İşçiler, güncel mücadelesini daha elverişli koşullarda yürütmek için faşizmin yasak ve saldırılarını püs-kürtecek mücadele geliştirmek; burjuvaziden kurtuluşu demek olan sosyalizme varmak için faşizmi yıkmak zorundadırlar. Hak ve özgürlükleri için faşizme karşı mücadele ve müttefikleri olan ezilenlerle birlikte faşizmi yıkmak görevi, bu nedenlerle, işçilerin sınıf olarak güncel görevidir.

Politik Özgürlük Ve Demokratik Devrim

İşçilerin kendi dolaysız hak ve özgürlükleri için vereceği mücadele hayati önemdeki ilk adım olsa da şüphesiz ki diğer özgürlükler olmadan çok da bir anlam ifade etmeyecektir. Örneğin, basın ve seçme-seçilme özgürlüğünün olmadığı yerde sendikal özgürlükler de bir işe yaramayacak, ya da seçme-seçilme özgürlüğünün olduğu yerde propandada özgürlüğü yoksa seçimlerin bir anlamı kalmayacaktır. Ayrıca faşizm sadece işçinin özgürlüklerine saldırmamaktadır. Bu ülke ezilen cins, ulus ve mezhepler için cehennemin asıl adıdır. Kürt'ün, Alevi'nin, kadının, LGBTİ+'nin yaşadığı zulümleri burada sayfalarca tekrar etmeye gerek yoktur. Bilinmesi gereken, ezilen kesimlerin devlet terörü altında inlediği yerde sadece kendi hak ve özgürlüklerini savunmaya sıkışmanın da dönüp dolaşım yine işçi davasını vuracak olmasıdır. Örneğin, işçiye sağlanacak söz, eylem ve örgütlenme özgürlüğünün Kürt'e yasak olması işçinin şovenizmle zehirlenerek burjuvazisinin çıkarlarını kendi çıkarı sanmasına kapı aralayacaktır ve aralamaktadır da.

Sınıflar savaşımı ve devrimler tarihi bize tüm bu özgürlüklerin "politik özgürlük" denen bütünü parçaları olduğunu ve bu bütünü parçalanamayacağını ve aynı anda tüm ezilenler için olması gerektiğini göstermektedir. Yani işçiler sadece kendi çıkarları için dövüşmek isteseler dahi, tutarlılık gereği, tüm ezilenlerin demokratik taleplerinin de bayraktarı olmak, yani bir bütün olarak politik özgürlük için savaşmak zorundadırlar.

Bilinmesi gereken, ezilen kesimlerin devlet terörü altında inlediği yerde sadece kendi hak ve özgürlüklerini savunmaya sıkışmanın da dönüp dolaşım yine işçi davasını vuracak olmasıdır.

Bu tutarlılık, tersinden, faşizm için de geçerlidir. Zira egemen sınıfın bir özgürlüğe açtığı kapı otomatikman diğer özgürlüklere olan talebi de doğurmaktadır. Eylemliliği sosyal medyaya sıkıştırılan kitlelerin buradan tüm özgürlükler için seslerini yükseltmeleri ve nihayetinde tweet atmanın da suç haline dönüşmesi bunun örneğidir. Politik özgürlük gaspının kesimsel olamaması da aynı sebeptendir. Özgürlükler ezilen sınıf ve toplumsal kesimlerin sadece bir bölümüne sağlandığı takdirde buralarda yükselişe geçen mücadeleler diğer ezilenlere de umut ve cesaret taşımaya başlar. Gezi'deki halk ayaklanmasının sebeplerinden biri de barış görüşmeleri sürecinde Kürt halkının ensesindeki elin az biraz gevşemiş olması değil midir?

Bu yüzden faşizmin eğilimi, tüm ezilenlerin politik özgürlüğünü gasp etmektedir.

Bu gerçeklerden çıkan sonuç, bir yandan faşizme karşı kendi dolaysız taleplerinden mücadeleye kalkışan işçi sınıfının diğer yandan da tüm halk için politik özgürlüğü istemesi gerektiğidir. Böylece faşizmin yıkılmasının ne anlama geleceği de somutluk kazanmış olur: özü politik özgürlüğün kazanılması olan antikapitalist, antiemperyalist, antifaşist, antişovenist ve cins özgürlükçü demokratik devrim. Demokrasi okulundan geçecek ve kendini özgür propaganda ve açık sınıf savaşı yolu ile milyonlar halinde eğitip örgütleyebilecek olan işçi sınıfı bu devrimle birlikte kesintisiz bir şekilde kendi öz devrimine yürüyebilecektir.

İşçiler, güncel mücadelesini daha elverişli koşullarda yürütmek için faşizmin yasak ve saldırılarını püskürtecek mücadele geliştirmek; burjuvaziden kurtuluşu demek olan sosyalizme varmak için faşizmi yıkmak zorundadırlar. Hak ve özgürlükleri için faşizme karşı mücadele ve müttefikleri olan ezilenlerle birlikte faşizmi

yıkmak görevi, bu nedenlerle, işçilerin sınıf olarak güncel görevidir.

Antifaşist Cephe Ve Araçlar

Tabii faşizmin asıl amacı ve işlevi işçi sınıfı ve ezilenleri bölünmüş, örgütsüz, bilinçsiz ve mücadelesiz tutmak olduğu için, işçi sınıfı da dahil hiçbir sınıf ya da tabakanın bu demokratik devrimi tek başına yürütemeyeceği açıktır. Bu durumda işçilerin sadece tüm ezilenlerin demokratik taleplerinin bayraktarı olmaları yeterli gelmeyecektir. O, bir yandan kendi bağımsız siyasi örgütleri altında toplanıp faşizme karşı kendi bağımsız mücadelesini yürütürken, aynı zamanda tüm ezilenleri bütün örgütleriyle beraber politik özgürlük talebiyle bir Antifaşist Cephe'de birleştirmek zorundadır. Milyonluk komünist partilerinin, sendikaların olduğu 20. yüzyıl Avrupa'sında dahi faşizmlere karşı yürütülen ve zafere ulaşan mücadelelerin temel biçimi de bu olmuştur. Eğer Marksizm-Leninizm bir devrim bilimi ise -ki öyledir- devrim biliminin gerçekleşmiş devrimlerin taktik ve stratejilerini dikkate alması gerektiği de açıktır.

Burjuva muhalefetin Antifaşist Cephe bileşeni olamayacağını özellikle vurgulamak önemlidir. Türk burjuvazisinin çıkarı, tersine, bizzat faşizmin sürmesindedir. Siyasi iktidar ile çıkar çelişkileri olsa da son tahlilde bunların rolü ezilenlerin öfkesinin sokağa taşmasını engelleyip, umudu sandıklara çivileyerek faşist rejimin muhafazasına yardımcı olmaktır. Bu, seçim akşamlarından Yenikapı Ruhû'nda hizalanmaya, dokunulmazlıkların kaldırılmasından

Faşizmin sokakta, fabrikalarda, meydanlarda ve bedenlerle dövüşerek yıkılacağı gerçeği bugün kendini bihakkın somutlamış durumdadır.

savaş tezkerelerinin meclisten geçirilmesine, faşist katillerin “saygıyla anılmasından” Kürt’e karşı savaşın kutsanmasına kadar sayısız örnekte doğrulanmış ve her yeni gün de doğrulanmakta olan bir gerçektir. Bunlar işçi ve emekçilerin yardım isteyeceği, ilişkiye gireceği değil, yalıtacağı, teşhir edeceği örgütlerdir. Antifaşist Cephe'nin bir görevi de bu partilere oy ve gönül veren kitleleri onlardan koparmaktır. Demokratik devrimde işçi sınıfının müttefiki burjuvazi değil, diğer ezilenlerdir.

Peki, faşizm hangi araçlarla yıkılacaktır? Biliyoruz ki parlamentonun varlığı faşizmin yokluğuna delâlet sayılamaz. Tersine, kitlelerde burjuva demokrasisi yanılıgısı yaratmak için parlamentonun varlığını biçimsel olarak korumak faşistler için önemlidir. Ancak özgür propaganda

ve örgütlenme koşulları olmadığı için ve parlamentonun kararları faşist şefin (Önceden MGK'nın) onayından geçmek zorunda olduğu için, seçimler işçi sınıfı ve ezilenler için özel koşullar dahilinde ve sınırlı bir taktik anlama sahiptir.

Gelgelelim, ezilenlerin birleşik demokratik cephesi olan HDP'nin 7 Haziran seçim zaferi ile faşist 12 Eylül barajını yıkması, rejimi alarmanma geçirmiş, vekillerinin ve binlerce taraftarının, sosyalist parti ve derneklerin yüzlerce üyesini zindana atmıştır. Faşist şef artık siyasi kırımını rutinleştirmiş durumdadır. Beğenmediği seçimi iptal etmekte, seçilmişlerimizi hapse atmakta ve belediyelerimize kayyum atayarak seçme seçilme hakkımızı biçimsel olarak da elimizden almış durumdadır. Faşizmin sokakta, fabrikalarda, meydanlarda ve bedenlerle dövüşerek yıkılacağı gerçeği bugün kendini bihakkın somutlamış durumdadır.

Faşizmin “normali” giderek saf devlet terörü olmaya başladıysa, antifaşistler de artık seçim hezeyanını besleyenlerle ve hukuk zemini kutsallaştıran anlayışlarla doğrudan ideolojik mücadele yürütülmeli ve “tek barikat”, yani fiili meşru mücadeleye dayalı demokratik kitle direnişleri, şiddeti ile “tek yumruğu”, yani devrimci şiddeti örgütleme meselesini daha somut olarak önlerine koymalıdır. Direnen kitleler kadar büyük bir örgütçü yoktur. Dolayısıyla ister ekonomik saiklerle başlamış bir antifaşist eylem olsun, ister faşizme karşı genel bir toplantı ya da yürüyüş, fiili meşru mücadele çok daha hazırlıklı ve ısrarlı hale gelmelidir. Bunun yanında, faşist polis şiddetine ya da bu şiddeti arkasına alan patron pervasızlığına karşı antifaşist işçi

milisleri kitlelerin yüreğine su serpilmelidir. Keza, Cengiz Holding'lerin kapıları çoksa, o kapıları çalacak devrimci işçiler de çok olmalıdır.

Antifaşist Mücadelede İşçi Sınıfının Ve Öncüsünün Özel Rolü

Şüphesiz ki Antifaşist Cephe inşası ve siyasetinde işçi sınıfının rolü sadece bir bileşen veya bileşenleri birbirine bağlayan bir çimento harcı olmaktan çok daha fazlasıdır. Faşizmi yıkacak ve halkçı-demokratik devrimi gerçekleştirecek olan tüm ezilenlerin birleşik mücadelesi olacaksa da bu mücadelenin önderi işçi sınıfı olmalıdır. Yani işçi sınıfının önderliği demokratik devrim sonrasının değil, öncesinin konusudur. İşçi sınıfının bu rolü onun kapitalizmin özsel ürünü olmasından, diğer tüm ezilenlerin proletarya havuzuna akıyor olmasından, üretim üzerindeki gücünden ve bu savaşı tutarlı bir şekilde sonuna kadar sürdürebilecek güce sadece onun sahip olmasından kaynaklanır. Önderleşmek demek, bağımsız bir siyasi güç haline gelebilmek demek-

tir. Eğer birleşik mücadele yürütülürken “aynı zamanda” işçi sınıfı bağımsız bir devrimci siyasi güç olarak örgütlenebilirse hem işçilerin demokratik faaliyetleri diğer grupların demokratizmi içinde eriyip gitmez hem de birleşik mücadele çok daha kararlı ve uzlaşmaz hale gelir.

İşçi sınıfını bağımsız siyasal bir güç haline getirme görevi bizi ilk adıma, yani işçinin faşizme karşı kendi örgütlerinde kendi dolaysız mücadelesini vermesini örgütlenme sorumluluğuna geri götürür. Bugün eksikliğini en çok hissettiğimiz şey de budur. Zira kendi dolaysız mücadeleleri içinden örülmediği zaman, işçileri bağımsız bir siyasi güç olarak örgütlemek çok güç olmaktadır. Böyle olunca işçiler faşizme karşı siyasi mücadeleye çoğunlukla dolaylı olarak katılmakta, netice itibarıyla bu mücadeleye kendi karakterini yansıtamamakta, bahse konu özel rollerini oynayamamaktadırlar.

Özetle, işçi hareketi antifaşist rolünü az çok oynamaya başlamadan sosyalizm mücadelesinin, antifaşist

mücadelenin yüksek ivme kazanma şansı zayıftır. Tersinden ifade edersek, kendi dolaysız hak ve özgürlükleri üzerinden faşizmi hedefe koymaya ve az çok antifaşist araç ve biçimleri kullanmaya başlayan bir işçi hareketinin ilk kıvılcımlarını gördüğümüz zaman o meşhur sona geçekten yaklaştığımızı anlayacağız.

Sonuç olarak işçi sınıfı güncel mücadelelerinde faşist baskı ve ya-

sakları püskürtmek için mücadele etmelidir. Kapitalizme karşı sosyalizm mücadelesini yükseltmek ve zafere ulaştırabilmek için öncelikle faşizmi yıkmaya ve politik özgürlüğü demokratik devrimci iktidar güvencesinde sağlama hedefiyle yürümelidir. Faşizmi yıkmak için tüm ezilenlerle birlikte antifaşist cephe birliği kurarak mücadeleyi geliştirmelidir.

Kitle çalışmasında özgün bir örnek: İzmir deprem çalışması

D. Altun

Esnek araç ve biçimlerin kullanılmasının önem ve gerekliliğini sık sık tartışıyoruz. Deprem çalışması esnek araç ve yöntemlerin kullanıldığı önemli bir örnek. Deneyim, başarılı yanları ve açığa çıkan eksikleriyle hangi yönde ilerleyebileceğimize de ışık tutuyor. Süreklilik sağlandığı durumunda kitle temas hattına dönüştürebilecek kurumsallaşma, kitle çalışması, kitlelerle birlikte çalışma yeteneğinde derinleşmek tamamen mümkün. Süreklilik sürecin bütününde "an"ın somut örgütlenme adımlarının atılmasını da gerektiriyor, kapsıyor. Örgütsel kazanımlar sonranın, bir sonraki "aşama"nın işi, görevi değil. Dokunulan yeni olanakların bilgilerinin toplanması ve açığa çıkartılan olanaklara hakimiyet, bunların nasıl ve hangi süreçlerde değerlendirilebileceği çalışmanın önünde yürüyenlerin bütünüün ihtiyaçlarına hâkim bir gözle ciddi ve sıkı inceleme ve planlama çalışmasını gerektiriyor.

'Politik çalışmanın örgütsel güce dönüştürülmesi...'

'Esnek örgütler kurmak...'

'Kitle çalışmasının çeşitli biçim ve araçlarla yaygınlaştırılması...'

'Somut sorun ve talepler ekseninde kitlelerle birlikte politika yapmak...'

'Bizim gibi düşünmeyen işçilerle, kadınlarla, gençlerle birlikte çalışma, birlikte iş yapma...'

'Kitleleri kendi bilinçlerinden hareketle kucaklayıp ileriye çekecek örgütlenme biçimlerinin bulunması...'

'Kitlelerin doğrudan inisiyatifine dayanan meclis tipi örgütlenme biçim ve deneyimlerinin yaratılması ya da örgütlenmesi...'

'Sosyalizmin dayanışma, paylaşım vb. gibi pratikler ya da özdeneyimler üzerinden kitlelere anlatılması, açıklanması...'

Bu cümleler hepimize çok tanıdık geliyor değil mi? Tarihsel hafızamızda birçok örneği bulunan ve Gezi/Haziran ayaklanması ile birlikte çokça dillendirdiğimiz kitlelere yönelimimizi yansıtan bu temel düşüncelerin geldiğimiz aşamada sikkileşmekte oluşu, neredeyse yer yer unutulması garip değil mi?

Devrimci; emekçi sol güçlerin işçi sınıfı ve ezilenlerle buluşması ve kendi misyonunu oynayabilecek bir pozisyona geçmesi için edinmesi gereken hareket tarzının bir yanını vur-

gulayan bu sorunu yakın dönemin bir deneyimi olarak İzmir Deprem çalışması üzerinden ele alacağız.

Depremin ilk anından itibaren yerel örgüt ile merkezi görevlendirme sonucu alana sevk edilen yoldaşlardan oluşan bir çalışma ekibi tarafından ortaya çıkarılan bu deneyimin birçok bakımdan değerlendirilerek genelleştirilmesi hem parti hafızasının tazelenmesi hem de kronik denebileceği kimi sorunlarımızın giderilmesi bakımından yol açıcı bir rol oynayabilir.

Depremin gerçekleşmesini takip eden ilk saatlerde yerel örgüt belirginleştirilmiş bir planı olmaksızın, daha çok durumu görmek ve anlamak amaçlı bir yaklaşımla yıkımın yaşandığı alanları gezerek Bayraklı ilçesi Manavkuyu bölgesinde konumlandı.

Bu konumlanış ilk anlarda depremzedeler ile birlikte kalmak ve etkileşime girerek hem dayanışmak ve temas etmek hem de devletin rant politikalarının sonuçları konusunda yerel bir ajitasyon-propaganda çalışması amacına odaklıydı. Ancak somut durum bu eğilimde bir değişikliğe yol açarak kendine özgü bir biçim kazandırdı.

Enkaz kaldırma çalışmalarının yoğun olarak devam ettiği, depremzedelerin hem gelecek haberlere hem de yaşamını sürdürmek için gerekli ihtiyaçlarını nasıl giderebileceği gibi konulara odaklandığı bu anda doğrudan politik ajitasyon depremzedeler ve desteğe gelenler bakımından daha çok durumun istismarı olarak algılanıyordu. İlk günlerde çadır alanlarını dolaşarak iktidarın propagandasını yapmak isteyen MHP'li bir heyetin tepkiyle karşılanması ya da AKP'ye bağlı kimi oluşumların bu yönlü girişimlerinin homurtuyla karşılık bulunması ya da Saray medyasının siyasi iktidarı masum göstermeye ve istismar etmesine dönük yayımlarına karşı homurtular bu durumun yansımasıydı. Keza belediyeler de dahil CHP kaynaklı kurum ve kuruluşlar da bu nedenle ilk anlarda alanda dolaysız bir politik ajitasyon ve propaganda- dan özel olarak kaçındılar.

Durumun ve sorunların politik kapsamı daha çok düzen siyasetçilerinin açıklamaları ve uygulamaları üzerinden görünür oldu.

Bu tablo içinde nasıl bir hattan ilerlenebileceği üzerine tartışan çalışma ekibi ikili bir plan çıkardı. Planın birinci kısmı alanda depremzede-

ler ile düzenli ve doğrudan iletişim ve aydınlatma çalışması için uygun halkanın tespitiydi. Depremzedelere yardım isteğinin ilk andan itibaren çok güçlü bir harekete dönüşmesi ve depremzedelerin içine düştüğü ‘yaşam savaşı’ temel kalkış noktası olarak değerlendirildi. Yerelde ve genelde hızla büyüyen yardımlaşma refleksi halkası tutularak bir dayanışma hareketi örgütlemek ve kitle içinde politik çalışmayı buradan derinleştirmek yönünde ilerlendi. Devletin ve yerel yönetimlerin depremzedelerin acil insani ihtiyaçlarını karşılamada gösterdiği isteksizlik, hantallık ve yeteneksizlikten doğan boşluk “halktan halka” esprisinde özetlenen taktik hamle ile dolduruldu.

Parti güçleri tarafından alanda açılan kırık dökük küçük bir masa etrafında buluşan üç etkenin, öncü inisiyatif, ihtiyaç sahibi depremzedeler ve ihtiyacı karşılamak, dayanışmak isteyen emekçilerin, gençlerin etkileşiminden geniş bir kitle çalışması ortaya çıktı.

Devletin ve yerel belediyelerin günlük ve acil sorunların çözülmesi konusundaki yeteneksizliği çadırlardaki insanları her geçen an o masaya yaklaştırdı. Diğer taraftan yardımlaşmak fikriyle harekete geçen yüzlerce insan da kurumlara duyduğu güvensizlikle o masanın başına geldi. Ve son olarak insani, vicdani ve belli bakımlardan politik gerekçelerle harekete geçen bir insan grubu da o aynı masaya geldi. Ve bu gerçeği hızla kavrayan öncü güçler, o masa kavaşımında bu halkaları halktan halka dayanışma ağı biçimiyle birbirine bağladı.

İkinci gün kurulan Whatsap grubu hem gruptakilerin yayması hem de

alana gelen insanların kaydedilerek dahil edilmesiyle büyüdü. Birinci hafta dolarken 600 civarı destekçisi, 200’e yakın gönüllü çalışmanı olan bir ağ ortaya çıkmıştı. Alan çalışmasının doğrudan parti ismiyle yapılmamış olması ve her aşamasının şeffaf biçimde gönüllülerle birlikte planlanması ‘istismar’ kaygısını giderdi ve bu kuvvetlerin o masa etrafında buluşmasını kolaylaştırıcı bir rol oynadı.

Diğer taraftan çalışmanın politik kapsamı çalışmanın biçimi olarak ‘dayanışma’ esprisindeki derinleşme ve öncü gücün gönüllüler ve depremzedeler ile iş içinde yaklaşması yoluyla, ortamın kendi mantığı içinde şekillendi. Bir yandan gönüllülerle birlikte dayanışma örgütlenirken aynı zamanda bununla eşgüdümlü biçimde gönüllülerle dayanışma, politika, sosyalizm üzerine toplu ve birebir sohbetler geliştirildi. Yapılan tüm çalışmaların ve kararların gönüllülerle toplu ve tek tek danışılarak ve sorumluluk verilerek hayata geçirilmesi insanların aidiyet duygusunu güçlendirdi. Çok geçmeden gönüllülerin büyük bölümü öncüyü ismiyle tanıyor, çalışmanın her aşamasında az çok karar alma süreçlerine dahil olmanın verdiği rahatlıkla ESP ekibini doğal otorite olarak kabul ediyordu. Öncü grup süreç boyunca düzenli toplanarak sonuçlar çıkarmaya, çalışmanın günlük ihtiyaç ve sorunlarını değerlendirerek çözümler üretmeye çalıştı.

Ortaya çıkan enerji hem halkta hem gönüllülerde hem de parti güçlerinde güçlü bir motivasyon ve enerji ortaya çıkardı. Hem insan akışı hem de malzeme tedariki, bu tablo içinde bir sorun olmaktan çıktı. Altıncı gün gönüllülerle yapı-

lan toplantıda bu ağın kurumsal bir kimlik kazanarak sürmesi başta gelmek üzere birçok öneri bu gerçeğin ürünüydü. Yine standın kaldırılarak, çalışmanın bu aşamada akamete uğratılmasına dönük polis saldırısının gecikmesi, püskürtülmesi ve alanda yer değiştirerek ve Bayraklı Belediyesi ile koordinasyon yoluyla çözülmesi, yaratılan toplumsal meşruiyete dayanan direnişin ürünüydü.

Çalışmanın eksik yanı ise bu kadar geniş bir insan kitlesini ve olanağı örgütlemekte çekilen zorluklardı. Yüzlerce insana iş vermek ve ortaya çıkan olanak silsilesini yönetmekte gerilimler yaşandı. Gelen malzemeleri depolamak ve dağıtımını organize etmekteki sıkıntılar nedeniyle birçok olanak değerlendirilemedi.

İnsan yoğunluğuna paralel yeni iş alanlarının yaratılıp tasnif edilmesindeki güçlükler nedeniyle alana gelen güçlerin bir kısmı bir süre sonra boşta kaldı ve gelmemeye başladı. Yeni alanlara açılarak ve biriken güçleri oralarda işlevselleştirerek, malzeme akışını yeni alanlara yöneltip dağı-

tarak kapsama kapasitesi artırılabilirdi gibi depolama sorunları da hızlı çözüm yoluna koyulabilirdi. Ayrıca daha iyi bir iş bölümü de bu konuda kolaylaştırıcı bir rol oynayabilirdi. Bunları başarılabilseydi, çok daha geniş bir insan kitlesi ve olanaklar silsilesi ile ilişki kurma ve süreklileştirme şansı da yakalanabilirdi. Bu tip bir çalışma biçimine yabancılaşma, çalışmaya uygun araç ve biçimler bulma ve değerlendirme konusundaki deneyimsizlik ve çalışmanın çapı ile bunu yürüten öncü güçlerimizin nicelik ve nitelik yetersizliği bu konuda temel engeller oldu. Bu eksiklikler çalışmanın doğal örgütleyiciliği ve eğiticiği temelinde aşılmaya çalışılsa da bu da ancak bir ölçüde etkili ve yararlı olabilirdi.

Polis saldırısı öncesinde başlayan ve sonrasında devam eden, çalışmayı halktan tecrit ederek öncünün güçlerine doğru daraltma yönündeki girişimler kısmen etkili olsa da gerek çadırda yaşayanlar gerek gönüllüler gerekse de destekçilerin esas bölümü çalışma ile bağımlı sürdürdü.

Öncü grup, ilişkiye girilen kitlenin ve olanakların örgütlenmesi sorununu iki düzlemde ele aldı. Birincisi düzlem, deprem çalışmasının ötesini görececek bir içerik ve yön kazandırılarak genişletilmesi, kitle ve olanaklarla temas imkanına dönüştürülmesi için özgün bir biçim bulmaktı. Gönüllülerle yapılan toplantılarda ortaya çıkan dernekleşme fikri bu arayışa somut ve doğal bir biçim kazandırdı. İkinci düzlem ise ilişkiye girilen kitle içindeki en politik ve ileri unsurların ayrıştırılarak parti, gençlik, kadın ve işçi çalışmasına kazanılması için yoğunlaşmaktı. Bu bakımdan yapılan girişimler de belli bakımlardan sonuç verdi. Ve 10 gün gibi kısa bir zaman dilimi içerisinde tüm bu çalışma alanlarıyla ilişkiye giren veya bu eğilime sahip olan bir kesim oluştu.

Çalışmanın zayıf karnı ise depremin sistemle ilişkisini vurgulayan genel ajitasyon ve propagandanın bağımsız ve birleşik hattan yeterince güçlü örgütlenememesi olarak kaydedilebilir. Depremzedeler ve gönüllü ağına dönük dayanışma hareketinin içine yedirilmiş bir biçimde yapılan aydınlatma çalışmasını dışta tutacak olursak ortaya çıkan tepkinin

bir harekete dönüşmesi bakımından güçlü bir pratik ortaya çıkarılamadı. İlk günlerde bir semtte sokak ajitasyonu ve üç semtte ozalit çalışması dışında herhangi bir girişim olmadı. Birleşik hattan bir hareketin örgütlenmesine dair girişimler ve görüşmeler olsa da bir sonuç ortaya çıkarılamadı. Burada güçlerin sınırlı olması ve mevcut güçlerin daha çok alana ve kitle, örgütlenme çalışmasına odaklı konumlanmasının payının olduğu söylenebilir. Ne var ki dayanışma hareketi içinde temas edilen en ileri ve politikaya açık güçlerin bu bağlama aktarılması hem bu boşluğu giderebilir hem de bu kuvvetlerin politik eylem içinde öncüye yakınlaştırılması mümkün olabilirdi.

Sokak ayağının örgütlenmesi bakımından ihmal edilen bir diğer nokta ise hak mücadelesi kapsamıydı. Depremzedeler ve gönüllüler ağı içinde bu yönlü tartışmalar sonucunda avukat, mimar-mühendis ve sağlıkçılar üzerinden bir komisyon kurulması ve TTB, TMMOB ve Barolarla ilişki içinde ve ayrıca bir hak mücadelesinin yürütülmesi yönlü bir karar alınsa da bu yönlü bir pratik örgütlenemedi. Halbuki bunun olanakları fazlasıyla mevcuttu. Sorunu

ve çözümünü kendi güçlerimizin sınırlarında düşünen dar örgüt yaklaşımının ötesine geçilebilseydi, ilişki kurulan güçlerin çeşitli biçim ve yollarla dahil edilebileceği örgütlenmelerle sınırlılıklar aşılması, çalışmanın örgütlenmesinin genişletilmesi tamamen mümkündü. Böyle bir durum elde edilmesi yeni imkanları da açığa çıkartırdı.

Esnek araç ve biçimlerin kullanılmasının önem ve gerekliliğini sık sık tartışıyoruz. Deprem çalışması esnek araç ve yöntemlerin kullanıldığı önemli bir örnek. Deneyim, başarılı yanları ve açığa çıkan eksikleriyle hangi yönde ilerleyebileceğimize de ışık tutuyor. Süreklilik sağlandığı durumunda kitle temas hattına dönüşürebilecek kurumsallaşma, kitle çalışması, kitlelerle birlikte çalışma

yeteneğinde derinleşmek tamamen mümkün. Süreklilik sürecin bütününde “an”ın somut örgütlenme adımlarının atılmasını da gerektiriyor, kapsıyor. Örgütsel kazanımlar sonranın, bir sonraki “aşama”nın işi, görevi değil. Dokunulan yeni olanakların bilgilerinin toplanması ve açığa çıkartılan olanaklara hakimiyet, bunların nasıl ve hangi süreçlerde değerlendirilebileceği çalışmanın önünde yürüyenlerin bütünüün ihtiyaçlarına hakim bir gözle ciddi ve sıkı inceleme ve planlama çalışmasını gerektiriyor. Kazanımlar değerli, üzerine basıp ileri yürüyecek sağlam zeminleri oluşturuyor, katılışmaya yüz tutmuş verili zayıflıklarımızı aşmaya yöneldiğimiz bu özgün deneyim özel olarak ele alınmalı, hafızamıza kaydedilmeli ve genelleştirilmelidir.

Covid-19 aşısı ve rekabet

İbrahim Okçuoğlu

Covid-19'un beraberinde getirdiği toplumsal, ekonomik sorunlar aşısı bağlamında veya vesilesiyle yeni bir aşamaya gelmiştir. Şüphesiz, aşısı bu salgının durdurulmasında önemli bir araçtır. Ancak bu aracın "adaletli", "dayanışma içinde" kullanımı bu sistemde mümkün değildir. Aşısı hakkı, sağlık hakkıdır; bu hakkın da kapitalizmde yeri yoktur. Bu nedenle aşısı hakkı mücadelesi aynı zamanda sisteme karşı mücadele seviyesinde ele alınmalıdır. Aşısı bağlamındaki gelişmeler sisteme karşı mücadele olarak algılanmalıdır.

Covid-19 artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını insanların zihnine kazıdı. Ancak, birçok şey de eskisi gibi olmaya devam ediyor.

Covid-19 çalışma yaşamında, çalışma yönteminde, örgütlenmesinde çok şeyin değişime uğramasının aynı anda vesilesi ve nedeni oldu ve burjuvazi bu durumu örgütleyerek kendi çıkarı için kullanıyor.

Covid-19, nedeni olmasa da tekil ekonomilerde farklı boyutlarda olmak üzere dünya ekonomisine bir karabasan gibi çöktü. Burjuvazi bu karabasana kendi çıkarları için kullanıyor.

Covid-19 yaşamda çok şey değiştirmiş olabilir. Öyledir de. Ne değiştiği üzerine üretilen düşünceleri tartışabiliriz. Ancak, Covid-19 bir gerçekliği değiştirmede, değiştiremezdi de: Bu sistem bildiğimiz, tanıdığımız kapitalist sistem. Aslında Covid-19, artı

değer üretmeyen bir kapitalizmin olmayacağını gösterdi.

Covid-19 aşısı bağlamında kompleks bir artı değer üretme, kar elde etme sürecinin devam ettiğini görüyoruz. Eski aşılarda olduğu gibi artık inaktif yöntemin (Çin aşısı) yanı sıra yeni buluşlar, yeni teknolojiler de (Biontech) kullanılıyor. Aşısının içeriğinden, kabına, korunmasına, sevkiyatına varana dek yüksek teknolojinin kullanıldığı her bir alanında maddi değer üretiminin, dolayısıyla artı değer üretiminin gerçekleştiği bir süreç.

Covid-19, aşısı bağlamında birbiriyle kıran kırana rekabet eden tekellerin olduğunu da gösterdi.

Covid-19 özel mülkiyet/tekel-devlet arasındaki ilişkinin klasik bir tarzda devam ettiğini de gösterdi.

Covid-19, can çekişse de kapitalizmde patent hakkının ne denli

önemli olduğunu, bu bağlamda kapitalizmin tamamen dinamik olduğunu da gösterdi.

Covid-19, özel mülkiyet/patent hakkı ve insanlıkla dayanışmanın hiç bağdaşmadığını, sermayenin hiç hoşuna gitmediğini, birtakım reformist taleplerin bu alanda hiç benimsenmediğini de göstermiştir.

Covid-19 kapitalizmde çalışma hakkı gibi sağlık hakkının da olmadığını, paran kadar sağlık satın alınabileceğini de gösterdi.

İnsanların vicdanına hitap edebilirsiniz. Ancak, işin içine çıkar girerse orada vicdan çıkardan yanadır. İşin içine kar girerse orada vicdan kardan yanadır. Ne diyordu Marks Kapital’de?

“Quarterly Reviewer, sermayenin, kargaşalıktan, kavgadan kaçtığını ve ürkek olduğunu söylüyor ki, bu, çok doğrudur; ama gerçeğin tamamı değildir. Sermaye, kâr olmadığı veya da az kâr olduğu zaman dehşete kapılır; tıpkı doğanın boşluktan hoşlanmadığı gibi. Yeterli kâr olunca sermayeye bir cesaret gelir. Güvenli bir yüzde 10 kâr

ile her yerde çalışmaya razıdır; kar yüzde 20 olursa, canlanır; kar yüzde 50 olunca, cesurlaşır; kar yüzde 100 olunca, bütün insani yasaları ayaklar altına alır; yüzde 300 kâr ile sahibini asturma olasılığı bile olsa, işleme-yeceği cinayet, atılmayacağı tehlike yoktur. Eğer kargaşalık ile kavga kâr getirecek olsa, bunları rahatça dürtükler. Kaçakçılık ile köle ticareti bütün burada söylenenleri doğrular.”¹

Aşı uğruna rekabet birkaç ilaç teke-li ve onların arkasındaki emperyalist ülkeler arasında yüzde 10’luk, yüzde 20’lik veya yüzde 50’lik bir kar için rekabetin ötesindedir. Bir taraftan yüz binler ölüyor, ama diğer taraftan da aşı rekabeti kıran kırana devam ediyor. Covid-19, rekabet eden tekellere “altın” bir fırsat sundu. Onlar da bu fırsatı tepe tepe kullanıyorlar.

İnsanların Sağlığı Üzerinden Rekabet

İlaç tekelleri aşı üzerinden nasıl kar elde ediyorlar?

Trump, Covid-19’a karşı sadece ABD için aşığı garanti altına alacağı-

¹ T. J. Dunning'den aktaran Marx; Kapital C. I, s. 788

nı açıkladığında dünya çapında tepki çekmişti. Ancak, aynı açıklamayı bir biçimde başka emperyalist ülkeler, maddi imkânı olan devletler de yapınca Trump'ın "önce Amerika" anlayışı, "önce Almanya", "önce AB" anlayışına dönüştü. Böylece ilaçların ve aşuların geliştirilmesinde ilaç tekelileri ve devletler arasında nasıl bir acımasız rekabetin söz konusu olduğu bir kez daha açığa çıkmış oldu.

İlaç sanayi dünya çapında devasa bir büyüme içinde; dünya çapında etkili, rekabet eden ilaç tekellerinin pazar hacmi 1,2 trilyon dolar. Covid-19'a karşı aşı geliştiren 150 kadar işletme olsa da bunların içinde 35 kadarı rekabette önde gelen tekelilerdir. Her gün on binlerce insanın salgından dolayı ölmesi bu tekelilerin umurunda değil; elde edilecek karı paylaşmak dahi istemiyorlar. Bu nedenle aşı çalışmaları, mevcut bilgiyi paylaşarak ilerletilmiyor. Tam tersine, bir an önce, diğerlerinden önce aşı patentini elde etmek için her türlü insani saiklerden uzak bir rekabet sürdürüyorlar. Beklenen kâr marjının çok büyük olması ilaç tekelilerinin gözünü karartıyor.

Korona aşısı bağlamında ilaç tekelileriyle yapılan anlaşmalar kirli anlaşmalardır.

İnsanlık bu türden bir rekabete daha önce de şahit olmuştu: HIV/AIDS'e karşı ilaç çalışmaları 1980'li yıllardan bu yana sürdürülüyor. Tedaviye erişimin olduğu yerlerde insanlar hastalıkla "barışık" yaşamlarını sürdürebiliyorlardı. Ancak, tedaviye erişimin olmadığı yerlerde, özellikle de Afrika'da, insanlar bu hastalıktan dolayı ölüyorlardı. Bunun nedeni ilaç tekelilerinin daha ucuz jenerik ilaçların satışını engellemeleriydi. HIV'e karşı tedavinin geliştirilmesini tekelilerin karşılıklı olarak engelledikleri artık bilinen bir gerçektir. Bugün de rekabet eden tekelilerin aynı yöntemiyle karşı karşıyayız; her biri kendi tekel çıkarı için hareket etmekte ve bu arada yüz binler ölmektedir.

Bir aşının gelişmesi normal olarak yıllarca devam eden bir süreçtir. Ancak, Covid-19 salgını nedeniyle bu süreç aylara sıkıştırılmıştır. Bu durum, aşığı bulmak, patentine sahip olmak için ilaç tekelileri arasında birbirini ezerek, çığneyerek geçmeyi de içeren bir yarışa, rekabete neden

olmuştur. DSÖ'nün sitesinde Covid-19'un tedavisi için 200'ye yakın projenin olduğunu gösteren bir liste var. Bunlardan bazıları onaylanmış, bazıları ise hala klinik test aşamasındadır. Yarış bu projeler arasında devam ediyor.

Aşı bağlamında gelişmeler şunu gösteriyor: Dünyanın dört bir yanında hükümetler, ilaç tekelleri, üniversiteler ve laboratuvarlar, Covid-19'a karşı aşığı diğerlerinden önce pazara sürmek için yarışıyorlar. İşin içinde özellikle ABD, Çin, Avrupa, Hindistan ve Rusya var.

Oxfam'e göre dünya nüfusunun ancak yüzde 13'ünü oluşturan bu ülkeler mevcut aşı kapasitesinin yarısını üretici tekellerle yaptıkları anlaşmalarla garanti altına aldılar.

Şu anda onaylanan ve tedavi için kullanılanların başında Biontech/Pfizer (Almanya-ABD iş birliği), Moderna (ABD), AstraZeneca (İngiltere), Rusya'nın geliştirdiği Sputnik V ve Çin'in geliştirdiği Sinovac gelmektedir. Ancak Sputnik V'in ve Sinovac'ın dünya çapındaki rekabette diğerleri kadar iddialı olma durumları henüz yok. Rekabetin şimdiki aşamasında Biontech/Pfizer ve Moderna başı çekiyor.

Aşı geliştirme çalışmalarının başlangıcında Trump hariç hemen bütün önde gelen ülke devlet ve hükümet başkanları, üretilecek aşının dünya çapında adil dağıtımından ve milyonların tedavisinde dayanışma içinde olmanın gerekliliğinden bah-

sediyorlardı. Ancak, salgının ikinci dalgasında aşının öngörülebilir bir zaman zarfında üretilebileceği gündeme gelince durum değişti. ABD, AB -AB'de içinde Almanya, Fransa-Kanada, İngiltere, daha aşı üretimi başlamadan üretici tekellerle milyonlarca dozluk aşığı garanti altına almak için anlaşmalar yaptılar. Emperyalizme bağımlı ülkelere bir şey kalmamıştı. Önde gelen ilaç tekelleri, ilk aşı üretiminden kaynaklanan karlarını garanti altına almışlardı. Aynen HIV/AIDS örneğinde olduğu gibi küresel Güney'de insanlar ölüme terk edilirken küresel Kuzey'de insanlar tedaviye erişim olanaklarına sahip olmuşlardı. Tabii ki küresel Güney'de varlıklı sınıflar da HIV/AIDS'ten korunma ve pahalı tedaviye erişim imkânı buldular.

Süleyman Demirel'in dediği gibi emperyalist devletler "Dün dündür bugün bugündür" söylemine göre hareket ettiler; 7-8 ay önce söylediklerini, DSÖ'nün aşının küresel çapta adaletli dağıtımı için çağrısını unuttular ve Oxfam'e göre dünya nüfusunun ancak yüzde 13'ünü oluşturan bu ülkeler mevcut aşı kapasitesinin yarısını üretici tekellerle yaptıkları anlaşmalarla garanti altına aldılar.

Covid-19'a Karşı Aşı Sadece Aşığı Değildir

Aşı çalışmalarında dikkati çeken, bu çalışmanın daha ziyade emperyalist ülkelerde sürdürülmesidir. Covid-19'a karşı aşı araştırmasında her bir ülke, her bir tekel elde ettiği bilimsel verileri kendine saklamakta, karşılıklı bilimsel veri değişimi yapılmamaktadır. Belirttiğimiz gibi araştırma öncelikle ABD, Almanya, İngiltere, Rusya, Çin ve Hindistan'da yapılmaktadır. Bunların dışında Türkiye

gibi ülkelerde de yerli aşı çalışmaları yapılmaktadır.

Aşı, yüksek karlı pazarlanmasının yanı sıra, aşığı bulan ülkeler tarafından politik araç olarak da kullanılmak istenmektedir. Zaten mevcut durumda yetersiz olan aşı üretiminin ve gelecek yıllar için planlanan üretimin de büyük bir kısmını “zengin” ülkeler kapmıştır. Bunun diğer ülkeler üzerinde nasıl bir siyasi baskı oluşturabileceği açıktır.

Hummalı bir şekilde diğerlerinden önce aşı geliştirmek ve pazarlamak, bu alanda tekeli bir konum yakalamak isteyen her bir emperyalist ülke veya aşığı yaklaşık eş zamanlı bir süreçte pazarlayan emperyalist ülkeler, böylece politik, iktisadi bir üstünlük elde etmeyi amaçlıyor. Aşı geliştirmede ve üretimde önde olan her bir ülke, rakip gücü geride bırakabilir, baskılayabilir, pazar payını ve nüfuz alanlarını genişletebilir. Bu anlamda Çin tipik bir örnektir. Çin, Afrika ülkelerinin en büyük ticari ortağı durumundadır. Şimdilerde Covid-19’u fırsata çevirmek için Çin Dışişleri Bakanı Afrika ziyaretine çıkıyor. Afrika, aşı erişiminin en zor olduğu kıta. Çin aşılarının soğuk zincire (saklama zorluğuna) ihtiyacı yok. Afrika ülkelerinde de soğuk depolama sıkıntısı var. Bu da Afrika ülkeleri için Çin aşısını çekici kılmaktadır. Çin, Afrika ülkelerindeki siyasi ve ekonomik nüfuzunu aşı üzerinden de güçlendirecek bir fırsat yakaladı ve değerlendiriyor.

Aşıda öncelik, aynı zamanda kendi insanını önce aşılama; salgını engellemek anlamına gelirken, diğer ülkelerin salgına karşı mücadeleye devam etmek zorunda kalmaları anlamına da gelir. Bu durumda salgını kontrol eden ülke, edemeyen karşısında hemen her bakımdan ekonomiyi daha

önce canlandırma imkanına sahip olacak ülke demektir. Bu bakımdan, geri, bağımlı, yeni sömürge ülkelerin emperyalist ülkeler karşısında yapacakları fazla bir şey yok. Bu ülkeler açısından aşı, bir ekonomik ve siyasi baskı aracı olur.

Aşı, siyasi güç etkisi elde etmek için de kullanılan bir araçtır. Bu emperyalist politikayı ilk uygulayan ülke Çin’dir. Çin, aşı temini için Brezilya, Pakistan, Türkiye, Endonezya gibi ülkelerle anlaşma yapmıştır. Bu anlaşmaların arkası nasıl gelecek orası bilinmez!

Patent, karın garanti altına alınmasıdır, ama aynı zamanda insanların ölüme terk edilmesidir. Kapitalizmde her salgının tarihi, bilginin, politikanın, iktidarın ve çıkarın karşılıklı etkileşim tarihidir. Bu etkileşim üretim araçlarının özel mülkiyeti zemininde gerçekleşmektedir. Politikayı, iktidarı belirleyen nihayetinde özel mülkiyetin çıkarıdır. Bu özel mülkiyete sahip olanlar, yani burjuvazi iktidardadır; karar verici odur. Bu iktidar nihayetinde tekellerin azami karı için karar verecektir. Aşı meselesinde bunu açık bir şekilde görmekteyiz. Birkaç ülke aşı üretiminin yarısını garanti altına alıyor, bağımlı, fakir, maddi imkânı

olmayan ülkelere de ancak 800 milyon kadar bir doz kalıyor.²

Herkes, eşit koşullarda aşıya erişilebilirsin iyi niyetinden hareket ederek birtakım uluslararası kurumlar, örneğin Uluslararası Af Örgütü, Hindistan, Güney Afrika gibi bazı ülkeler, patent hakkının biraz esnetilmesini ve böylece yeterli miktarda aşı üretilmesini talep ediyorlar. Ama aşı konusunda da insan sağlığını “düşünen” DSÖ, bunu reddediyor.

Bu örgütün böyle bir tavır almasında Batı'nın emperyalist güçlerinin etkisi belirleyicidir. Patent tekeli, tekeli kar garantisidir, erişimde önceliklidir. Nitekim bu nedenden dolayı Batı'nın önde gelen ülkeleri, daha geniş anlamda “transatlantik” Batı; yani AB, ABD ve Kanada, mevcut aşı üretiminin yüzde 85'ini ürün daha piyasada yokken garanti altına aldı. Bu miktar, bu ülkelerin toplam nüfusunun ihtiyacından daha fazladır.³

Bu gidişle Covid-19'a karşı koruyucu tedbirler (aşı) geri kalmış ülkelerdeki milyarlarca insan için ancak 2023/2024'te erişilebilir olacaktır. Açıklanan son araştırmalara göre “gelişmiş ülkeler” ve “gelişmekte olan ülkeler” dünya çapında aşı üretim kapasitesinin büyük kısmını kendileri için kaptılar.

Aşı geliştirmeyi teşvik etmek için devlet sübvansiyonlarının toplamı yaklaşık 6,5 milyar avro tutarında. Bu miktarın aslan payı ilaç tekellerine verildi.⁴

“Sınırsız Doktorlar”, aşılardan kamu imkanlarıyla teşvik edilmesine şeffaflık getirilmesini talep ediyorlar. Açıklamalarına göre: Altı potansiyel Covid-19 aşısının araştırma ve geliştirilmesi, klinik çalışmaları ve üretimi için BioNTech/Pfizer için (2,5 milyar dolar), AstraZeneca/Oxford University için (1,7 milyar aşan miktarda dolar), Johnson&Johnson/BiologicalE için (1,5 milyar dolar), Glaxo

² LabourNet Germany, 3 Ocak 2021

³ LabourNet Germany, 3 Ocak 2021

⁴ LabourNet Germany, 3 Ocak 2021

SmithKline/Sanofi Pasteur için (2,1 milyar dolar), Novavax /Serum Institute of India (hemen hemen 2 milyar dolar) ve Moderna/Lonza için de (2,48 milyar dolar) olmak üzere 12 milyar dolardan daha fazla bir miktar bu tekelere akmıştır.⁵

Sadece AB'nin 300 milyon Biontech-Pfizer; 300 milyon AstraZeneca ve 160 milyon Moderna aşısı dozunu daha şimdiden garanti altına alması insan sağlığından ziyade başka şeylerin; öncelik, kar vb. ön planda olduğunu göstermektedir. Bu ülkeler, salgının başlangıcında maske sıkıntısı çekerek, bu sıkıntıyı aşmak için gümrüklerinde maskelere el koyan, birbirlerinin maskelerini çalan ülkelerdir.

Bu durum, bu ülkelerin salgın başlangıcındaki dayanışma açıklamalarının ne denli sahte olduğunu ve zaman içinde salgına karşı ortak hareket etmenin yerini "ulusal" egoizmin ve emperyalizmin; somutta da Batı emperyalizmin aldığını göstermektedir.

Önce maske, şimdi de aşısı somutunda Covid-19 giderek derinleşen ve genişleyen küresel eşitsizliği bütün yönleri ve sonuçlarıyla ortaya sermektedir.

Aşının Fiyatı Vardır:

Sağlık Mı Tekel Karı Mı?

Covid-19 salgınına karşı üretilen aşısı da göstermektedir ki, kapitalizmde insanların sağlık hakkı yoktur, ancak paran kadar sağlık hakkı satın alabilirsin. Bunun ötesinde bu aşısı vesilesiyle insanlık şunu da öğrendi: Genel anlamda kapitalizmde sağlık hakkının olmamasının yanı sıra kim daha çok öderse aşısı öncelikle alır! Dolayısıyla aşısı üretiminin önemli bir kısmını kapatan emperyalist ülkeler

önce "aşılacak" ülkelerdir. Dünyanın geriye kalan kısmı sırada beklemek zorundadır.

Aşısı araştırmasındaki gelişmeler kar beklentisini de artırmaktadır. Bu konuda çok farklı rakamlar verilmektedir. Nihayetinde beklenti üzerine değerlendirme, hesaplama yapılmaktadır. Ancak, Bernstein Research'e göre ilk aşısı dalgasında cironun 20 milyar dolar olacağı hesap ediliyor. Evercore ISI da önümüzdeki yıllar için 100 milyar dolarlık bir cirodan

Aşısı bulan ve üreten şirketlerin borsa fiyatları kısa zaman zarfında yüzde birkaç yüz oranında arttı. Kapitalizmin doğallığı da ancak bu olabilirdi.

bahsediyor. Tabi ciro miktarı yüz milyarlarca dolar olunca bu kara katılmak, kardan pay almak isteyen yatırımcılar da olacaktır. Örneğin bir Çin holdingi olan Fosun, geçen yılın Mart ayında Alman ilaç şirketi Biontech'e iştirak etti ve böylece bu şirketin aşısının Çin'de pazarlanması için öncelik hakkı elde etmiş oldu.

Aşısı bulan ve üreten şirketlerin borsa fiyatları kısa zaman zarfında yüzde birkaç yüz oranında arttı. Kapitalizmin doğallığı da ancak bu olabilirdi. Bu durumda Alman aşısını geliştiren Biontech şirketinin sahibi olan Uğur Şahin'in "Bloomberg Billionaires Index"e göre dünyanın en zengin 500 insanından birisi olacak kadar zengin olmasında şaşılacak bir şeyin olmaması gerekir.

⁵ Forderung von Ärzten ohne Grenzen vom, 11 November 2020

Bir doz aşının fiyatı: AstraZeneca 1,78 avro; Johnson & Johnson 6,94 avro; Sanofi/GSK 7,56 avro; CureVac 10 avro; BioNTech/Pfizer 12 avro ve Moderna 14,69 avro (Business Insider, 18 Aralık 2020). İmalat fiyatına gelince: Kesin bir şey olmasa da imalat fiyatı satış fiyatının oldukça küçük bir parçasını oluşturduğundan şüphe duyulmamalıdır.

Patent hakkı bir ilaç üzerinden uzun bir dönem kar elde etme hakkıdır. Bu süre genellikle 20 yıl kadardır. Patent hakkı patente sahip olan tekele

Patent hakkı patente sahip olan tekele 20 yıl tek başına, tekel fiyatıyla satma ve kar elde etme hakkı demektir.

20 yıl tek başına, tekel fiyatıyla satma ve kar elde etme hakkı demektir. İlaç konusunda patent hakkının ne anlama geldiğini açıklayan bir örnek verelim: 1990'lı yılların ilk yarısında Sahra Altı Afrika'da HIV/AIDS enfeksiyonları hızla artıyordu. 1996'da yeni tedaviler geliştirildi. Bu tedavilerle HIV enfeksiyonu önemli ölçüde kontrol edilebilir oldu. Ancak, parası olan bu tedaviyi satın alabiliyordu. 21. yüzyılın eşliğinde jenerik olmayan ilaçlar için yıllık olarak ödenmesi gereken miktar yaklaşık 10 bin dolardı. Bu Afrikalı için çok yüksek bir fiyattı. Bu tekel fiyatını kırmak için Güney Afrika hükümeti yaklaşık 10 yıl mücadele etti. İlaç tekellerinin patent hakkı, parası olanı kurtarıırken sayısız insanın ölümüne neden oldu.⁶

Öte yandan bağımlı ülkelerde ve emperyalist merkezlerde burjuvazi ve küçük burjuvazi her halükârda aşuya ulaşabilecek gelire sahipken, genel sağlık sigortası olmayan düşük gelirli ve sigortasız işçiler, ile bağımlı ülkelerdeki yoksul sınıflara mensup olanlar ise aşuya ulaşabilme imkanından mahrum kalacak. Bu sınıfsal eşitsizlik aşı imkanını kullanma ve Covid-19 salgınında hayatta kalma eşitsizliğini beraberinde getiriyor. Gerek salgının bu başlangıç yıllarında gerekse sonraki yıllarda bu durum devam edecek.

Sonuç itibarıyla:

Covid-19'un beraberinde getirdiği toplumsal, ekonomik sorunlar aşı bağlamında veya vesilesiyle yeni bir aşamaya gelmiştir. Şüphesiz, aşı bu salgının durdurulmasında önemli bir araçtır. Ancak bu aracın "adaletli", "dayanışma içinde" kullanımı bu sistemde mümkün değildir.

Aşı hakkı, sağlık hakkıdır; bu hakkın da kapitalizmde yeri yoktur. Bu nedenle aşı hakkı mücadelesi aynı zamanda sisteme karşı mücadele seviyesinde ele alınmalıdır. Aşı bağlamındaki gelişmeler sisteme karşı mücadele olarak algılanmalıdır.

Sermaye açısında aşı üretmenin, yeni bir meta üretmekten hiçbir farkı yoktur. Önemli olan azami kardır. Önemli olan "yeni" metayı üretenin patent hakkıdır; dünya pazarlarında payını artırmaktır; diğer rakiplerine karşı üstün konumda olmaktır.

Emperyalist ülkeler, tekelci sermaye aşuyu, sadece ve sadece yeni bir meta olarak gördükleri için bu metayı pazarlamak, patent hakkıyla tekelci fiyatla satmak, birbirlerine karşı üs-

⁶ Internationale Politik und Gesellschaft, 15.12.2020; "Patentmittel, Um Covid-19 zu bekämpfen, müssen die geistigen Eigentumsrechte am Impfstoff ausgesetzt werden. Davon haben alle etwas, auch die Reichen"

tünlük sağlamak, aşığı siyasi bir baskı aracı olarak kullanmak, bağımlı, geri kalmış yeni sömürge ülkelere kendi çıkarlarını dikte etmek için kendi aralarında amansız bir rekabet sürdürmekte.

Bu ülkeler açısından aşığı, “toplumu aşılama”, aynı zamanda Covid-19’dan, ekonomik krizden, işsizlikten kaynaklanan toplumsal baskının hafifletilmesi, kitlesel protestoların önünün alınması anlamında gelmektedir.

Temel üretim araçları özel mülkiyette olduğu müddetçe, aşığı konusunda veya başka bir meselede birtakım reformlar için mücadele edilmez demez. Ancak, esas değişim, üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçmesi için mücadeleyle gerçekleştirilebilir.

Covid-19 salgını ve tekellerin mülkiyetindeki aşığı ile aşığı ulaşma imkânındaki sınıfsal eşitsizlik bir kez daha gösteriyor ki insanlığın her zamanından daha çok sosyalizme ihtiyacı var ve insanlık sosyalizme gebe. Bütün veriler ancak dünya sosyalizminin insanlığın sağlık gereksinimlerine yanıt olabileceğini her şey bir yana koronavirüs süreci her gün daha çok

açığa çıkartıyor. Üretimin tüm insanlığın aşığı gereksinimine yanıt olacak şekilde planlanması ve gerçekleştirilmesi tamamen mümkün. Aşığı eğer tüm insanlığın gereksinimlerini karşılayacak miktarda üretilmiyorsa, bilim, teknik ve işgücü yetersiz olduğu için değil. Üretim araçlarının özel mülkiyeti ve artı değer sömürsü (kar ve azami kar) üzerine kurulu kapitalist sistem ve ulusal devletlere bölünmüş tekeller ve burjuva devletler arasındaki rekabetin insanlığın sağlık gereksinimlerinin karşılanmasının önünde aşılması gereken engeller olması nedeniyledir. Kuşkusuz sağlık güvenliği ve güvenliği alanında reformist talepler öne sürülebilir, bu temelde de mücadeleler geliştirilebilir, ama hiçbir reformist talep durumunda köklü değişiklikler yaratamaz, durum ancak burjuva devletlerin yıkılması, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetiyle, dünya sosyalizmiyle aşılabilir. Ancak ve ancak işçi sınıfı ve emekçi milyonları kendi etrafında toplayan komünist öncülerin önderliği insanlığı kapitalist felaketten bu büyük devrimci görevi omuzlayarak kurtarabilir.

Her Şeyden 6nce faşizmi yenme politik 6zg6rl6Đ6 kazanma 6nc6 politik girişimi, birleşik g66lerin kadro, aktivist ve sempatizan kitleleri, hatta yapısai işleyiş sistematikleri dahil antifaşist direnen g66lerin psikolojik moral durumunun değişmesini gerektiriyor. Birleşik ve birleşebilecek antifaşist g66lerin b6t6n yapılarından, kadro ve aktivistlerinden, sempatizan kitlelerinden yeniye c6ret etme, değişim g6c6, geniş kitlelerle buluşmada politik pratik yaratıcılık, 6zellikle de sorumluluk 6stlenme ve inisiyatif alama yeteneği talep etmektedir.